

© TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

A Magyar Szent Korona Országainak 1901—1915. évi gümőkórhalálózása.

Décès dûs à la tuberculose, de 1901 à 1915, dans les Pays de la Sainte Couronne Hongroise.

Résumé. L'Office central royal hongrois de Statistique vient de publier un rapport sur les décès causés en Hongrie, de 1901 à 1915, par la tuberculose.

Parmi les publications de l'Office central hongrois de Statistique, c'est la dernière qui se rapporte à la Hongrie d'avant-guerre. Pendant la guerre, l'Office décida de rédiger, d'après les données des 15 premières années du siècle, un rapport d'ensemble sur les trois grands obstacles de l'accroissement de la population de la Hongrie: la mortalité infantile, l'émigration et la tuberculose. Tandis que les rapports relatifs à la mortalité infantile et à l'émigration furent publiés dès le cours de ces dernières années, celui concernant la tuberculose n'a pu, par suite de plusieurs empêchements survenus, paraître que maintenant. Le rapport comprend 322 pages de tableaux et une étude de 148 pages de M. Désiré de Laky, professeur à l'Université de Szeged. Dans cette étude faite avec beaucoup de savoir et de soin, M. de Laky met en lumière tous les côtés de la question. Il y analyse à fond les données relevées en Hongrie, pour les 15 années mentionnées, au sujet des décès dûs à la tuberculose, et il les compare, d'une façon détaillée, à celles de l'étranger. En outre, dans l'introduction, il parle même des données des années passées depuis la guerre. Cette publication paraîtra prochainement aussi en français.

A m. kir. központi statisztikai hivatal kiadványainak új sorozatában most jelent meg e címen a 62. kötet. A kiadványhoz nagy tudományos felkészültséggel és szakszerű alapos-sággal Laky Dezső, a szegedi egyetem tanára írt kísérő szöveget s ő vezette az adatok feldolgozását is.

A statisztikai hivatal kiadványai közt ez az utolsó, amely még a régi, Nagy-Magyarország adataival foglalkozik.

A m. kir. központi statisztikai hivatal még a világháború folyamán azt a célt tűzte maga elé, hogy Magyarország népesedésének három nagy akadályáról, a gyermekhalandóságról, a kivándorlásról és a gümőkór pusztításairól az évszázad első 15 évi anyaga alapján összefoglaló jelentést készít. A tervezett kiadványciklus két első kötete már korábban megjelent; a gümőkórhalálózásról szóló kötet a

közbejött sokakadály miatt csak most hagyhatta el a sajtót. A kérdés fontossága indokoltta, hogy a kiadvány aránylag nagyterjedelmű; a szöveges rész 148, a táblás rész 322 oldalt tartalmaz. A szöveges rész nem elégszik meg a szóbanforgó 15 év magyarországi adatainak bírálatával és elemzésével, hanem bő nemzetközi összehasonlításokat is nyújt, sőt a háborús és a háború utáni, valamint az 1900 előtti adatokra is kitér.

A nagyérdekességű s aktuális témát tárgyaló kiadvánnyal, amennyiben terünk engedi, más alkalommal még foglalkozni fogunk; ezúttal a munka előszava alapján adunk róla általános jellemzést.

A világháború után területileg kicsiny állam-má lett Magyarországon a természetes szaporodás ereje csaknem megbénulni látszik. 1924-ben már csupán 6·2 volt ennek aránya. A születési index — a magyar faj emelkedésének egykori záloga — nyugateurópai értelemben is alacsonyra süllyedt. Nagy kérdés, számíthatunk-e arra, hogy a mélyrezuhant születési index a közeljövőben annyira fokozódik, hogy a halandósági arányszám csökönnyösen egy szinten marad magasságát a régi mérték szerint ki tudná egyenlíteni. A magyar népesedési politikának a közeljövőben életbevágó kötelessége lesz a születési arányszám fokozása s a halandósági arányszám lecsökkentése.

A nyugati államok példája azt mutatja, hogy megfelelő tanítómunka s az állam és társadalom részéről hozandó áldozatok mellett Magyarország halandósági indexét jóval lejjebb lehetne szorítani.

Az erre irányuló munkának a gyermekhalandóság rettentő méreteinek leküzdése mellett a tuberkulózis szűkebb határok közé való szorítása a legfőbb feladata.

A gümőkórhalandóság ellen való küzdelem Magyarországon nem sokkal a világháborút megelőző években már tényleg komoly formát öltött. A most megjelent kiadvány egyik főtanulása, hogy századunk első évtizedének végén a gümőkórhalandóság Magyarországon szelidebb fordulatot vett. Nagyon valószínű, hogy, ha a háború szerencsétlensége ránk nem szakad, a céltudatos munka gyümölcseképpen a tuberkulózis nem volna olyan félelmetes erejű népbetegség, hiszen a legújabb évek adatai szerint ereje ismét növekedőben van.

Az a körülmény, hogy a tuberkulózis a háború után Magyarországon majd olyan mértékben vág széles rendeket a népességben, mint egykoron, rendkívüli mértékben fokozza azoknak az adatoknak jelentőségét, amelyek az egész Magyarország gümőkórhalandóságát tárják eléünk, annál inkább, mert Magyarország egyik legtipikusabb területe volt a XX. század elején a tuberkulózisnak.

A kiadvány táblázatos része a gümőkórhalandóság anyagát foglalja magában az 1901—15. évekről. Az anyag összeállításánál nagy gondot fordított a

statisztikai hivatal arra, hogy a kormegoszlás determináló hatása valamennyi demográfiai és foglalkozási kombinációban kiemeltessék.

A közleményt bevezető szöveges jelentés értékét növeli, hogy a szerző nemzetközi adatok közlésén és a kérdéses 15 év előtti és utáni viszonyok vázolásán kívül bő irodalmi utalásokat is ad s megjelöli a módszert is, amelyet fejtegetéseinél alkalmaz. A módszerből folyó megfontolások eredményezték azt is, hogy a jelentés jóformán sehol sem közöl abszolút számokat, hanem a viszonzyszámokkal foglalkozik.

Az arányszámok közül is a nagy tömegek (ország, országrészek) indexeit méltatta elsősorban figyelemre s az átfogó szempontok kiemelése volt a fő célja. A közlemény érdekes jellemvonása a foglalkozási adatok gazdag tagozása, a gümőkórhalandóságnak az ország domborzati viszonyai szerinti mérlegelése s az úgynevezett standard-indexek közlése is.

Az Előszóban beszámol a szerző a legutolsó évek adatairól is, amelyek szomorúan igazolják azt, hogy mennyire a multak nyomdokain halad a mai Magyarország is, mikor népességünk gümőkórhalandóságáról van szó. Az Előszó eme igen aktuális fejtegetéseiből a következőket adjuk:

A magyar anyaország területén 1901—905-ig évente átlag 66.926, 1906—910-ig 65.504, 1911—915-ig pedig 61.118 ember halt meg tuberkulózisban. Az 1000 lélekre számított index a három időszakban 3.97, 3.73, illetve 3.35 volt. Magyarország mai területén viszont a gümőkóros halálesetek száma s az 1000 lélekre eső arányszám a következő volt:

A gümőkóros halottak száma a mai Magyarországon.

Nombre des décès dus à la tuberculose dans la Hongrie actuelle.

Év — Année	Halottak száma Nombre des décès	Index 1000 lélekre — Nombre-indexe pour 1000 habitants
1920	25.082	3.0
1921	22.120	2.8
1922	24.973	3.1
1923	25.215	3.1
1924	25.758	3.2
1920—24. évek átlaga Moyenne des années 1920—24	24.630	3.0

A fenti adatok szerint a gümőkórhalandóság mértéke Magyarországon gyengült a háborút követő években, ami azonban nagyjában csupán annak következménye volt, hogy a produktívkorú népesség sorai a háború veszteségei folytán megritkulván, a leginkább veszélyeztetett kor képviselőinek csökkenésével pillanatnyilag az indexnek is enyhülnie kellett. Amint azonban a produktív korosztályok egyfelől az elszakított területekről, a beözönlő magyar lakosság révén, másfelől a serdült korba eljutott ifjú nemzedék révén ismét kezdtek megduzzadni, a gümőkórhalandóság képe Magyarországon újra elhomályosodott. Úgyannyira, hogy a legutóbbi esztendőben már ismét ott tartunk, mint a háborút közvetlenül megelőző időkben.

Jól tudjuk azonban, hogy Magyarországon a háború óta az összhalandóság indexe is jelentékeny mértékben esett: a háborút megelőző évben 24%,

körül mozgó halandóság indexével szemben 1920-ban 21.3, 1921-ben 21.2, 1923-ban 19.6, 1924-ben 20.0 %-ot láttunk. Ha már most idézzük azokat a számokat, melyek szerint a gümőkórhalandóság az 1901—905. évek átlagában csupán 14.0, a következő 5 évben 14.7, 1911—915-ben pedig 13.7 %-át érte el az összes halandóságnak, a háborút követő esztendőben pedig 1920-tól kezdve egyre-másra 14.3, 13.0, 14.5, 15.8, illetve 15.7 %-át, tisztán áll előttünk az a tény, hogy a gümőkórhalandóság a mai Magyarországon a népmozgalomnak még félelmesebb jelensége, mint volt akár a régi Magyarországon.

A háborút követő évek népmozgalmi statisztikájának összes demográfiai feldolgozásai ezidőszerint még nem állnak rendelkezésre s így a mai Magyarország gümőkórhalandósága jellegzetes sajátosságainak figyelemmel kísérését csak az 1920—921. évek átlaga alapján kísérelhetjük meg.

Az 1920—921. évek átlagában a gümőkórban elhalt egyének indexe nemek szerint így alakult:

A gümőkórban elhalt egyének indexe 1920/21-ben.

Nombres indices des personnes mortes de tuberculose en 1920—1921.

	Férfiak Hommes	Nők Femmes	Általában En général
Magyarországon — En Hongrie	2.9	3.0	3.0
Budapesten — A Budapest	4.8	3.7	4.2
A többi tjv. városban — Dans les autres villes municipales	3.3	3.0	3.2
Vidéken — En province	2.6	2.9	2.8

A gümőkór tehát a világháború után is megmaradt a nőket inkább pusztító haláloknak, noha nyilvánvaló, hogy a két nem indexeit tekintve bizonyos eltéréseket vehetünk észre, ha az indexeket az ország népességének települési csoportjai szerint vizsgáljuk. Budapesten például úgy a férfiak, mint a nők gümőkórhalandósága nagyobb lett még, mint a háborút megelőző években, ami különösen akkor aggodalmat keltő jelenség, ha látjuk azt, hogy úgy a többi városban, mint a vidéken a gümőkórhalandóság mértéke csökkent. Nem kétséges, hogy azok a demográfiai tényezők, melyek országszerte a gümőkórhalandósági index tompítása érdekében munkáltak, Budapesten is érvényesültek, ha szerényebb mértékben is. De másfelől még bizonyosabb, hogy Budapest népének társadalmi viszonyai éppen a világháborút követő években annyira leromlottak, hogy a magyarországi gümőkór elleni mozgalom központi céljává — jobban, mint valaha — Budapest gümőkórhalandóságának megfékezése lett. A helyzet jellemzésére fontos az, hogy Budapesten a nők gümőkórhalandósága is emelkedett a korábbi idők indexével szemben s ha az itt tapasztalt emelkedés erejét felül is multa a férfiak indexének növekedése, újabb bizonyosság ez arra, mennyire a lakosság egészét sorvasztó népbetegség lett újból Budapesten a gümőkór.

A családi állapot szerint számított indexek is másképp alakultak az 1920/21. évek átlagában, mint annak előtte.

Az a meglehetősen éles ellentét, mely előbb a nőtlenek és egyéb családi állapotú egyének között mutatkozott, eltűnőben van. Ez azonban nem azt

A családi állapot szerinti indexek alakulása 1920—1921-ben.

Formation, suivant l'état civil, des nombres indices en 1920—1921.

Családi állapot Etat civil	Magyarország En Hongrie	Budapest A Budapest	Többi t.jv. Dans les autr. villes municipales	Vidék En province
Nőtlen — <i>Personnes non mariées</i> . . .	2·7	4·2	3·1	2·4
Házass — <i>Personnes mariées</i>	3·2	4·2	3·1	3·0
Özvegy — <i>Veufs et veuves</i>	3·7	4·8	3·9	3·5
Elvált — <i>Personnes divorcées</i> . . .	3·4	2·6	4·3	3·7

jelenti, mintha a házass. családi állapotú egyének gümőkórhalandósága a nőtlenekéhez még erősebben esökkenve, kerültek volna a különböző indexek körülbelül egy magasságra. A házass. és az özvegyek indexe valóban enyhült és pedig figyelemreméltó módon enyhült az előző időkkel szemben. Amde a nőtleneké mit sem változott. A helyzetnek a kulcsa éppen itt van. A nőtlenekek (a gyermekek, a serdült ifjak és az idetartozó idősebb elem) gümőkórhalandósága változatlan maradt Magyarországon, jelezve a veszedelmet, mely ezen a ponton a népesedést fenyegeti. Akkor, mikor az összhalandóság általában csökkent s mikor a gümőkórhalandósági index is végső eredményben kisebb lett, a lakosságnak egy nagyon széles rétegében a gümőkórhalandóságot nem tudtuk megfékezni. Abban a rétegben, melyről nyilvánvaló, hogy a mostani gazdaságtársadalmi állapotok mellett inkább tágulni fog, mintsem szűkülni.

Budapest nőtlenekek, házass. vagy özvegyi sorban élő népességének gümőkórhalandósága éppenséggel nagyot romlott s csak az elváltaké csökkent némileg.

Az anyanyelv szerint számított indexek a mai Magyarországon kevésbé keltik fel a figyelmet. Hiszen Magyarország ma egyáltalán nem nemzetiségi állam. A vallás megoszlására vonatkozóak már inkább:

A vallás szerinti indexek alakulása 1920—21-ben

Formation, suivant les religions, des nombres indices en 1920—1921.

Vallás Religion	Magyarország En Hongrie	Budapest A Budapest	Többi t.jv. Dans les autr. villes municipales	Vidék En province
Róm. katolikus — <i>Catholique romaine</i>	3·2	4·9	3·4	2·9
Gör. kath. — <i>Catholique grecque</i>	3·1	6·2	6·0	2·8
Református — <i>Calviniste</i>	2·7	4·6	3·1	2·5
Ág. evangélikus — <i>Luthérienne</i>	2·8	4·3	2·7	2·6
Gör. keleti — <i>Gréco-orientale</i>	4·0	6·4	6·4	3·7
Unitárius — <i>Unitaire</i>	3·7	3·5	2·8	4·1
Izraelita — <i>Israélite</i>	1·8	2·2	1·3	1·5

Bővebben csak négy vallásfelekezettel kell foglalkozni: a róm. katolikusokkal, a reformátusokkal, ág. hitvallású evangélikusokkal és az izraelitákkal. E különféle vallásfelekezeti népességi csoportok gümőkórhalandósága általában csökkent. Leginkább a reformátusoké; a róm. katolikusoké és a lutheránusoké csaknem egyforma mértékben. De figyelemreméltó tény, hogy a zsidóság indexe magasabb most, mint volt a világháborút megelőző években. Ennek legkézenfekvőbb magyarázata az, hogy a zsidóságnak jóval nagyobb része tömörül Budapesten, mint az egyéb vallásfelekezetek híveinek s a Budapesten észlelt romlás alól a zsidóság sem tudta magát kivonni.

Utolsónak a gümőkóros halottak kormegoszlását kell még vizsgálat tárgyává tenni; minthogy a foglalkozási viszonyok még nem tehetők szemle alapjává:

A gümőkóros halottak kormegoszlása 1920/21-ben.

Répartition, selon l'âge, des personnes mortes de tuberculose en 1920—1921.

Kor — Âge	Férfiak Hommes	Nők Femmes	Együtt Ensemble
7 éven aluli — <i>Au-dessous de 7 ans</i>	2·4	2·3	2·3
7—14 éves — <i>De 7 à 14 ans</i>	1·0	1·6	1·3
15—19 éves — <i>De 15 à 19 ans</i>	2·6	3·6	3·1
20—24 éves — <i>De 20 à 24 ans</i>	4·2	4·1	4·1
25—29 éves — <i>De 25 à 29 ans</i>	3·6	4·0	3·8
30—34 éves — <i>De 30 à 34 ans</i>	3·2	3·5	3·4
35—39 éves — <i>De 35 à 39 ans</i>	3·3	3·2	3·2
40—49 éves — <i>De 40 à 49 ans</i>	3·3	2·9	3·1
50—59 éves — <i>De 50 à 59 ans</i>	4·3	3·3	3·8
60 éven felüli — <i>Au-dessus de 60 ans</i>	4·0	3·1	3·5

A gümőkórhalandóság a népesség egészét tekintve, minden korcsoportban fogyott, kivéve a 7 éven alúkat, akik körében az index 1920/21-ben nagyobb volt, mint a világháború előtt. Ez egyik legszomorúbb tanulsága az adatoknak. A háborús nyomor, a gyenge táplálkozás kétségtelen következménye a gyermekek megnagyobbodott gümőkórhalandósága. A 7—14 éves gyermekek gümőkórhalandósági indexe valamivel jobb most, mint a világháború előtt s a többi magasabb korosztályokban is általában kedvezőbb indexekkel találkozunk, mint korábban; annál inkább kedvezőbbekkel, minél magasabb korosztályok felé haladunk. A világháború előtt — bár csak formailag — a legerősebb gümőkórhalandóságot az 50 évet meghaladó korban észleltük. Ennek mását újabban nem látjuk s noha az 50—59 éves korosztály gümőkórhalandósága még mindig elég fenyegető, a legkomorabb képet mégis a 20—24 éves korosztály indexe jelzi. Ha tehát előbb a gümőkórhalandóság ellen való küzdelem természetes központjába a legproduktívabb korosztályok halandóságának csökken-

tése állott, a küzdelem irányában azóta sem történt változás, ha csak annyiban nem, hogy a termelőképes kor első szakaszában álló fiatalság egészségének megóvására jobban van szükség mint valaha.

A gümőkórhalandósági indexnek férfiak és nők szerint való alakulásában szintén történtek változások. Ezek egyike az, hogy a gyermekkorban, minden előbbi fejlődéssel ellentétben, immár a fiúk gümőkórhalandósága nagyobb, mint a leányoké s a 7—14 éves és a 15—19 éves korosztályokban is közelebb jutott a férfiak gümőkórhalandósága a nőkéhez, mint a régi Magyarországon tapasztaltuk. Általában a 35—49 éves korban a férfiak gümőkórhalandóságának mértéke nagyot csökkent.

A lakosság település-helyével kapcsolatos, kor-megoszlás szerint számított index tekintetében a leg-szomorúbb az, hogy a 15 éven aluli gyermekek sorában Budapest indexe (3.0) továbbra is annyira fölötte maradt a törvényhatósági városokénak (1.9) és a vidékének (1.6). A különbség oka most is az egészen

fiatal budapesti gyermekek rendkívül nagy gümőkórhalandóságában rejlik. A multtal szemben eltérés, hogy míg 1911—1915-ben Budapesten a 15 éven felüli korban egészen a 60-ik életévig a gümőkórhalandóság szakadatlanul emelkedett, immár Budapesten is kétségtelenül a 20—29 éves korban látszott a helyzet a legveszedelmesebbnek s annyiban is aggályosak, hogy a 35-ik évig általában a háború óta sokkal nagyobb arányszámokhoz jutottunk, mint valaha.

A foglalkozási adatok az utolsó népszámlálás adataiból még nem lévén ismereteseek, a mai Magyarország gümőkórhalandóságát a foglalkozással való kombinációval nem vizsgálhatjuk meg. Laky azonban nagyon valószínűnek tartja, hogy az a kedvező fejlődés, melyről jelentése az iparforgalmi népesség gümőkórhalandóságával kapcsolatban számot ad, megakadt a világháború lezajlása óta. Erre az eredményre abból következtet, hogy az agrárnépességű vidék halandósága mögéje esett Budapestének s a városokénak.

Budapest és Bécs lakosságának megoszlása felekezetek szerint.

Répartition, selon les confessions, de la population de Budapest et de Vienne.

Résumé. Les capitales des deux pays qui constituaient l'ancienne monarchie austro-hongroise, — pays dont le territoire fut grandement réduit par les traités de paix —, présentent, quant à la répartition et le développement de la population, un changement notable.

Tandis que les chiffres du recensement de la population hongroise, effectué en 1920, n'embrassent que deux années écoulées depuis la fin de la guerre et influencées par des circonstances transitoires, le dernier recensement de la population d'Autriche, — celui du 7 mars 1923, — donna des résultats statistiques d'une période plus longue d'après-guerre.

En 1920, Budapest avait 928.996 habitants, contre 880.371 en 1910. A Vienne, il y avait, en 1923, 1,865.780 habitants, contre 1,841,326 en 1920 et 2,031.498 en 1910. Donc, pendant que la population de Budapest s'accrut dans une proportion bien modérée, (5.5%), celle de Vienne diminua en même temps de 9.4%, et malgré un accroissement de 1.3% qui se produisit entre les deux derniers recensements, Vienne avait, en 1923, 8.1% de moins d'habitants qu'au dernier recensement d'avant la guerre.

En examinant la répartition, selon les confessions, de la population de ces deux villes, on voit qu'à ce point de vue, Vienne est beaucoup plus homogène que Budapest. Cela tient principalement à l'immigration considérable, à Budapest, d'habitants de province. Il y a un demi-siècle encore, à Budapest aussi, la proportion des catholiques romains était prépondérante, mais elle fut, progressivement et

bien sensiblement, diminuée par l'immigration de calvinistes et d'israélites et par le fait que, chez ceux-ci, la proportion de la natalité était meilleure.

A volt osztrák-magyar monarchia erősen megcsontított két birodalmának fővárosaiban nevezetesen a lakosságok összetételében s a népesség fejlődésében e városok változott helyzetével kapcsolatos figyelemreméltó átalakulást tapasztalunk.

Az 1923. évi március 7-én tartott legutolsó osztrák népszámlálás az új helyzetnek már hosszabb tartamáról közli a statisztikai eredményeket, míg az 1920. évi magyar népszámlálás számaiban az összeomlás utáni csupán két — átmeneti jellegű körülményektől befolyásolt — esztendő nyert kifejezést.

Budapest lakossága az 1910-ben számbavett 880.371 lélekkel szemben 1920-ban 928.996 lélekre rúgott, Bécs népessége 1910-ben 2,031.498, 1920-ban 1,841.326, 1923-ban pedig 1,865.780 volt. Míg tehát Budapest lakosságánál igen mérsékelt arányú (5.5%) szaporulatot látunk, addig Bécs népessége ugyanez idő alatt 9.4%-kal fogyott és az 1920. évi népszámlálás óta történt szaporulat (1.3%) dacára Bécsben még 1923-ban 8.1%-kal kevesebb lakos élt, mint a háború előtti népszámláláskor.

A két város felekezeti viszonyait vizsgálva látjuk, hogy Bécs felekezeti tekintetben sokkal homogénebb, mint hazánk fővárosa. Budapest nagymérvű felekezeti tagsága elsősorban a jelentékeny bevándorlás útján elért újabbkorú rohamos fejlődésével

I. Budapest és Bécs lakosságának megoszlása %₀-ban felekezetek szerint.

I. Répartition, selon les religions, de la population de Budapest et de Vienne.

Felekezet Religions	Budapest		Bécs - Vienne	
	1910	1920	1910	1923
Róm. kath. — Cath. rom	59.7	59.1	86.8	81.4
Evang. és reform. — Luth. et calviniste	14.7	15.7	3.8	4.8
Izraelita — Israélite	23.1	23.2	8.6	10.8
Felekezetnélküli — Sans religion	—	—	0.2	1.8
Egyéb és ism. ¹⁾ — Autres et données non connues	2.5	2.0	0.6	1.2
Összesen — Total	100.0	100.0	100.0	100.0

¹⁾ Budapest lakosságánál az „egyéb“ felekezetűek között szerepelnek 1910-ben a görög katolikusok 1.1%-kal, a görög keletiek 0.8%-al, 1920-ban a görög katolikusok 1.1%-kal, a görög keletiek 0.5%-kal. — Dans la population de Budapest, sous la mention „autres religions“, figurent, en 1910, les gréco-catholiques (1.1%), les gréco-orientaux (0.8%), et en 1920, les gréco-catholiques (1.1%) et les gréco-orientaux (0.5%).

függ össze. A fokozatos átalakulást fővárosunk felekezeti viszonyaiban a II. tábla mutatja.

Egy félszázad előtt a római katolikusok aránya Budapesten is túlnyomó volt. A reformátusoknak és a zsidó vallásúaknak nagyobb mértékű bevándorlása és a természetes szaporodásnál is kimutatható jobb arányai azonban annak ellenére, hogy számbelileg a római katolikusok szaporodása is kedvező volt, túlsúlyukat fokozatosan, lényegesen csökkentették.

A legutolsó két népszámlálás adatait összevetve Budapesten a római katolikusok, evangélikusok és a kisebb felekezetek némi térvésztesével szemben a reformátusok és kisebb mértékben a zsidóság arányának növekedését látjuk. Ezzel szemben Bécsben a római katolikusok hátrányára történt eltolódás valamennyi többi kimutatott felekezeti csoport térfoglalásával jár.

Abszolút számban Budapesten — a csekély számú gör. keletiek kivételével — az összes felekezetek hívei megszorodtak, ezzel szemben Bécs városában a római katolikusok számszerűleg is jelentékeny (245.045) veszteséget szenvedtek.

A zsidó felekezetűek mindkét város lakosságában megközelítőleg egyforma számmal szerepelnek (Budapesten [1920] 215.512, Bécsben [1923] 201.513) s lélekszámra a második helyet foglalják el. Az összes lakossághoz viszonyított arányszámuk az osztrák

II. Budapest lakosságának megoszlása hitfelekezetek szerint 1873—1920-ig.

II. Répartition, selon les religions, de la population de Budapest, de 1873 à 1920.

Vallás Religion	Tényleges össznépeesség az év végén — Population effective totale à la fin de l'année					
	1873	1880	1890	1900	1910	1920
Összesen — Total	296867	370767	506384	733358	880371	928996
Ebből % ₀ — En % ₀ :						
Róm. katolikusok — Cath rom.	71.6	67.1	64.0	60.7	59.7	59.1
Ág. evangélikusok — Luthériens	5.3	5.6	5.7	5.3	4.9	4.8
Reformátusok — Calvinistes	5.1	6.3	7.9	9.2	9.8	10.9
Izraeliták — Israélites	16.3	19.4	20.6	23.0	23.1	23.2

fővárosban nagyobb mértékben emelkedett, mint Budapesten, bár szaporodásuk itt is az átlagon felüli volt (5.8). Figyelembe veendő azonban, hogy Budapesten, különösen a kommunizmus utáni időben, rendkívül fokozódott a zsidó vallásról a keresztény hitre áttérők száma s egyedül 1919 és 1920-ban 6915 zsidó keresztelkedett ki; Bécs városában ezzel szemben az áttérések folytán évente átlag 1000-nél csekélyebb volt az izraelita felekezetek vesztesége.

Élénk világot vet Bécs lakosságának lelki életében történt átalakulásra a felekezetnélküliek térhódítása. A háború előtti népszámláláskor kimutatott 4766 felekezetnélkülivel szemben 1923-ban számuk 33.087, vagyis közel hétszerakkora volt. A felekezetnélküliek elszaporodása az összeomlás után egyre fokozódó, megdöbbentő kiterjedést ölt, amire a kitérések által elért nyereségük adatai vetnek világot; felekezetnélkülivé vált ugyanis kitérés folytán:

1916-ban	348	1920-ban	1.666
1917-ben	385	1921-ben	3.085
1918-ban	603	1922-ben	4.723
1919-ben	1.870	1923-ban	20.403

bécsi lakos.

A felekezeti megoszlás kérdését érdekesen világítják meg azok az adatok, melyek az egyes felekezetekhez tartozó lakosságnak születési hely szerinti csoportosítását mutatják. A magyar népszámlálás idevágó legújabb adatai nem állanak még rendelkezésre, mivel a magyar adatok földolgozása más sorrendben történik.

A kimutatott felekezeti csoportokban a legkisebb a bennszülött bécsiek aránya a zsidóknál, kiknek jóval több mint fele nem a mai Ausztria területén született. A területváltozások miatt ez adatoknak a korábbi nép-

III. Bécs lakossága születési hely és felekezet szerint 1923-ban.

III. Répartition, en 1923, de la population de Vienne selon les lieux de naissance et les religions.

Vallás — Religion	Született — Personnes nées			Összesen Total	100 közül született — Sur 100 personnes, sont nées		
	Bécsben à Vienne	Egyéb Ausztriában dans le reste de l'Autriche	Külföldön à l'étranger		Bécsben à Vienne	Egyéb Ausztriában dans le reste de l'Autriche	Külföldön à l'étranger
Róm. kath. — Cath. rom.	852.117	279.613	386.600	1.518.330	56.12	18.42	25.46
Evang. és reform. — Calvinistes et luthériens	45.908	8.953	33.647	88.508	51.85	10.12	38.03
Izraelita — Israélites	77.260	7.967	116.286	201.513	38.34	3.95	57.71
Felekezetnélküli — Sans religion	18.742	4.840	9.505	33.087	56.64	14.63	28.73
Egyéb és ism. — Autres et données non connues	10.274	3.364	10.704	24.342	42.21	13.81	43.98
Összesen — Total	1,004.301	304.737	556.742	1.865.780	53.83	16.33	29.84

számlálások adataival való összehasonlítása nem lehetséges. Bizonyos azonban, hogy a külföldön született lakosság száma az 1910. évi népszámlálás óta csökkent, mivel 1910-ben egyedül az Ausztriától elszakított területen

születettek száma 570.922, az akkori külföldön születetteké pedig (beleértve a Magyarországtól időközben elszakított területet is, mely az 1923. évi statisztikánál már belföldnek számítatik) 182.838 volt. D. S. dr.

© SZOCIÁLIS STATISZTIKA ©

Munkanélküliség Magyarországon az 1925. év június havában.

Chômage en Hongrie au cours du mois de juin 1925.

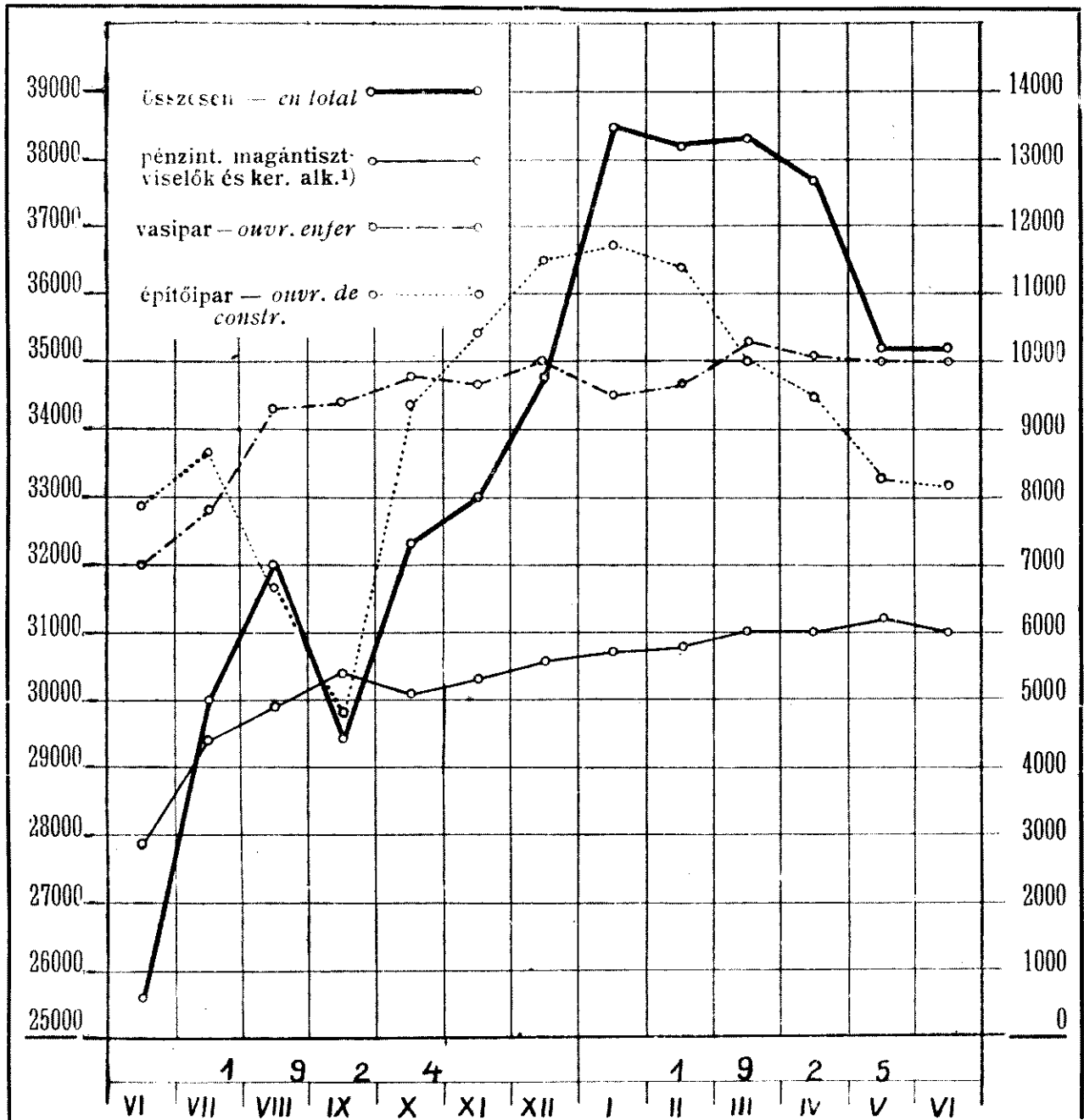
Résumé. Après les conditions passables et quelquefois même normales du marché du travail, au mois de juin 1924, une crise de chômage éclata au marché du travail. La courbe représentant le nombre des chômeurs montre qu'après le rapide accroissement du nombre des ouvriers restés sans travail, on peut constater, en septembre 1924, une amélioration temporaire assez considérable, grâce aux travaux de construction et surtout de réparation, favorisés par le beau temps, mais, au cours de l'hiver, la situation empira d'une façon durable et très considérable, de sorte qu'à la fin de janvier 1925, le chômage a atteint le maximum, avec 38.457 sans travail, et à la fin de mars, un nouveau maximum, un peu plus bas, avec 38.191 chômeurs.

C'est un symptôme défavorable que le niveau du chômage en juin 1925 dépasse encore de 37.6 p. 100 celui du mois de juin 1924. On doit cependant espérer que, grâce à la bonne récolte et à la reprise des constructions qui dépassent celles de l'année dernière, le nombre des chômeurs diminuera le reste de l'été et pendant les mois d'automne.

Les tableaux ci-joints font connaître par

professions, le nombre des chômeurs, établi par les syndicats professionnels socialistes-démocrates et socialistes-chrétiens.

A Szemlében (II. évf. 9—10. 11—12. és III. évf. 5—6. sz.) folytatólag felvonultattuk azokat a szomorú számadatokat, amelyek a különböző munkás-érdekképviseletek által nyilvántartott munkanélküliek számának rohamos emelkedését, majd magas szinten való hullámzását világították meg. Minthogy az 1920—23. évek tűrhető, sőt helyel-közzel normálisnak mondható munkapiaci viszonyai után a munkanélküliség válságos hulláma az 1924. év június havában kezdte előnteni a munkapiacot, az újabban beérkezett 1925 június havi adatok segítségével tanulságos képet rajzolhatunk a munkanélküliségnek az 1924. év nyaratól 1925. év nyaráig terjedő alakulásáról. A munkanélküliek összes számáról rajzolt görbe (melynek képzésénél a szociáldemokrata és a keresztényszociálista szakszervezetek adatait összevontuk), világosan mutatja, hogy: a) a keresetnélkül maradt munkások számának rohamos növekedése után 1924 szeptember havában a száraz őszt

A munkanélküliek száma — *Nombre des chômeurs :*összesen
*en total*az egyes foglalkozási ágakban
dans les diff. branches de prof.1) *Empl. d. etabl. financ., privés et commerciaux.*

felhasználó építkezési s főleg tatarozási munkálatok folytán meglehetősen átmeneti javulás állott be, de b) a téli hónapok alatt újból tartós és nagyfokú rosszabbodás következett, melynek eredménye gyanánt 1925 január végén a fő maximum (38.457 munkanélkülivel) és március hó végén az ezt megközelítő másodmaximum (38.191 munkanélkülivel) jelentkezett; c) az azóta megállapítható javulás a rendes tavaszi és nyári minimumnak esőkevényes alakja, mert ezekben az évszakokban igen jelentékeny munkástömeg jut a mezőgazdaság körében munkához, akiknek egy része vagy rendes körülmények közt általában, vagy egyébként csak a téli hónapokban szokott ipari munkát végezni. Kedvezőtlen tünet, hogy a munkanélküliség 1925. évi

június havi színvonala még mindig 37,6%-kal múlja felül az 1924. évi június havi állapotot. Remélni kell, hogy a további nyári és őszi hónapokban a jó termés és a múlt évinél nagyobb mértékben folytatandó építkezés a munkanélküliek számát oly mértékben fogja még lecsökkenteni, hogy az 1925—26 telén ne legyünk kitéve az elmúlt télihez hasonló gradiensű rosszabbodásnak. Ezenkívül a kereskedelmi szerződésektől és a gazdasági helyzet lassú, de állandó javulásától kell jó hatást várnunk.

A munkanélküliség kialakulásának általános képét célszerű a munkanélküliek foglalkozási csoportjai szempontjából néhány főbb tényezőre bontani. Itt elsősorban az ipari munka terén az építőipar és a vasipar, a szellemi munka terén pedig a pénzüntéti tisztviselők, a magántisztviselők és a kereskedelmi alkalmazottak összevont csoportja jön tekintetbe. Ez a három foglalkozási kontingens a megfigyelésünk tárgyát képező időszaknak mind elején, mind végén (1924 és 1925 június havában) a szakszervezeti tagok közt

kimutatott munkanélküliek összes számából együttesen közel 70%-ot foglalt magában, tehát döntő szerepe volt a havonkénti végösszegek keletkezésében. Ennek dacára a három csoport közül csak az építőipar görbéje mondható nagyjában a munkanélküliség általános görbéjével hasonló menetűnek (őszi minimum, a télen át tartó maximum és tavaszi fokozatos javulás). A vasipari válság, melyről a munkanélküliséggel kapcsolatban többször is megemlékeztünk, az inflációs gazdálkodás korszakának lezárása után a szanálási idők egyik legtipikusabb ipargazdasági tünete. A helyzet ezen a téren úgyis változatlanul s bizonyos makacs irányzatot mutat. Ehhez képest a munkanélküliek száma a vasipari munkások között 1924 augusztus hó végéig a többi foglalkozási csoporthoz hasonlóan erősen emelkedett s azóta úgyis változatlanul egyszinten mozog. A téli hónapokban lassú enyhülés mutatkozott, mely január végén csekély minimummal végződött (9506 munkanélküli vasipari munkással), de már márciusban a helyzet oly megromlása állott

I. A magyarországi szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint 1924 és 1925 június havában.

Nombre des chômeurs, par professions, de la Hongrie, enregistrés par les syndicats professionnels socialistes-démocrates au mois de juin 1924 et 1925.

Foglalkozás Profession	1924	1 9 2 5		
	június 28-án le 28 juin	június 27-én le 27 juin		
	Összesen Total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Együtt Ensemble
Aranyműves <i>Orfèvres</i>	85	120	30	150
Borbély <i>Coiffeurs</i>	6	24	8	32
Bőrmunkás <i>Ouvriers en cuir</i>	146	58	98	156
Bőröndös <i>Malletiers</i>	13	77	5	82
Cipész <i>Cordonniers</i>	1040	1061	183	1244
Élelmezési munkás <i>Ouvr. d'alimentation</i>	459	687	26	713
Építő <i>Ouvr. du bâtiment</i>	7936	8082	164	8246
Famunkás <i>Ouvriers en bois</i>	1711	3948	88	4036
Fényképész <i>Photographes</i>	—	9	—	9
Grafikus <i>Ouvr. polygraphiques</i>	63	45	22	67
Húsipari munkás <i>O. de l'ind. de la viande</i>	980	773	8	781
Kalapos <i>Chapeliers</i>	29	49	17	66
Keresk. alkalm. <i>Empl. commerciaux</i>	142	241	22	263
Könyvkötő <i>Relieurs</i>	282	158	262	420
Magántisztviselő <i>Employés privés</i>	364	666	543	1209
Mintakészítő <i>Faiseurs de modèles</i>	68	117	—	117
Nyomdász <i>Typographes</i>	980	291	233	524
Pénzüntézet-i tisztv. <i>Empl. d'établ. financ.</i>	2264	2930	1274	4204
Pénzünt. segédm. <i>Ouvr. d'établiss. fn.</i>	—	172	—	172
Segédmunkás <i>Ouvriers auxiliaires</i>	98	134	1	135
Szabó <i>Tailleurs</i>	215	246	83	329
Szállítási munkás <i>Ouvriers du transport</i>	26	146	—	146
Szállodai éttermim. <i>Personn. d'hot. de rest.</i>	812	585	155	740
Szobrász <i>Sculpteurs</i>	91	106	—	106
Textilmunkás <i>Ouvr. de l'ind. textile</i>	8	3	10	13
Üvegesmunkás <i>Verriers</i>	85	99	—	99
Vasmunkás <i>Ouvriers en fer</i>	6690	9671	63	9734
Vegyész <i>Chimistes</i>	—	163	37	200
Zenész <i>Musiciens</i>	5	21	1	22
Összesen — Total:	24598	30682	3333	34015
Ebből Budapest Dont à Budapest:	17675	—	—	21441

II. A keresztényszocialista szakszervezetek országos szövetsége által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint Budapesten 1924 és 1925 június havában.

Nombre des chômeurs par professions à Budapest, enregistrés par l'Association nationale des syndicats professionnels socialistes-chrétiens au mois de juin 1924 et 1925.

Foglalkozás Profession	1924	1 9 2 5		
	június — juin			
	Összesen Total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Ensemble
Cipészek és bőrmunkások — <i>Cordonniers et ouvriers en cuir</i>	18	13	3	16
Egészségügyi alkalmazottak — <i>Employés d'hygiène</i>	50	36	60	96
Élelmezési munkások — <i>Ouvriers d'alimentation</i>	—	7	—	7
Építőmunkások — <i>Ouvriers de construction</i>	5	67	—	67
Éttermi alkalmazottak — <i>Employés de restaurants</i>	130	383	18	401
Famunkások — <i>Ouvr. en bois</i>	156	25	2	27
Festőmunkások — <i>Peintres en bâtiment</i>	2	1	—	1
Húsipari munkások — <i>Ouvriers de l'industrie de la viande</i>	44	27	—	27
Kereskedelmi alkalmazottak — <i>Employés commerciaux</i>	57	64	3	67
Könyvkötőmunk. — <i>Relieurs</i>	50	14	40	54
Magántisztviselők — <i>Employés privés</i>	35	105	72	177
Molnárok és malommunkások — <i>Meuniers et ouv. de minoterie</i>	—	1	—	1
Segédmunkások — <i>Ouvriers auxiliaires</i>	—	29	1	30
Szabómunk. — <i>Ouvr. tailleurs</i>	68	24	8	32
Textilmunkások — <i>Ouvriers textile</i>	5	11	6	17
Vas- és fémmunkások — <i>Ouvr. de sidérurgie et de métallurgie</i>	356	175	—	175
Összesen — Total	976	982	213	1195

be, mely az évi maximumot (10.280) eredményezte. A kilengés egyébiránt mérsékelt arányú volt. A vasipar egy-két más iparággal együtt arra volna hivatva, hogy a foglalkozások átlagában jelentkező téli maximumot ellensúlyozza, vagy legalább lefokozza, mert a jobb konjunktúra és ezzel a kisebb munkanélküliség a vas- és rokoniparokban rendszerint a tél közepére várható.

Jellemző a szóbanforgó iparok jelenlegi helyzetére, hogy amíg az 1922. évben vas- és vasárúkból (ill. vassfélgártmányokból), valamint gépek és készülékekből összesen 5778 ezer métermázsa került kivitelre, 1924-ben ez az export csak 425,5 ezer q-t tett, sőt az 1925. év első három hónapjában 89,3 ezer q kivitel áll szemben a fenti árúkból az 1924. év megfelelő időszakának 103,7

ezer q-nyi kivitelével. Ez a 16%-os újabb visszaesés magábanvéve is érthetővé teszi a munkanélküli vasipari munkások magas számát.

A pénzügyi tisztviselők, magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak sorából a munkanélküliek számát összevonva, azt látjuk, hogy a munkanélküliséget jellemző görbe ebben a foglalkozási csoportban 1924 augusztus óta állandóan igen magas szinten mozog s általában igen csekély ingadozással tűnik föl. A maximum itt legkésőbbre, 1925. május havára tolódott el, vagyis oly időpontra, midőn a munkanélküliek összes számánál az évi tetőponttal szemben mintegy 8,5%-os javulást regisztrálhattunk. A szellemi munka terén a válságnak még kellős közepén vagyunk. Megjegyzendő, hogy az állás nélkül maradt szellemi munkások ezen kategóriájának súlyos helyzetét a bemutatott adatok jól megvilágítják ugyan, de a munkanélküliség hullámozására nézve pontos számítási adatot nem adnak, mert itt csak arról a jelentékeny alkalmazott-törzsről van szó, akik főleg a munkanélküliségi segély reményében hosszabb-rövidebb időre a különböző világnézeti alapon szervezett munkásérdekképviseletekhez csatlakoznak. A részben gazdasági, de elsősorban rideg üzleti szempontból történő folytatólagos üzemi és munkaredukciók s a túlzott arányú elbocsátások következményeit a maguk teljességében rendszeres és kimerítő önálló adatgyűjtésekkel kellene feltárni. Ez alkalom-

mal ismételt hangsúlyozzuk, hogy a munkanélküliség alakulásának további módszeres vizsgálatához a kellő kiindulópontot végre biztosítani kellene. A munkanélküliek egy-szeri országos összeszámlálásához a statisztikai hivatal a szakszerű felvételi mintát már évekkkel ezelőtt elkészítette.

Áttérve a legfrissebb, az 1925 június hó végi munkanélküliségi adatoknak *foglalkozás* szerint részletezett szokásos ismertetésére, I. és II. táblázatunk egyrészt a szociáldemokrata, másrészt a keresztényszocialista szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek számát foglalkozás és nem szerint mutatja be.

A nők arányszáma a munkanélküliek közt a szociáldemokrata szakszervezetek együttes adatainál 9,9%, a keresztényszocialista szakszervezeteknél 17,8% volt. Nagyszámú munkanélküli nőt találunk a szociáldemokrata szakszervezetek kimutatása szerint a pénzügyi tisztviselők között (1274) és a magántisztviselőknél (543), valamint a könyvkötőiparban (262). A keresztényszocialista szakszervezetek által nyilvántartott munkanélküliek táborában említésre méltó számban voltak nők a magántisztviselők (72) és az egészségügyi alkalmazottak (60) sorában.

Budapest székesfőváros területén 1925. június végén 22.636 munkanélkülről van adatunk, 21,4%-kal többről, mint 1924 június havában. Az ország összes munkanélkül maradt munkásai közül 64,3% esett Budapestre.

Kovács Norbert dr.

Munkanélküliség a külföldön.

Chômage à l'Étranger.

Állam	A munkanélküliek száma *)								
	1924				1925				
	március	június	szept.	december	január	február	március	április	május
Németország .	674.606	340.774	362.997	282.645	283.797	264.263	211.987	157.184	129.404
Ausztria . .	106.908	63.556	77.550	154.491	187.099	188.917	175.580	148.477	130.535
Belgium . .	4.060	6.659	4.597	9.344	12.678	10.619	9.414	9.817	—
Kanada . . .	10.051	9.250	9.156	18.373	16.357	15.619	13.631	—	—
Dánia . . .	43.184	13.116	15.121	45.206	42.548	43.320	39.475	34.778	29.295
Finnország .	1.620	672	1.186	2.234	4.896	4.420	3.502	1.882	1.398
Franciaország	1.022	547	447	509	705	1.029	1.016	931	675
Nagybritánia	1.137.683	1.084.517	1.240.045	1.260.465	1.319.628	1.331.205	1.307.937	1.292.131	1.294.965
Olaszország .	218.740	130.793	115.590	150.449	156.382	156.659	142.552	126.521	101.405
Norvégia . .	4.101	1.714	1.830	4.386	4.206	4.330	—	—	—
Hollandia . .	29.320	15.843	22.716	32.268	40.899	32.834	27.045	21.771	—
Lengyelország	112.583	137.830	155.245	159.060	175.020	184.430	185.400	178.480	173.140
Svédország .	28.133	14.033	13.911	32.650	29.226	27.934	25.824	22.437	—
Svájc	31.380	10.938	8.718	11.419	12.184	11.834	10.185	8.591	7.189
Cseh-Szlovákia	180.002	85.966	73.006	81.040	83.631	79.720	21.334	—	—

*) Az adatok csak a teljes munkanélküliekre vonatkoznak.

Az 1925. évi termés.

Les récoltes de 1925.

Magyarország.

Hongrie.

Résumé. D'après le rapport du 8 août du ministre de l'Agriculture, la situation est, en général, en Hongrie, très favorable. En froment, on peut espérer une récolte de 18 millions de quintaux, contre 14 millions en 1924; en seigle, 7.7 millions, contre 5.6; en orge, 4.8 millions, contre 3.2; en avoine, 3.3, contre 2.3.

L'estimation des autres produits (excellent = 1, bon = 2, médiocre = 3, faible = 4, mauvais = 5) est la suivante: Maïs 1.69; pommes de terre 1.91; betteraves à sucre 1.88; betteraves fourragères 1.87; légumineuses de jardin 1.91; haricots 2.04; autres légumineuses 2.11; oignons 2.06; piments 2.11; choux 2.01; houblon 1.80; millet 2.23; sarrasin 2.12; millet à balais 2.06; chanvre 2.27; lin 2.33; tabac 2.35; trèfle 2.12; luzerne 2.10; autres fourrages artificiels 2.15; prairies 2.27; pâturages 2.49; prunes 2.42; pommes 2.52; poires 2.55; pêches 2.55; noix 2.44; melons d'eau 2.76, melons jaunes 2.74.

A földművelésügyi miniszter augusztus 8-án közzétett hivatalos vetésjelentése szerint az utolsó két hét időjárása a normálnál hűvösebb és igen csapadékos volt. Csapadék bőségesen és csaknem mindennap esett. Június 20-ika óta augusztus 4-ike volt az első országosan esőmentes nap, tehát megszakítás nélkül 45 napig tartó esős időszakunk volt.

Az esőzéseket nagyrészt zivatarok kísérték, sok vidéken jégesővel együtt. Kivételes erejű, az egész országban több mint 24 órán át dühöngő vihar volt augusztus 3-án, amely a helyenkint még tarlónálló kereszteket szétdobálta, sőt az asztagokat is megbontotta, mindamellett a gabonaneműekben aránylag csak kevés kárt okozott. Annál nagyobb kárt tett a gyümölcsstermésben, míg a szőlőkben és a tengeriben okozott kár már kisebb volt.

A csapadékos és zivataros idő a gabonaneműek hordási és cséplési munkálatait hátráltatta. A már elcséplelt gabona az igen kedvező beérés folytán úgy mennyiségileg, mint súlyosság szempontjából nemcsak hogy megfelel a várakozásnak, hanem több helyen

ezt felül is multa, minek következtében a valószínű terméskilátások mind a négy gabonafélenél ismét javultak, de még mindig csak közepes, legfeljebb helyenkint jó közepesek.

A többi terményekre az esős időjárás kedvező volt ugyan, de már ezek között is vannak olyanok, amelyek az esőt megelégtelték és szárazabb időt kívánnak.

A búza cséplése még sok helyen folyamatban van. A búza idej területe 2,533.156 kat. hold. Ezen várható kat. holdankint 7.09 q, összesen 17,976.000 q. Mult évben 2,460.564 kat. holdon átlag 5.7 q, összesen 14,034.771 q termett.

A rozs hordását befejezték, cséplése néhol még folyik. A rozs idej területe 1,188.978 kat. hold, amelyen várható kat. holdankint átlag 6.48 q, összesen mintegy 7,709.000 q. Mult évben 1,152.184 katasztrális holdról learattak katasztrális holdankint átlag 4.9 q-t, összesen 5,614.498 q-t.

Az őszi árpát kevés kivétellel kicséplték, a tavaszi árpa cséplése is teljes erővel folyik. A tavaszi árpa jobb az őszinél. Az őszi és tavaszi árpa területe együtt 726.329 kat. hold. Ezen várható kat. holdankint 6.56 q, összesen mintegy 4,767.000 q. Mult évben 708.593 kat. holdnyi területéről learattak kat. holdankint 4.52 q-t, összesen 3,203.123 q-t.

A zabot nagyobb részben learatták, helyenkint már csépelik is. Idej területe 511.741 kat. hold. Ezen várható kat. holdankint 6.50 q, vagyis összesen mintegy 3,325.000 q. Mult évben 498.216 kat. holdnyi területen összesen 2,280.718 q zab termett.

A tengeri buja és erőteljes, szára magas, csöképződése előrehaladt. Nagy termés mutatkozik. Minősítő becslése 1.69. (Kitűnő = 1, jó = 2, közepes = 3, gyenge = 4, rossz = 5.)

A burgonya szintén javult. A bokrok alatt sok gumó van s a gumók többnyire szép nagyok. Minősítő becslés 1.91.

Cukorrépa sokat javult, levelei dúsak és vastagok s a talajt teljesen betakarják. Minősítő becslése 1.88.

A takarmányrépa fejlődését az esős időjárás szintén elősegítette. Minősítő becslése 1.87.

A *kerti vetemények* buján fejlődnek és igen szépek. Minősítő becslésük 1·91.

A *bab* szépen hüvelyesedik. Minősítő becslése 2·04.

Ugyancsak jók az *egyéb hüvelyesek* is. Minősítő becslésük 2·11.

A *vöröshagyma* jól fejlődött. Minősítő becslése 2·06.

A *paprika* fejlődése is jól előrehaladt. Minősítő becslése 2·11.

A *káposzta* az esőzésre erősen fejlődik. Szépen borul és nagy, kemény fejeket hoz. Minősítő becslése 2·01.

A *komló* jól kifejlődött és szépen érik. Minősítő becslése 1·80.

A *kölesre* is kedvező volt az időjárás. Minősítő becslése 2·23.

A *tatárka* sokat javult. Minősítő becslése 2·12.

A *cirók* szára magas. Szakálla hosszú. Minősítő becslése 2·06.

A *kender* nyűvészt legtöbb helyen bevégezték, helvenkint már tilolják is. Minősítő becslése 2·27.

A *lent* kinyűtték. Minősítő becslése 2·33.

A *dohány* kövér nagyleveleket hajt, helyenkint azonban sok a ragyas levél. Minősítő becslése 2·35.

A *mesterséges takarmányok* szépen javultak. Minősítő becslésük: lóheréé 2·12, lucernáé 2·10 és az egyéb mesterséges takarmányoké 2·15.

A *rétek* fűnövése erősen megindult. Minősítő becslésük 2·27.

A *legelők* szépen kizöldültek. Minősítő becslésük 2·49.

A *gyümölcsfákról* a sok, de különösen az augusztus 3-iki nagyerejű vihar sok termést levert. Minősítő becslésük: szilváé 2·42, almáé 2·52, körtéé 2·55, őszi baracké 2·55, dióé 2·44.

A *dinnye* a sok esőt már megsokalta, fejlődése és érése jó száraz, meleg időt kíván. Minősítő becslése: görögdinnyéé 2·76, sárgadinnyéé 2·74.

A *szőlők* állapota kedvezőtlenebb, mert az ország területén uralkodó zivataros, szeles, esős időjárás következtében a peronoszpóra, oidium és zöldröhadás fellepte és az ezzel kapcsolatosan jelentkező bogyóhullás az ideai borterméshez fűzött vermes reményeket leszállítja. Borsod, Heves, Nógrád, Zemplén, Pest, Veszprém, Zala és Somogy vármegyék szőlőiben a jégverés helyenkint 50%-ig menő kárt okozott. Borkereslet lanyha és csak helyi fogyasztásra szorítkozik. Borárak 4000—12.000 korona között ingadoznak.

Külföld.

L'Étranger.

A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet a júliusban beérkezett jelentések alapján a mezőgazdasági helyzetről az alábbi képet adja:

Búza. Európában bőséges búzatermés ígérkezik. Tizenkét oszágról rendelkezésünkre álló becslés szerint — köztük Olaszország, Spanyolország, Románia, Magyarország, Lengyelország és Bulgária — a termés 28%-kal lesz nagyobb, mint a múlt — gyenge — évben s megközelíti az 1923. évi eredményt. A többi európai országokban is kedvező a helyzet. Általában az őszi búza jobb, mint a tavaszi.

Amerikában, az Egyesült-Államok termése a kedvezőtlen időjárás miatt, nem kielégítő. Kanadában azonban jók a kilátások. Egész Északamerika termése 8%-kal becsülhető kevesebbre a tavalyinál s 18%-kal a tavalyelőttinél.

Ázsiában, Brit-India aránylag szegény termése mellett, Japán és Kórea bő termést ígérnek.

Északafrikában sok helyütt szárazság uralkodott; több tartományban azonban kitűnő termés nyujt ezért kárpotlást. Így Algír, Marokkó és Tunisz egész terméseredménye, mintegy 34%-kal fogja meghaladni az előző év eredményét. Egyiptomban jó közepes búzatermést várnak.

Az eddig ismert adatok globális összehasonlítása szerint a termés így alakul:

	millió q-ban		
	1925	1924	1923
Európa (12 ország)	169·7	131·9	176·5
Kanada és Egyesült-Államok	284·3	308·8	346·1
Ázsia (4 ország)	102·6	108·3	110·7
Északafrika (3 ország)	18·7	13·9	18·1
Összesen	575·3	562·9	651·4

Az északi félgömbön tehát a termés jelentékenyen nagyobb lesz a tavalyinál. A déli félgömbön Argentina vetésterülete 4%-al nagyobb, mint az előző évben s Ausztrália termésviszonyai is kedvezőek.

Rozs. E terméket illetőleg még kevés adat ismeretes. Előreláthatólag a termés jóval nagyobb lesz, mint 1924-ben s körülbelül az 1923. évi színvonalon fog mozogni. Észak-amerikában gyengébb termés ígérkezik.

Az eddig ismert becslési adatok a következők:

	millió q-ban		
	1925	1924	1923
Európa (11 ország)	95·9	64·7	92·9
Kanada és Egyesült-Államok	17·0	19·6	21·9
Összesen	112·9	84·3	114·8

Árpa. Európában a termés valószínűleg akkora lesz, mint a múlt évben volt s gyengébb, mint 1923-ban. Északamerika, Ázsia és Északafrika termése azonban nagyobbak ígérkezik, mint az előző években.

	millió q-ban		
	1925	1924	1923
Európa (11 ország)	48·7	47·0	67·1
Kanada és Egyesült-Államok	64·1	60·2	59·8
Ázsia (3 ország)	30·4	24·6	23·1
Északafrika (3 ország)	18·8	16·2	20·4
Összesen	162·0	148·0	170·4

Zab. A termés kilátások Európában az árpához hasonlóak. Az Egyesült-Államokban a termés sovány lesz.

	millió q-ban		
	1925	1924	1923
Európa (10 ország)	53·6	52·6	69·7
Kanada és Egyesült-Államok	259·9	286·4	276·5
Északafrika (3 ország)	3·0	1·7	3·3
Összesen	316·5	340·7	349·5

Kukorica. Az Egyesült-Államokban a helyzet kitűnő. Júliusi becalés szerint 786 millió q termés ígérkezik, vagyis 27%-kal több, mint a tavalyi rossz esztendőben és 6%-kal nagyobb az utolsó 5 év átlagánál. Európában is jók a kilátások.

Burgonya. A fő burgonyatermelő országokban június és július folyamán az eleinte kevésbé kedvezőnek ígérkező termés szép fejlődésnek indult. Közepes, illetve közepesnél jobb terméseredmények várhatók.

Cukorrépa. Az adatok csak csekély részben ismeretesek. A helyzet általában kielégítő. A termés a tavalyi bő esztendő termését csaknem eléri. A kukorica területe az idén 42%-kal haladja meg az utolsó öt év átlagát.

A legfőbb termelő országok részesedése a mezőgazdasági termelésben most és a háború előtt.

Participation des principaux pays producteurs a la production agricole, actuellement et avant la guerre.

Resumé. Nos graphiques comparent les données d'avant-guerre et d'après-guerre, des récoltes en céréales et en d'autres principaux produits agricoles. Les données d'après-guerre sont les plus récentes, — ordinairement de 1924 —, tandis que celles d'avant-guerre constituent une moyenne des années qui précèdent la guerre. Ces graphiques indiquent les pays qui eurent le plus grand rôle dans la production des différents produits agricoles. Les données d'avant-guerre concernent le territoire d'alors des Etats. — Explication des abréviations figurant aux graphiques: Al. = Algérie; Am. E.-Á. = Etats Unis d'Amérique; Ar. = Argentine; Be. = Belgique; Bra. = Brésil; Br. G. = Guyane Britannique; Br. I. = Inde Britannique; Ce. = Ceylan; Cs. = Tcheco-Slovaquie; Eg. = Egypte; Ek. = Equateur; Fr. = France; Ho. I. = Indes Hollandaises; In. K. = Indo-Chine; Ja. = Japon; Já. = Java;

Ju. = Yougo-Slavie; Ka. = Canada; Ki. = Chine; Ko. = Colombie; Le. = Pologne; Mal. = Malacca; Ma. = Hongrie; Na. = Grande-Bretagne; Né. = Allemagne; Or. = Russie; Ro. = Roumanie; S. D. = Saint-Domingue; Sp. = Espagne; S. T. = Saint-Thomé; Szi. = Siam; Tr. = Trinité; Ve. = Venezuela.

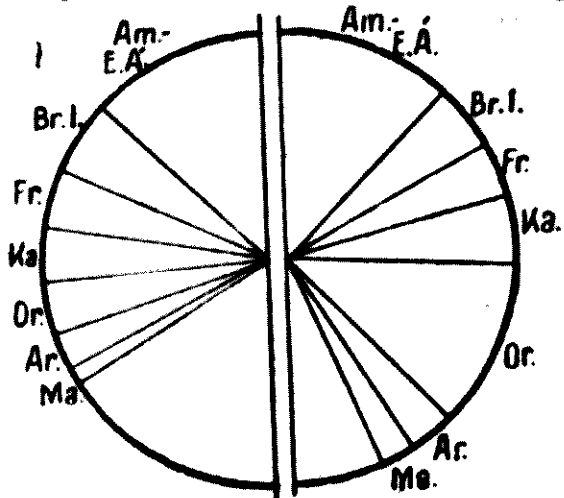
Grafikonjaink a gabonaneműek és a fontosabb gazdasági termények háború előtti és háború utáni termeléséről nyújtanak összehasonlítást. A háború utáni adatok a legtöbb esetben az utolsó (1924.) év adatai, míg a háború előtti adatok az 1913. és ezt megelőző évek átlagai. A grafikonok feltűntetik, hogy a legfontosabb termelő országok mily mértékben részesednek a termelésben jelenleg s mi volt a helyzet a háború előtt. A háború előtti adatok az egyes országok akkori (háború előtti) területére vonatkoznak.

1. Búza. — Froment.

Ország Pays	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.		Millió q-ban — En millions de quint.	
		%		%
Amerikai Egy. Államok — États-Unis d'Amérique .	237	25.6	233	25.0
Brit India — Inde Britan.	98	10.6	90	9.6
Franciaország — France	77	8.3	70	7.5
Kanada — Canada . . .	71	7.7	89	9.6
Oroszország — Russie .	67	7.2	226	24.3
Argentína — Argentine .	52	5.6	55	5.9
Magyarország — Hongrie	17.2	1.9	45	4.8
Világtermés — Production mondiale	925.0	100.0	931	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

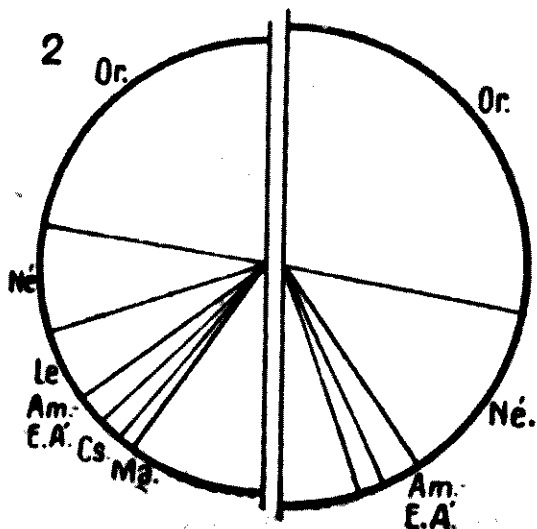

2. Rozs. — Seigle.

Ország Pays	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.		Millió q-ban — En millions de quint.	
		%		%
Oroszország — Russie .	160	44.9	228	56.6
Németország — Allemagne	57	16.0	104	25.7
Lengyelország — Pologne	37	10.3	—	—
Amerikai Egy. Államok — États Unis d'Amérique .	16	4.4	19	4.7
Cseh-Szlov. — Tcheco-Slov.	11	3.1	—	—
Magyarország — Hongrie	7.4	2.1	13	3.2
Világtermés — Production mondiale	356.0	100.0	403	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

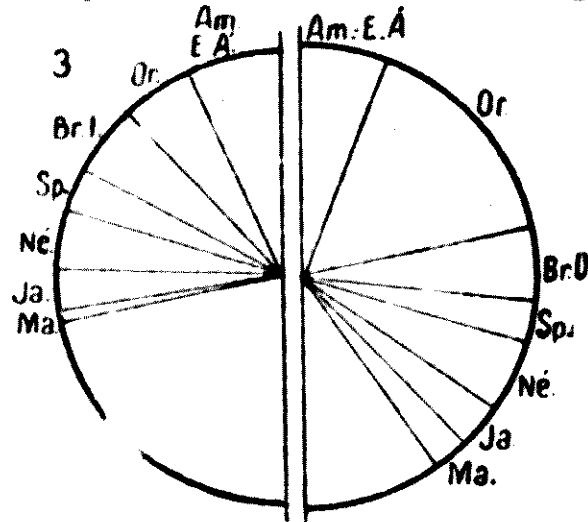

3. Árpa. — Orge.

Ország Pays	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.		Millió q-ban — En millions de quint.	
		%		%
Amerikai Egy. Államok — États Unis d'Amérique	41	13.9	38	12.4
Oroszország — Russie .	32	10.8	98	31.9
Brit-India — Inde Britan.	30	10.2	30	9.7
Spanyolország — Espagne	18	6.1	19	6.2
Németország — Allemagne	24	8.1	31	10.1
Japán — Japon	16	5.4	19	6.2
Magyarország — Hongrie	4.6	1.5	16	5.2
Világtermés — Production mondiale	294.0	100.0	307	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

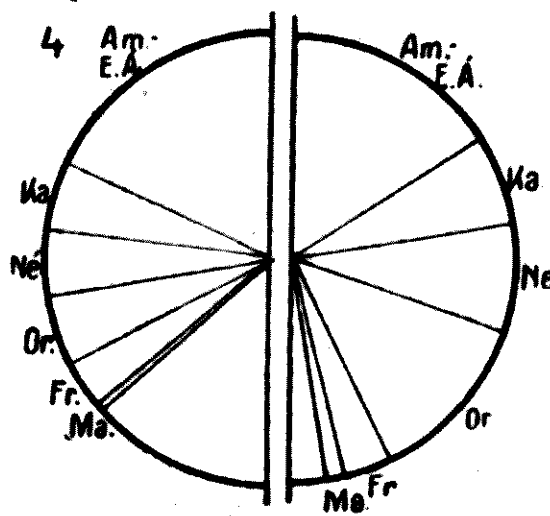

4. Zab. — Avoine.

Ország Pays	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.		Millió q-ban — En millions de quint.	
		%		%
Amerikai Egy. Államok — États Unis d'Amérique	224	36.8	182	31.8
Kanada — Canada	63	10.3	74	12.9
Németország — Allemagne	57	9.3	90	15.7
Oroszország — Russie .	61	10.0	144	25.1
Franciaország — France	44	7.2	42	7.3
Magyarország — Hongrie	3.2	0.5	13	2.2
Világtermés — Production mondiale	608.0	100.0	572	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

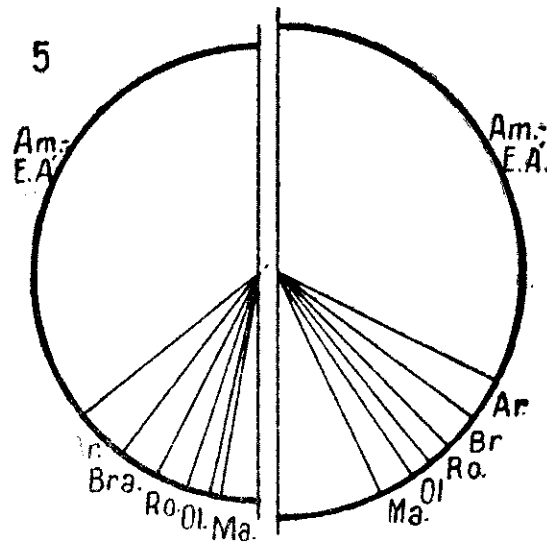

5. Kukorica. — Maïs.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	619	71.8	650	64.7
Argentína — Argentine	70	8.1	52	5.2
Brazília — Brésil	49	5.7	51	5.1
Románia — Roumanie	40	4.6	30	2.9
Olaszország — Italie	25	2.9	27	2.7
Magyarország — Hongrie	19	2.2	4	4.8
Világtermés — Production mondiale	861	100.0	1.004	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

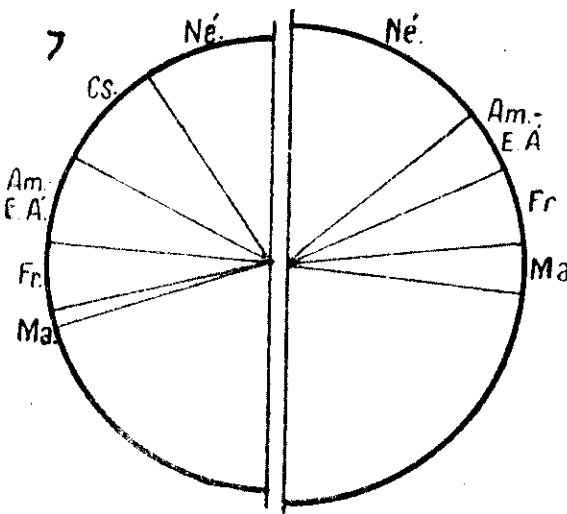

7. Cukorrépa. — Betteraves à sucre.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Németország — Allemagne	103	19.6	169	28.1
Csehszlovákia — Tchéco-Slovaquie	84	16.0	—	—
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	68	13.0	52	8.6
Franciaország — France	51	9.7	60	10.0
Magyarország — Hongrie	12.7	2.4	39	6.5
Világtermés — Production mondiale	523.0	100.0	600	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

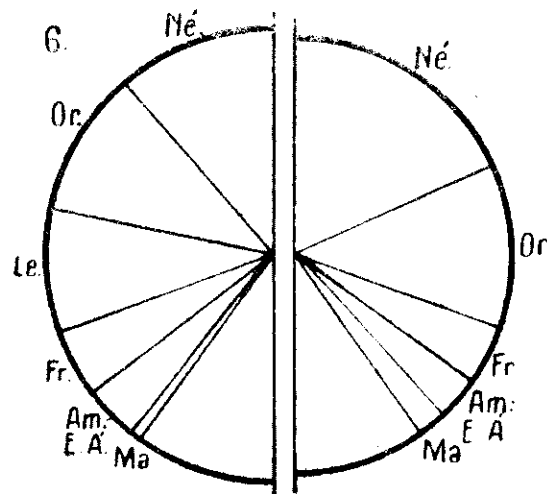

6. Burgonya. — Pommes de terre.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Németország — Allemagne	364	23.1	541	36.7
Oroszország — Russie	304	19.3	355	24.1
Lengyelország — Pologne	273	17.3	—	—
Franciaország — France	152	9.7	130	8.8
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	124	7.9	100	6.7
Magyarország — Hongrie	15.7	1.0	57	3.9
Világtermés — Production mondiale	1.575.0	100.0	1.472	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

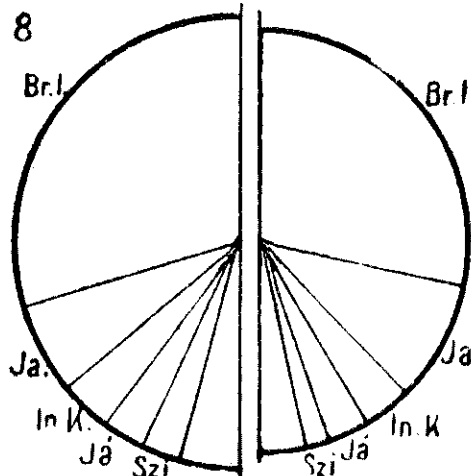

8. Rizs. — Riz.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Brit-India — Inde Britannique	485	59.1	448	62.3
Japán — Japon	103	12.5	91	12.7
Indokína — Indo-Chine	57	7.0	54	7.5
Jáva és Madeira — Java et Madère	51	6.2	44	6.1
Sziám — Siam	50	6.1	29	4.0
Világtermés — Production mondiale	820	100.0	718	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

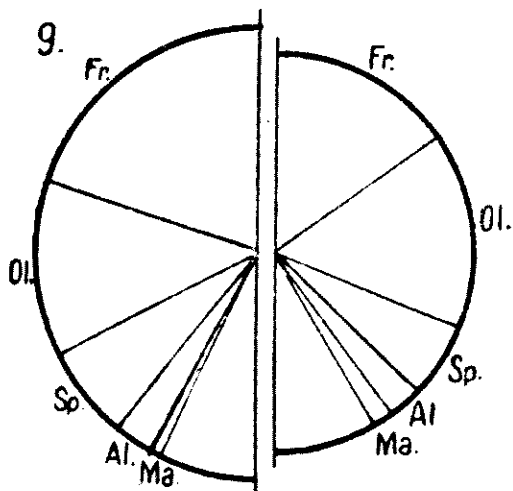

9. Bor. — Vin.

Ország P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió hl-ben — En millions d'hect.			
Franciaország — France	67	40.1	40	30.7
Olaszország — Italie . .	43	25.7	37	28.4
Spanyolország — Espagne	22	13.0	19	14.6
Algír — Algérie	10	5.9	7	5.3
Magyarország — Hongrie	1.2	0.7	4	3.0
Világtermés — Production mondiale	167.0	100.0	130	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

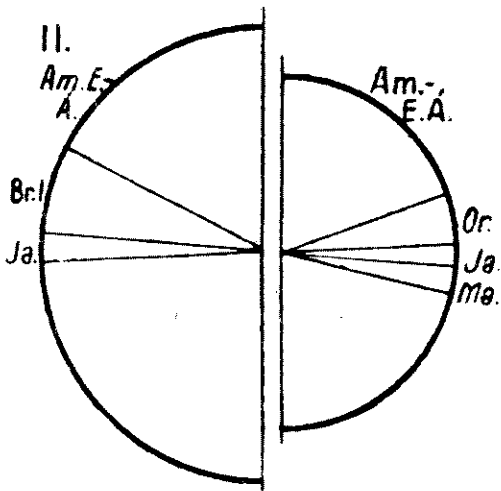

11. Dohány. — Tabac.

Ország P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	5.6	35.0	4.0	39.2
Brit-India — Inde Britannique	2.0	12.0	—	—
Oroszország — Russie . .	—	—	0.9	8.8
Japán — Japon	0.6	3.7	0.4	3.9
Magyarország — Hongrie	0.1	0.6	0.5	4.9
Világtermés — Production mondiale	16.0	100.0	10.2	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

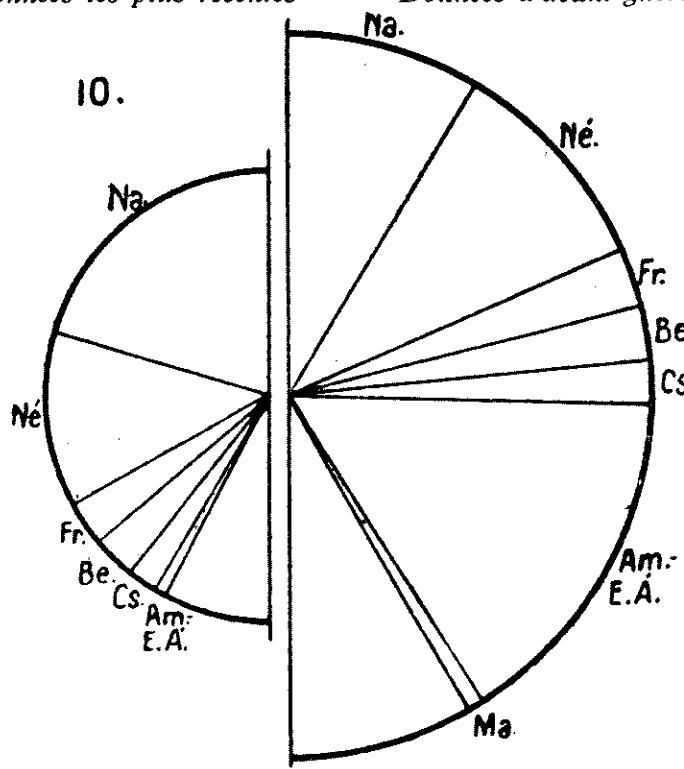

10. Sör. — Bière.

Ország P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió hl-ben — En millions d'hect.			
Nagybrit. — Gr.-Bretagne	54	41.5	59	17.8
Németország — Allemagne	33	25.3	65	19.7
Franciaország — France	8	6.2	17	5.1
Belgium — Belgique . .	8	6.2	17	5.1
Cseh-Szlovákia — Tcheco-Slovaquie	6	4.6	14	4.2
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	1	0.8	103	31.2
Magyarország — Hongrie	0.5	0.4	2.9	0.9
Világtermés — Prod. mond.	130.0	100.0	330.0	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

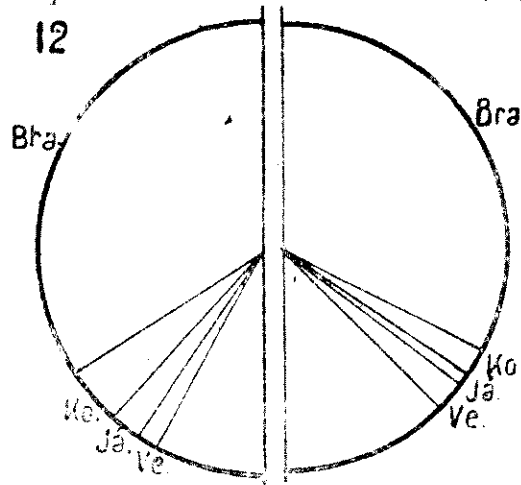

12. Kávé. — Café.

Ország P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
Brazília — Brésil	7.8	67.8	7.2	65.4
Kolumbia — Colombie . .	1.0	8.6	0.4	3.6
Jáva — Java	0.5	4.3	0.2	1.8
Venezuela — Venezuela . .	0.3	2.6	0.5	4.5
Világtermés — Prod. mond.	11.5	100.0	11.0	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

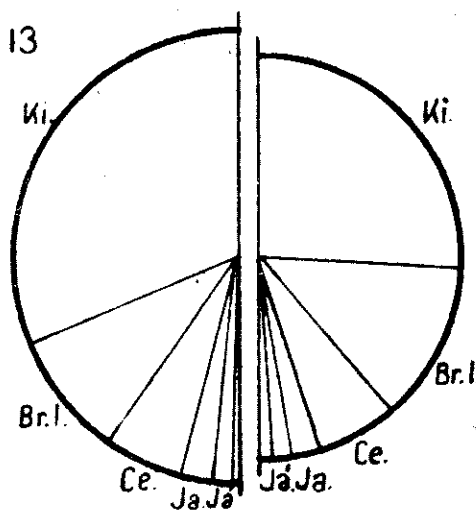

13. Tea. -- Thé.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Kína — Chine	5.0	62.5	3.2	51.6
Brit-India — Inde Britannique	1.4	17.5	1.6	25.8
Ceylon — Ceylan	0.9	11.2	0.8	12.9
Japán — Japon	0.4	5.0	0.3	4.8
Jáva — Java	0.2	2.5	0.2	3.2
Világtermés — Production mondiale	8.0	100.0	6.2	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

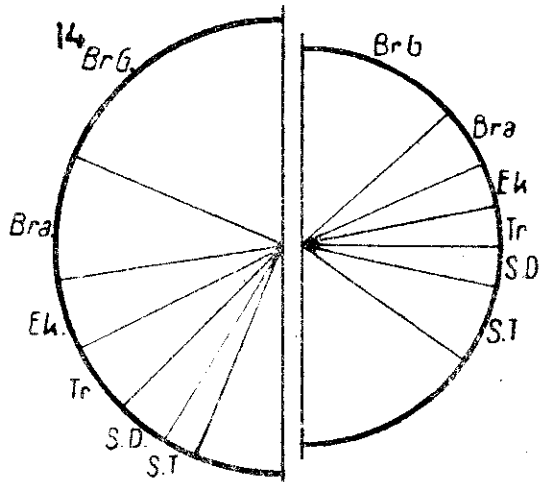

14. Kakaó. — Cacao.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Brit Guineá — Guyane Britannique	1.5	37.4	0.8	26.6
Brazília — Brésil	0.7	17.5	0.3	10.0
Ekvador — Equateur	0.4	10.0	0.4	13.0
Trinidad — Trinité	0.4	10.0	0.2	6.6
San Domingo — Saint-Domingue	0.3	7.5	0.2	6.6
St. Thome — Saint Thomé	0.2	5.0	0.4	13.0
Világtermés — Production mondiale	4.0	100.0	3.0	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

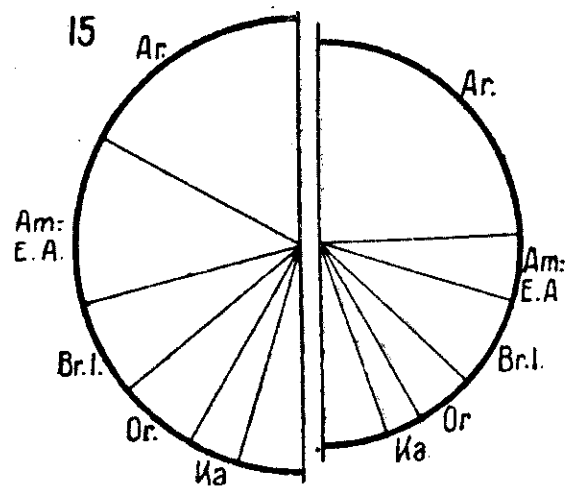

15. Len. — Lin.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Argentína — Argentine	11.4	34.7	12.8	48.8
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	7.7	23.5	2.8	10.7
Brit-India — Inde Britannique	4.7	14.3	3.8	14.5
Oroszország — Russie	3.8	11.5	4.7	15.2
Kanada — Canada	2.4	7.3	1.5	5.7
Magyarország — Hongrie	0.02	0.0	0.13	0.5
Világtermés — Production mondiale	32.8	100.0	26.2	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

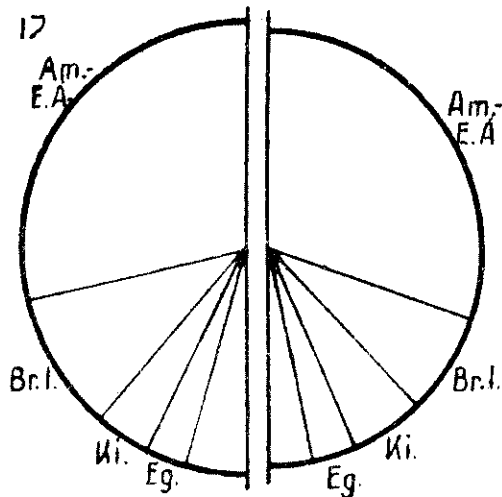

17. Gyapot. — Coton.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.			
		%		%
Amerikai Egy.-Államok — États Unis d'Amérique	32.8	57.4	32.0	60.3
Brit-India — Inde Britan.	11.0	19.2	8.0	15.0
Kína — Chine	4.5	7.8	6.0	11.3
Egyiptom — Egypte	3.2	5.5	3.4	6.4
Világtermés — Production mondiale	57.1	100.0	53.0	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

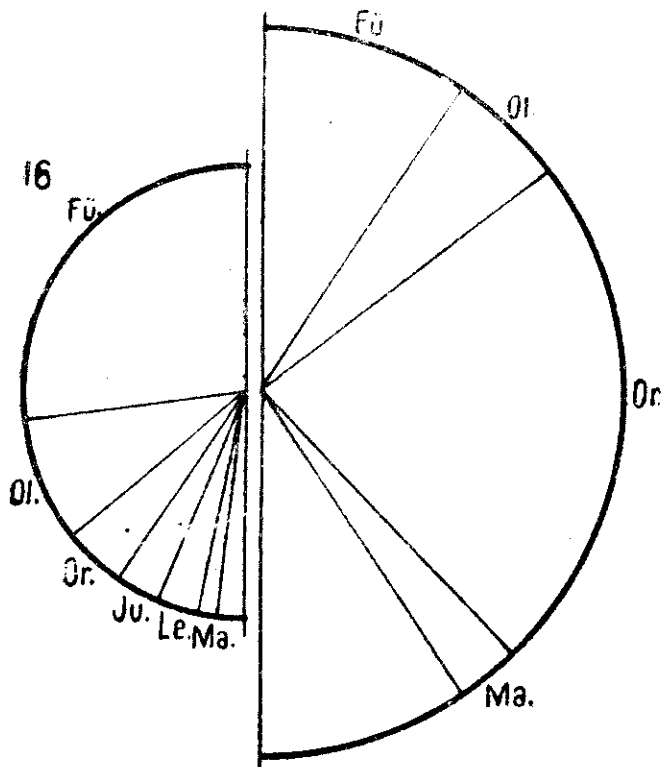

16. Kender. — Chanvre.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.		Millió q-ban — En millions de quint.	
		%		%
Fülöp-szigetek — Iles Philippines	1.8	54.5	1.6	18.8
Olaszország — Italie	0.6	18.0	0.9	10.5
Oroszország — Russie	0.3	9.0	3.9	45.8
Jugoszlávia — Yougoslavie	0.2	6.0	—	—
Lengyelország — Pologne	0.2	6.0	—	—
Magyarország — Hongrie	0.1	3.0	0.5	5.8
Világtermés — Production mondiale	3.3	100.0	8.5	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

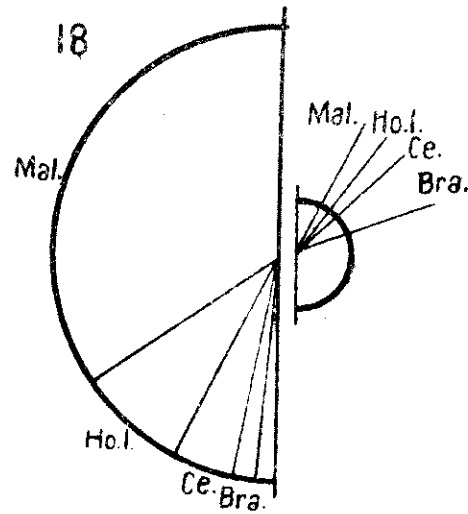

18. Kaucsuk. — Caoutchouc.

O r s z á g P a y s	Legújabb adat Données les plus récentes		Háború előtti adat — Données d'avant-guerre	
	Millió q-ban — En millions de quint.		Millió q-ban — En millions de quint.	
		%		%
Malacca — Malacca	3.8	69.0	0.05	16.0
Holland-India — Indes Néerlandaises	0.9	16.3	0.02	6.0
Ceylon — Ceylan	0.5	9.0	0.02	6.0
Brazília — Brésil	0.2	3.6	0.04	12.0
Világtermés — Production mondiale	5.5	100.0	0.30	100.0

Legújabb adat
Données les plus récentes

Háború előtti adat
Données d'avant-guerre

Közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepeink az 1921. és 1922. években.¹⁾

Situation, en 1921 et en 1922, des établissements hongrois d'utilité publique produisant de l'énergie électrique.¹⁾

Résumé. On a relevé, en 1921, en Hongrie, 117 établissements d'utilité publique produisant du courant électrique, contre 124 en 1922. On connaît, pour l'année 1921, les données de 107 établissements, et pour 1922, celles de 119. Tandis que presque la moitié des établissements, — 44·9% en 1921 et 45·7% en 1922 —, appartenait à des Sociétés par actions, 40·2% appartenaient, en 1921, à des villes, contre 37% en 1922. L'énergie motrice des machines motrices fut, en majeure partie, la vapeur. Des 119 établissements relevés en 1922, il y avait 19 dont les moteurs étaient destinés principalement à faire fonctionner des établissements connexes. Des machines motrices des autres 100 établissements, il y avait 179 (63·9%) machines à vapeur, avec 255.552 HP (93·6%). Les moteurs Diesel, à huile brute et les moteurs de système similaire, étaient représentés par 66 unités de machines, soit 23·6%, et par 12.667 HP (4·6%). En comparant les données de 1922 des machines motrices à celles de l'année 1911, — ces dernières — là concernaient 77 établissements, — on voit un accroissement rapide de la capacité de rendement des machines motrices, accroissement au cours duquel ce sont les turbines à vapeur qui jouaient un rôle de plus en plus prédominant. (Voir les tableaux ci-dessous.) Les 119 établissements relevés en 1922 employaient 337 machines électrogènes pouvant produire 224.255·2 kvoltampères. En 1911, sur 91 établissements, il y avait 282 électrogènes pouvant produire 83.288·35 kvoltampères. En 1922, du nombre total des unités de machines, 50·1% revenaient aux générateurs à courant continu, et 40·4% aux générateurs à courant triphasé. Au point de vue de la capacité, ce sont les machines électrogènes à courant de 3 phases qui dominaient (78·5%), contre celles à courant continu (8·4%).

En 1922, le nombre des moteurs-dinamos était de 119, avec une capacité totale de ren-

dement de 44.104 kva., et celui des transformateurs statiques de 5959, avec une capacité totale de rendement de 166.567·7 kva. Il y avait, en 1922, 4031 transformateurs à 1 phase, avec une capacité de rendement de 40.504·5 kva., et 1928 transformateurs à 3 phases, dont la capacité de rendement était de 126.063·2 kva.

En 1921, la quantité d'énergie électrique produite a représenté 276,031.050 d'heures de kilowatts, contre 325,253.058 en 1922. De la production de 1921, on vendit plus de 5 millions d'heures de kilowatts (1·8%) à l'éclairage public; 63·3 millions (22·9%) à l'éclairage privé et 86·4 millions (31·3%), pour satisfaire des besoins de forces motrices, à des établissements industriels. La production de 1922 se répartit de la façon suivante: On a vendu pour l'éclairage public: 6,212.953 heures de kilowatts (1·9%); pour l'éclairage privé: 76,035.049 (23·3%); pour des besoins de force motrice industrielle: 104,620.050 (32·1%); pour des besoins de traction, 71,624.606 (21·8%).

A m. kir. központi statisztikai hivatal az 1921-től évenként megismétlődő gyáripari statisztikai adatfelvétel során az 1921. évben 117 (ebből 1921. évi alakulás volt 1 telep), az 1922. évben 7-tel több: 124 közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepet tartott nyilván. E szaporulatból 5 telep 1922. évi alakulás volt, még 2 telep az adatgyűjtés évről-évre pontosabbá válása révén került a statisztikai megfigyelés körébe. E telepek közül az 1921. évben 10, az 1922. évben 5 telep adatai hiányoznak, ily módon az alábbiakban 107 1921. évi és 119 1922. évi telep adatai közöltetnek.

A telepeknek csaknem fele részvénytársaságok tulajdonában volt (1921-ben 44·9, 1922-ben 45·7%). Igen erős a városok részese is (1921-ben 40·2, 1922-ben 37%). Az egyéb tulajdonoskategóriák, melyek között a szövetkezetek megjelenése a szövetkezeti mozgalom fellendülésére enged következtetni, túlnyomóan egyéb iparág részére dolgozó

¹⁾ L. az előzetes adatok ismertetését a M. S. Sz. 1924. 5—6. számában. — Voir l'exposé des données préliminaires dans les No. 5—6. de l'année 1924.

erőgépek jobb kihasználása végett iktatják be az áramfejlesztő gépeket.

A telepek birtokviszonyait a következő összeállítás tünteti fel:

A villamos áramfejlesztőtelepek birtokviszonyai az 1921. és 1922. években.

Répartition des propriétaires des établissements d'énergie électrique en 1921 et en 1922.

Év — Année	A telepek száma Nombre des établissements	A telep tulajdonosa Propriétaire de l'établissement				
		egyéni cég firmes individuelles	társas cég firmes appar- tenant à des associés	szövetkezet coopératives	részvén- társaság sociétés par actions	község, város communes, villes
1921	107	9	6	1	48	43
1922	119	11	7	3	54	44

Az 1922. évi 119 telep közül 19-nek az erőgépei elsősorban más üzemek hajtására szolgáltak. A fennmaradó 100 telep erőgépeinek (a tartalékgépekkel együtt) fontosabb adatai a következők:

A villamos áramfejlesztőtelepek erőgépei az 1922. évben.

Machines motrices des établissements produisant du courant électrique en 1922.

Az erőgépek Machines motrices	Dugattyús gőzgép Machines à vapeur avec pistons	Gőzturbinák Turbines à vapeur	Moteurs			Víz-turbina — Turbines à eau	Vízkerék — Roues à eau	Összesen — Total
			Generátorgáz- á gaz-généra- teur	Nyersolaj- á huile brute	Diesel			
darabszáma — Nombre des machines motrices	129	50	21	4	62	11	3	280
összes teljesítőképessége lóerőben — capacité de rendement total en HP	53142	202410	1482	47	12620	2899	12	272612
összes üzemóráknak száma Nombre total des heures d'exploitation	189588	166459	30719	3990	81581	29580	—	501917

A hajtóenergia tehát túlnyomóan a gőz volt, úgy a gépegységek számát (179 drb, 63,9%), mint különösen a gépkapacitást tekintve (255.552 HP, 93,6%). Jóval kisebb a nyersolaj-, Diesel- és hasonló rendszerű mó-

torok térfoglalása: 66 gépegység (23,6%), 12.667 HP-vel (4,6%).

Nem lesz érdektelen ezeket az adatokat összehasonlítani az 1911. évekkel, amelyek neh. Straub Sándor tanár által lefolytatott értékes adatgyűjtés eredményeiből rekonstruálhatók. Straub adatfelvétele az 1911. évben a mai országterületen 91 közhasználatú áramfejlesztőtelepet állapított meg. Az összehasonlításra alkalmassá tétel céljából figyelmen kívül hagyva 14 oly telep erőgépeit, amelyek kapcsolatos más üzemek hajtóenergiáját is szolgáltatták, a fennmaradó 77 telep erőgépeiről a következő összeállítás ad felvilágosítást:

A villamos áramfejlesztőtelepek erőgépei az 1911. évben.

Machines motrices des établissements produisant du courant électrique en 1911.

Az erőgépek Machines motrices	Dugattyús gőzgép Machines à vapeur à pistons	Gőzturbina Turbines à vapeur	Moteurs		Víz-turbina Turbines à eau	Összesen Total
			Generátorgáz- á gaz-généra- teur	Nyersolaj- á huile brute		
darabszáma Nombre des machines ci-dessus . . .	163	5	13	43	7	231
összes teljesítőképessége lóerőben Capacité de rendement total en HP. .	91302	11000	1235	7236	2300	113073

1911-ben tehát az összes erőgépekből szám szerint 72,7%-kal részesedtek a gőzmotorok, 18,6%-kal a nyersolajmotorok, míg az összes teljesítőképességben való részesedésük 90,5, illetve 6,4% volt. Abban a rohamos fejlődésben, amely az áramfejlesztőtelepek kiépítését e 11 év alatt jellemzi, a gőzturbináké a vezetőszerep. A dugattyús gőzgépek úgy számban, mint teljesítőképességben visszaestek, a nyersolaj- stb. motoroknál, ahol a vezetést a Diesel-motorok vették át, a gépegységek számánál emelkedés mutatkozik ugyan, de kapacitás tekintetében már nem tudják megtartani az 1911-ben elfoglalt részesedésüket. Sajnosan kell megállapítani, hogy a vízierők kihasználása, az ország területének megcsonkítása, a „fehér szén“-ben dús perifériák elszakítása következtében szintén nem tarthatott lépést az általános fejlődéssel.

Az 1922. évi 119 telep tartalékgépekkel együtt 337 darab áramfejlesztőgépet alkalmazott, 224,255.2 kiloVoltampère teljesítő-

képességgel (ebből a más üzemmel is kapcsolatos 19 telep 45 db generátort jelentett be 1985·2 kVA kapacitással). E gépek áramrendszer szerinti megoszlása az 1922. évben a következő volt:

Az áramfejlesztőgépek az 1922. évben.

Machines électrogènes en 1922.

Az áramfejlesztők <i>Machines électrogènes</i>	<i>Machines électrogènes</i>				Az összes <i>Total</i>
	Egyenáramú <i>à courant continu</i>	Egyfázisú — à courant altern. d'une phase	Kétfázisú — à courant altern. de 2 phases	Háromfázisú à courant altern. de 3 phases	
áramfejlesztő gépek					
darabszáma — <i>Nombre</i>	169	16	16	136	337
összes teljesítőképessége kilo-Voltampère-ben <i>Capacité de rendement total en kilovolt-ampère</i>	18803·7	21100	8461	175890·5	224255·2

A gépegységek összes számából tehát 50·1% esett az egyenáramú, 40·4% pedig a forgóáramú áramfejlesztő gépekre. Kapacitás tekintetében pedig a forgóáramú áramfejlesztők domináltak (78·5%) az egyenáramúakkal (8·4%) szemben.

Straub Sándor adatgyűjtése 1911-ben a 91 telepen 282 áramfejlesztő gépegységet állapított meg 83,288·35 kVA összes teljesítőképességgel.

Az 1922. évben az áramátalakítók (mótor-

dinamók) darabszáma 119, teljesítőképessége 44.104 kVA volt, transzformátorokból pedig 5.959 db, összesen 166,567·7 kVA teljesítőképességű állapotban meg. melyek közül 4031 db, 40.504·5 kVA teljesítőképességgel egyfázisú, 1928 db, 126.063·2 kVA teljesítőképességgel pedig háromfázisú volt.

Az erőgépek tüzelőanyagfogyasztását az 1921. és 1922. években a következő adatok jellemzik:

A motorhajtásra felhasznált tüzelőanyag mennyisége métermázsában az 1921. és 1922. évben.

Quantité des combustibles employés, en 1921 et en 1922, à faire marcher les moteurs.

(En quintaux métriques.)

Év <i>Année</i>	Szén <i>Charbon de terre</i>	Pirszén (kokszi) <i>Coke</i>	Fa <i>Bois</i>	Faszén <i>Charbon de bois</i>	Kőolaj <i>Pétrole</i>	Gázolaj <i>Huile de gaz</i>	Kátrányolaj <i>Huile de goudron</i>	Tőzeg <i>Tourbe</i>
1921	6754261	2124	36651	10418	182	23312	—	2312
1922	7365489	6816	5958	9721	25	23736	2318	12690

A termelt villamos energiamennyiség az 1921. évben 276,031.050 kilowattórát, az 1922. évben 325,253.058 kilowattórát tett. Az 1921. évi termelésből közvilágítási célra valamivel több mint 5 millió (1·8%), magánvilágítási célra 63·3 millió (22·9%), ipari motorikus célra 86·4 millió (31·3%) kilowattóra adatott el. Az 1922. évi termelés a következőképpen oszlott meg: közvilágításra 6.212.953 (1·9%), magánvilágításra 76,035.049 (23·3%), ipari motorikus célra 104,620.050 kilowattóra (23·1%) adatott el, vontatási célra felhasználtatott 71,624.606 kilowattóra (21·8%).

Pap László dr.

Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1925. év első felében.

Commerce extérieur de la Hongrie pendant le premier semestre de l'année 1925.

Résumé. Malgré la stagnation économique générale qui depuis des mois se fait sentir presque par toute l'Europe et qui n'a pas épargné la Hongrie non plus, le mouvement de notre commerce extérieur a accusé un développement assez favorable dans le premier semestre de l'année 1925.

La stabilisation et l'accroissement de la valeur de notre argent, puis la diminution lente, mais progressive des prix ont toutes contribué à retenir les masses de faire des achats, en amenant même les gens aisés à user d'une certaine réserve. Par raison d'économie, il a fallu, en outre, renvoyer un grand nombre d'employés publics. Par suite de la stagnation qui s'est produite dans l'industrie et dans le commerce, le nombre des sans travail a augmenté surtout dans la classe intellectuelle, et les moyens si faciles de subsistance à l'époque de l'inflation ont disparu. En un mot, après l'inflation, — surtout dans la première moitié de cette année, — se sont accentuées de plus en plus les difficultés prévues déjà depuis longtemps, qui devaient se produire tôt ou tard par suite de l'affluence des travailleurs intellectuels qui sont venus s'entasser sur le territoire relativement peu étendu de la Hongrie actuelle, en cherchant à s'y fixer. Après avoir exposé toutes ces circonstances qui entravent le développement des affaires et l'essor du trafic, et qui sont bien connues de tous ceux qui observent la vie économique du pays, on pourrait s'attendre à une grande rechute du commerce extérieur, ce qui cependant ne s'est pas produit. Le trafic total du premier semestre de l'année 1924 a été de 538.0 millions de couronnes-or contre le mouvement de 605.9 millions de couronnes-or du semestre passé, l'accroissement est donc d'environ 12 pour 100. En comparant les résultats des deux années, il ne faut pas perdre de vue que les restrictions de mouvement qui ont été prescrites par les ordonnances datant du commencement de l'année 1923, étaient encore en vigueur dans le premier semestre de 1924, mais il ne faut pas oublier non plus que ces dispositions restrictives étaient maniées d'une façon beaucoup plus atténuée dans la première moitié de l'année 1924 qu'en 1923.

Les données spécifiées par mois du commerce extérieur de la page 257 nous offrent

un aspect assez favorable et témoignent de l'amélioration de la situation.

Dans la première moitié de 1925, le bilan du commerce extérieur a été de 60.3 millions de couronnes-or contre le passif de 58.2 millions de couronnes-or de l'année 1924. Vu que, par rapport au premier trimestre, le bilan du second semestre accuse déjà une amélioration considérable, c'est un symptôme très favorable dans la situation présente. Tandis que dans la première moitié de 1924 on avait encore à faire valoir un important stock de blé, en 1925, le pays disposait à peine de quelque excédent exportable.

Les états des pages 258—259 font connaître les détails du mouvement de notre commerce extérieur.

Depuis le commencement de l'année, l'importation des tissus accuse une tendance à la diminution, ce qui ne peut être attribué qu'en partie à l'accroissement de la production intérieure, mais cela doit être en connexion avec la diminution de la consommation. Les produits mi-fabriqués de l'industrie textile ne présentent un accroissement que pour les fils de coton, ce qui peut être attribué au développement de l'industrie drapière. La diminution de l'importation des machines accuse un arrêt lent des placements industriels. La rechute des bois, du charbon, du fer brut et des produits mi-fabriqués en fer est liée à la stagnation économique générale.

Les exportations offrent en général un développement assez favorable. La hausse mondiale des prix du blé et le froment importé pour la mouture ont rendu possible que, malgré une diminution de quantité de 280.000 quintaux, l'exportation de la farine accuse une augmentation de valeur. Par contre, l'augmentation considérable du prix que nous venons de mentionner, n'a pu empêcher la diminution de quantité et de valeur de l'exportation du froment et du seigle. L'exportation du maïs et des animaux vivants a cependant augmenté d'une manière extraordinaire. La chute brusque de prix qui s'est produite sur le marché mondial a exercé une influence défavorable sur l'exportation du sucre. C'est cependant l'industrie du fer qui a le plus souffert de la rechute générale de l'exportation industrielle.

Les détails du mouvement de notre commerce extérieur nous font également présumer que les symptômes critiques de notre vie économique n'ont pas entamé l'organisme économique bien fondé du pays qui se rétablit de plus en plus. Ces données prouvent en outre que les symptômes critiques n'ont pas été si profonds qu'on pourrait le croire d'après l'opinion publique. Tout ce que la stagnation économique des mois derniers a produit concurremment avec la stabilisation de la couronne, c'est plutôt qu'un grand nombre des moyens de subsistance pratiqués à l'époque de l'inflation se sont réduits ou même ont cessé d'exister. Quoique cet état de choses fasse sentir cette fois son poids sur un grand nombre de citoyens et qu'il ait ralenti la vie économique, tout de même il n'a pu la troubler.

La bonne récolte, qui est la garantie la plus sûre de l'amélioration et de l'activité du mouvement commercial, peut déjà être considérée comme assurée malgré les dégâts causés par les orages de ces jours derniers, ce qui fournit aussi à notre industrie et à notre commerce grandissants des ressources nouvelles. Au point de vue du bilan commercial aussi, la bonne récolte amènera une amélioration, de sorte que, dès à présent, on peut conjecturer avec assurance que le bilan commercial de 1925 sera de beaucoup plus favorable que celui de 1924.

Külkereskedelmi forgalmunk, dacára az általános, jóformán egész Európára kiterjedő s hónapok óta tartó gazdasági pangásnak, mely Magyarországot sem kerülte el, az 1925. év első felében elég kedvezően alakult.

Pénzünk értékének állandósulása s ezzel karöltve a pénznek nagyobb megbecsülésében mutatkozó értéknövekedése, továbbá az árak lassú, de fokozatos hanyatlása, megállította a tömegek vásárlási készségét és a lakosság fizetéképes köreiből is bizonyos tartózkodásra vezetett. Hozzájárult ehhez, hogy a takarékoság érdekében számos közalkalmazottat el kellett bocsátani. Az iparban és kereskedelemben mutatkozó pangás folytán növekedett különösen az intelligencia köréhez tartozó munkanélküliek száma s összezsugorodott az infláció idejében könnyűvé vált kereseti lehetőség. Szóval az infláció megszűntével, különösen a folyó év első felében, erőteljesebben kezdtek mutatkozni azok a már régebben előrelátott nehézségek, amelyek a mai Magyarország viszonylag kis területén hirtelen összezsúfolódott szellemi munkások nagy tömege mellett, azok végleges elhelyez-

kedéséig, előbb-utóbb jelentkezniök kellett. Az államnak és a magánvállalatoknak létszámcsökkentési törekvései is növelték az oly önálló üzleteket alapítók és a közvetítők számát, akik a nem hivatásszerűen választott életpályán egyrészt csökkentik az egy-egy vállalatra eső forgalmat, másrészt a konjunktúra hanyatlása idején mélyítik esetleges összeomlásokkal a gazdasági pangás tüneteit és szaporítják a csődök, kényszeregyezségek számát. Ezeknek a vásárlóképességre és a forgalom nagyságára mindenestre befolyást gyakorló s az ország gazdasági életét figyelemmel kísérők előtt nem leplezhető körülményeknek előrebocsátása után, szinte várni lehetne a külkereskedelmi forgalom nagyobb mértékű visszaesését, ami azonban nem következett be.

Nem következett be visszaesés, mert a behozatal és kivitel együttes forgalma, sőt külön-külön úgy a behozatal, mint a kivitel értéke emelkedett. Az összforgalom ugyanis az 1924. év első felében 538·0 millió aranykorona volt a most elmúlt félév 604·9 millió aranykoronányi forgalmával szemben, az emelkedés tehát mintegy 12 százalékos. A két év szembeállításánál figyelembe kell ugyan venni azt, hogy az 1924. év első felében még fennállottak az 1923. év elején életbeléptetett forgalmi korlátozások, de azt is figyelembe kell venni, hogy a korlátozó intézkedések az 1924. év első felében már jóval enyhébben kezeltettek, mint 1923-ban.

A külkereskedelmi forgalomnak az egyes hónapok szerint részletezett adatai (lásd táblát) elég kedvező képet nyújtanak s a helyzet javulására vallanak.

A havonként részletezett adatokból első sorban az tűnik ki, hogy kivitelünk szabályosabban követi a forgalomnak az elmúlt év szerinti alakulását, mint a behozatalunk. A kivitel ugyanis csak a folyó évi áprilisban volt kisebb az elmúlt évinél, míg behozatalunk a folyó év második negyedében, ha nem is lényegesen, de kisebb volt mind a három hónapban, mint a megelőző év megfelelő hónapjaiban. Ez az egy körülmény enged csupán a fentebb említett gazdasági pangásra következtetni. A behozatalnak ez a visszaesése, miután ezzel karöltve nem jelentkezett a kivitel visszaesése, külkereskedelmi mérlegünket annak passzivitása szempontjából, igen kedvezően befolyásolta. Az első három hónapban ugyanis, az előző évi megfelelő időszak kétszerese, 52·6 millió aranykorona volt a behozatali többletünk. Az év második negyedében pedig, az előbb említett körülményeknél fogva, csak 7·7 millió aranykoronát tett a passzív

Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1924. és 1925. év első felében.

Commerce extérieur de la Hongrie dans le premier semestre de 1924 et de 1925.

A) Behozatal. — A) Importation.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	Egység <i>Unité</i>	Mennyiség méter- mázsákban, darabokban vagy párokban <i>Quantités en quintaux, par pièces ou par paires</i>		Érték ezer arany- koronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>		Az összérték %-ában <i>Pour-cent de la valeur totale</i>	
		1924	1925	1924	1925	1924	1925
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	q	40.423	54.172	32.880·9	46.492·5	11·03	13·97
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	"	10,292.762	8,919.160	32.806·7	30.597·7	11·01	9·20
Gyapjuszövet — <i>Etoffes de laine</i>	"	13.666	12.674	19.455·2	24.523·0	6·53	7·37
Szén — <i>Charbon</i>	"	5,128.052	4,215.869	23.066·3	17.480·6	7·74	5·26
Pamutfonál és -cérna — <i>Fil de coton et fil retors</i>	"	30.577	26.056	15.645·1	13.585·4	5·25	4·08
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	102.812	59.690	16.761·3	12.445·3	5·62	3·74
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et articles en papier</i>	"	188.414	197.750	8.772·1	9.172·5	2·94	2·76
Nyersdohány — <i>Tabac brut</i>	"	9.174	15.631	4.459·8	7.110·7	1·50	2·14
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	"	69.004	50.617	3.950·9	7.102·9	1·32	2·13
Kikészített bőr — <i>Cuir préparés</i>	"	9.838	5.459	10.853·3	6.406·5	3·64	1·93
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	"	49.929	45.256	6.813·1	6.358·5	2·28	1·91
Kötöttárúk, pamutból — <i>Articles tricotés en coton</i>	"	1.198	1.762	2.705·7	5.404·6	0·91	1·62
Nyerspamut — <i>Coton brut</i>	"	18.364	21.293	5.357·4	5.301·6	1·80	1·59
Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i>	"	24.825	18.751	4.777·7	5.206·6	1·60	1·56
Gyapjúfonál — <i>Fil de laine</i>	"	7.644	11.044	7.689·7	5.100·9	2·58	1·53
Búza — <i>Froment</i>	"	1.011	132.913	21·7	4.693·1	0·00	1·41
Selyem- és félselyemszövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	"	884	551	4.191·3	4.338·1	1·41	1·30
Nyersjuta — <i>Jute brut</i>	"	46.512	49.814	2.793·4	4.185·4	0·94	1·26
Déligyümölcs — <i>Fruits du midi</i>	"	20.817	127.829	732·7	3.953·5	0·25	1·19
Üveg és üvegárúk — <i>Verres, verreries</i>	"	53.966	68.971	2.691·2	3.842·6	0·90	1·16
Ásványolaj — <i>Huiles minérales</i>	"	258.131	220.007	4.647·9	3.668·2	1·56	1·10
Nyerskávé — <i>Café brut</i>	"	8.013	11.536	1.461·1	3.388·2	0·49	1·02
Nyersvas — <i>Fer brut</i>	"	203.130	137.711	3.141·5	2.164·2	1·05	0·63
Olajosmagvak — <i>Graines oléagineuses</i>	"	4.655	33.668	210·1	2.029·0	0·07	0·61
Vasfélgyártmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	"	116.144	40.793	2.625·3	1.994·3	0·89	0·60
Gyapjú — <i>Laine</i>	"	6.149	3.093	2.056·1	1.767·3	0·69	0·53
Cukorrépmag — <i>Graines de betterave à sucre</i>	"	10.321	12.142	1.238·5	1.194·7	0·42	0·36
Lóhere- és lucernamag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	"	69	6.953	74	1.119·4	0·00	0·34
Összesen — <i>Total</i>	q	16,716.484	14,501.165	221.813·4	240.627·3	74·42	72·32
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	darab — <i>pièces</i>	86.420	341.628	76.260·1	92.002·5	25·58	27·68
	pár — <i>paires</i>	—	406.725				
	q	3,197.481	2.948.867				
Behozatal összesen — <i>Importations totales</i>	darab — <i>pièces</i>	86.420	341.628	298.073·5	332.629·8	100·00	100·00
	pár — <i>paires</i>	—	406.725				
	q	19,913.965	17,450.032				

kozó értékelkedés azzal magyarázható, hogy az importban az értékesebb vasárúk, főleg a szerszámok nagyobb arányban részesedtek.

Jelentékenyebb volt az emelkedés a nyersdohány, tisztításra érkezett lóhere- és lucerna-

mag, déligyümölcsök, nyerskávé és az olajos magvak importjában. Kiörlésre több mint 1300 vagon búza érkezett.

A gabonaáraknak világszerte emelkedése és a kiörlésre importált búza tette lehetővé,

B) Kivitel. — B) Exportation.

Az árúk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	Egység <i>Unité</i>	Mennyiség métermázsákban, darabokban vagy párokban <i>Quantités en quintaux, par pièces ou par paires</i>		Érték ezer aranykoronában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>		Az összérték %-ában <i>Four-cent de la valeur totale</i>	
		1924	1925	1924	1925	1924	1925
		Liszt — <i>Farine</i>	q	1,129.837	848.469	38.000·2	47.647·6
Vágó- és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i>	darab — <i>pièces</i>	70.871	129.799	27.725·4	40.240·4	11·56	14·78
Tojás — <i>Oeufs</i>	q	33.309	103.753	4.563·5	13.132·9	1·90	4·82
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	23.790	542.668	392·5	11.279·6	0·16	4·14
Búza — <i>Froment</i>	"	564·068	283.806	12.303·9	11.150·7	5·13	4·09
Cukor — <i>Sucre</i>	"	396.132	309.836	20.777·6	11.129·0	8·66	4·09
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	82.084	72.200	9.642·8	10.396·7	4·02	3·82
Rozs — <i>Seigle</i>	"	703.844	252.619	13.892·6	8.652·8	5·79	3·18
Gyapjú — <i>Laine</i>	"	10.109	24.586	3.003·3	6.774·7	1·25	2·49
Toll — <i>Plumes</i>	"	9.229	10.032	5.493·8	6.213·4	2·29	2·28
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appareils électriques</i>	"	18.600	14.932	7.891·5	5.742·4	3·29	2·11
Disznósír, szalonna — <i>Saindoux, lard</i>	"	102	27.342	15·8	4.910·7	0·00	1·80
Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i>	"	21.553	23.204	5.838·7	4.831·6	2·43	1·77
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	"	80.931	52.069	4.450·5	4.541·6	1·86	1·67
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>Viande fraîche et préparée, saucisse</i>	"	46.371	23.046	9.170·9	4.326·4	3·82	1·59
Köszén — <i>Charbon de terre</i>	"	961.070	1,458.828	2.426·9	4.046·8	1·01	1·49
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	"	3.816	3.768	4.257·3	3.998·1	1·78	1·47
Vastélgépművek — <i>Produits mifabriqués, en fer</i>	"	84.684	143.978	2.161·1	3.518·1	0·90	1·29
Vasúti kocsik — <i>Voitures de chemin de fer</i>	darab — <i>pièces</i>	489	279	4.891·6	2.989·9	2·04	1·10
Lóhere- és lucernamag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	q	27.314	14.765	2.672·9	2.709·2	1·12	0·99
Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i>	"	4.016	8.075	658·7	2.667·7	0·27	0·98
Kikészített bőr — <i>Cuir</i>	"	2.551	4.798	1.672·4	2.502·9	0·70	0·92
Műselyem — <i>Soie artificielle</i>	"	1.366	1.432	2.417·7	2.109·5	1·01	0·77
Korpa — <i>Son</i>	"	148.792	129.931	1.790·5	2.082·4	0·75	0·76
Nyersdohány — <i>Tabac brut</i>	"	26.339	15.852	3.257·6	2.060·7	1·36	0·76
Szesz — <i>Alcool</i>	"	47.759	43.592	2.078·3	2.030·0	0·87	0·75
Friss főzelék — <i>Légumes frais</i>	"	112.502	71.364	1.826·8	1.987·5	0·76	0·73
Olajosmagvak — <i>Graines oléagineuses</i>	"	50.193	63.253	1.428·3	1.970·1	0·60	0·72
Összesen — <i>Total</i>	darab — <i>pièces</i>	71.360	130.078	194.703·1	225.643·4	81·17	82·86
	q	4,590.361	4,548.198				
Egyéb árúk — <i>Autres marchandises</i>	darab — <i>pièces</i>	291.417	2.323	45.176·1	46.684·7	18·83	17·14
	pár — <i>paires</i>	—	8.773				
	q	2,537.850	3,376.338				
Kivitel összesen — <i>Exportation totale</i>	darab — <i>pièces</i>	362.777	132.401	239.879·2	272.328·1	100·00	100·0
	pár — <i>paires</i>	—	8.773				
	q	7,128.211	7,924.536				

hogy lisztexportunk a mennyiségnek 280 ezer métermázsányi visszaesése mellett *kivitelünkben* az első helyet megtartotta és a lisztexport értéke az egész kivitel értékéhez viszonyítva 15·8 százalékról 17·5 százalékra emelkedett. A világpiaci áremelkedés sem tudta ellensúlyozni a búza- és rozskivitel mennyiségének összezsugorodását úgy, hogy a kivitt

búza és rozs értéke több mint 6 millió aranykoronával maradt alatta a múlt év első felében exportált áru értékének. Rozsból kereken 450 ezer, búzából 280 ezer métermázsával kevesebbet szállítottunk külföldre. Sikerült azonban mintegy 5500 vagon tengerit elhelyezni a külföldön, ami közel 11 millió aranykoronával emelte kivitelünk értékét, mert

Kikészítési forgalom a fontosabb árúk, illetve árucsoportok feltüntetésével 1925. év január—június hónapjaiban.

Trafic de perfectionnement avec spécification des marchandises, respectivement des groupes de marchandises en janvier—juin 1925.

Az áru megnevezése <i>Désignation des marchandises</i>	Mennyiség méter- mázsákban — <i>Quantité en q</i>	Érték ezer arany- koronákban — <i>Valeur en mil- liers de cour. or</i>	Az összérték szá- zalékában — <i>Pour 100 de la valeur totale</i>
A) Behozatal — Importations			
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	8.809	6.058·5	25·75
Búza — <i>Froment</i>	101.335	3.587·9	15·27
Pamutfonál és cérna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	3.991	1.622·7	6·92
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	876	1.586·7	6·76
Selyem- és félselyem- szövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	148	1.270·4	5·41
Lóhere- és lucerna- mag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	6 361	1.027·7	4·38
Kötöttárúk műselyem- ből — <i>Articles tricotés en soie artificielle</i>	288	847·8	3·61
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	5.692	764·6	3·26
Vasfélgyártmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	13.629	699·0	2·98
Üveg- és üvegárúk — <i>Verres, verreries</i>	4.414	542·4	2·31
Nyersvas — <i>Fer brut</i>	15.293	388·3	1·65
Vasérc — <i>Minerais de fer</i>	348.779	375·6	1·60
Gaze és kreppszövet selyemből — <i>Gaze et crêpe de soie</i>	39	355·9	1·52
Nyerspamut — <i>Coton brut</i>	2.766	348·8	1·48
Nátriumsulfhidrát — <i>Hydrate de sodium</i>	11.276	339·0	1·44
Összesen — Total	523.696	19.815·3	84·34
Egyéb árúk — <i>Autres marchandises:</i>			
pár — <i>paires</i>	4.087		
q	113.886	3 679·1	15·66
Behozatal összesen — Importations totales:			
pár — <i>paires</i>	4.087		
q	637.582	23.494·4	100·00

tavaly a tengerikivitel egész jelentéktelen volt. Majdnem megkétszereződött a vágó- és igásállatok kivitele, amely különösen a második negyedben fejlődött. A vágásra szánt szarvasmarhák száma 34 ezerrel, a lovaké

Kikészítési forgalom a fontosabb árúk, illetve árucsoportok feltüntetésével 1925. év január—június hónapjaiban.

Trafic de perfectionnement avec spécification des marchandises, respectivement des groupes de marchandises en janvier—juin 1925.

Az áru megnevezése <i>Désignation des marchandises</i>	Mennyiség méter- mázsákban — <i>Quantité en q</i>	Érték ezer arany- koronákban — <i>Valeur en mil- liers de cour.-or</i>	Az összérték szá- zalékában — <i>Pour 100 de la valeur totale</i>
B) Kivitel — Exportations			
Liszt — <i>Farines</i>	112.491	6.363·3	16·23
Villamos gépek és ké- szülékek — <i>Machines et appareils élec- triques</i>	12.311	4.553·1	11·61
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	29.120	4.387·1	11·19
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	3.808	3.991·4	10·18
Vasfélgyártmányok — <i>Produits mi-fabriqués en fer</i>	141.518	3.435·7	8·76
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	37.237	3.091·3	7·88
Műselyem — <i>Soie artificielle</i>	1394	2.072·0	5·28
Lóhere- és lucerna- mag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	8.786	1.623·3	4·14
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	563	1.272·8	3·25
Selyem- és félselyem- szövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	130	1.010·3	2·58
Maláta — <i>Malt</i>	15.009	701·7	1·79
Összesen — Total	362.367	32.502·0	82·89
Egyéb árúk — <i>Autres marchandises:</i>			
pár — <i>paires</i>	6.291		
q	89 328	6.709·3	17·11
Kivitel összesen — Exportations totales:			
pár — <i>paires</i>	6.291		
q	451.695	39.211·3	100·0

15 ezerrel emelkedett, úgyhogy a világpiaci áresés mellett is 13 millió aranykoronával fizetett az állatokért a külföld többet, mint a múlt évben. A cukorkivitel aránya az egész kivitel értékéhez viszonyítva 8·7 százalékról 4·1 százalékra zuhan. Itt a cukorarak visszaesése volt a főtenyező, mert az exportált mennyiség a tavalyi 396 ezer métermázsával szemben közel 310 ezer métermázsa volt. A baromfitermékek közül kiemelkedik a tojás-export megháromszorozódása, 33 ezer métermázsáról 104 ezer métermázsára. Nyersgyapjúból júniusban sikerült közel 150 vagónt

Javítási forgalom az 1925. év január—június hónapjaiban.

Trafic de réparations en janvier—juin 1925.

Az áruk megnevezése <i>Désignation des marchandises</i>	Mennyiség q ban v. darabokban — <i>Quantité en q. ou par pièces</i>	Érték ezer ar.-kor.- ban — <i>Valeur en mil- liers de couronnes-or</i>	Az összérték szá- zalékában — <i>Pour 100 de la valeur totale</i>
A) Behozatal — Importations.			
Vasúti kocsik — <i>Voitures de chemin de fer</i>	14.739	675.7	71.24
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils . .</i>	651	115.6	12.19
Villamosgépek és készülé- kek — <i>Machines et appa- reils électriques</i>	308	115.1	12.13
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises :</i>			
darab — <i>pièces</i>	32	42.1	4.44
q	180		
Behozatal összesen — <i>Importations totales :</i>			
darab — <i>pièces</i>	32	948.5	100.00
q	15.878		
B) Kivitel — Exportations.			
Vasúti kocsik — <i>Voitures de chemin de fer</i>	24.905	2.889.4	54.84
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils . .</i>	16.383	2.188.7	41.54
Villamosgépek és készülé- kek — <i>Machines et appa- reils électriques</i>	332	120.5	2.29
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises :</i>			
darab — <i>pièces</i>	8	70.2	1.33
q	317		
Kivitel összesen — <i>Exportations totales :</i>			
darab — <i>pièces</i>	8	5.268.8	100.00
q	41.937		

sági krízis s az ezt követő elhelyezési nehézségek a vasipart sem hagyták érintetlenül s ennek tulajdonítható, hogy az exportált vasárak mennyisége 81 ezer métermázsáról 52 ezer métermázsára esett. A vasárúexport hanyatlását csak kis mértékben tudta ellensúlyozni az, hogy a vasfélgyártmányok exportja viszont erőteljesen megnövekedett.

A külkereskedelmi forgalomról eddig közzölt adatok az előző évvel való összehasonlíthatóság érdekében összefoglaltan taglalták a tulajdonképpeni forgalmat a kikészítési és javítási forgalommal. Nem érdektelen azonban a forgalomnak forgalomnemek szerinti megoszlása sem, mert a kikészítésre és javításra a teljes forgalomnak 11 százaléka esik.

A forgalom jellege a forgalomnemek szerint.

Caractère du commerce extérieur.

A forgalom megnevezése <i>Désignation du mouve- ment commercial</i>	Behozatal <i>Importation</i>	Kivitel <i>Exportation</i>	Behozatali (—) illetve kiviteli (+) többlet — <i>Excédents des impor- tations (—), respectiv des exportations (+)</i>
1925 január—június — <i>jan- vier—juin 1925</i>			
millió aranykorona — <i>en millions de couronnes-or</i>			
Teljes forgalom — <i>Com- merce général</i>	332.6	272.3	— 60.3
Ebből — <i>Dont :</i>			
Tulajdonképpeni forgalom — <i>Commerce spécial .</i>	308.3	227.8	— 80.5
Kikészítési forgalom — <i>Trafic du perfectionne- ment</i>	23.5	39.3	+ 15.8
Javítási forgalom — <i>Tra- fic de réparations . .</i>	0.8	5.2	+ 4.4

külföldön elhelyezni, a világpiaci áralakulás azonban exportunknak itt sem kedvezett. Kedvező tünet, hogy újra megindult a zsír- és szalonnakivitel. Jelentékeny a csökkenés a friss főzelékek és a friss hús csoportjában, a csökkenés következetesen végigvonul az egész félévén. A csökkenés különösen a hagyományexportnál jelentékeny. Nagymértékben emelkedett azonban a jó termés folytán a cseresznye, meggy és egyéb friss gyümölcs-kivitel.

Az ipari cikkek kivitelénél általános a visszaesés. A gépek és készülékeknél a javításból visszament mozdonyok, a járműveknél a vasúti kocsik, a villamos gépek és készülékek csoportjában pedig az izzólámpák mennyisége esett vissza jelentékenyebben. A gazda-

Mint az adatok mutatják, a kikészítési eljárás a kereskedelmi mérleg szempontjából egy félév alatt 20.2 millió aranykoronányi aktívumot jelent.

A kikészítésre érkezett cikkek között éppúgy, mint a szabadforgalomban a pamutszövetek foglalják el az első helyet, a textilipari cikkek és félgyártmányok közül még a gyapjuszövetek, valamint a pamutfonalak szerepelnek 1 millió aranykoronát meghaladó értékkel. A kiörlésre érkezett búzáról, továbbá a tisztítás és osztályozás után Németországba és a Skandináv államokba szállított lóhere- és lucernamagvakról már megemlékeztünk. Jelentékenyebb szerepe volt a behozatalban még a vasfélgyártmányoknak, üvegárúknak (külö-

nösen izzólámpakörték). A vámkezelési illeték nélkül történő import folytán nagyobb értékkel szerepel itt a vasérc, nyersvas, nyersfémek és nyerspamut is.

A kikészítési eljárásban exportált cikkekben első helyen a liszt áll, nagyobb értéket képviselnek természetesen a vas-, gép- és elektrotechnikai gyártmányok és félgyártmányok. Az adatok szerint textiliparunknak is erős támogatója a kikészítési eljárás, mert a pamutszövetből közel 4 millió volt az export értéke. A felsorolt cikkeken kívül meg kell még említenünk a malátát is. A részletes adatokat a 260. oldalon lévő táblázat tartalmazza.

A javítási forgalomnál csupán a mozdony- és a vasúti kocsijavítás érdemel említést. A részletes adatokat a 261. oldalon közöljük.

A külkereskedelmi statisztika reformjáról intézkedő 1921. évi LII. t.-c.-nek a folyó évi január hó 1-ével történt életbeléptetése folytán a folyó év első feléről a forgalom minden nemére kiterjedő részletes adataink vannak. A forgalomnak forgalomnemek szerint külön történő részletes feldolgozása, a külkereskedelmi statisztika reformjával karöltve azonban nemcsak rendkívül megnövelte a statisztikai hivatal által elvégzendő munkamennyiséget, hanem azt is magával vonta, hogy az előjegyzési raktárak forgalma a közölt adatokból még hiányzik. Az előjegyzési raktárak félvégével beküldendő kimutatásait ugyanis a m. kir. központi statisztikai hivatal még nem dolgozhatta fel. Tájékozódás céljából összeállította azonban az előjegyzési raktárakba utalt s onnét külföldre továbbszállított küldemények ideiglenes mérlegét, mely szerint az első félvég külkereskedelmi mérlegének passzivitását a cikkben már közölnél valamivel többre, mintegy 64 millió aranykoronára becsüli. Külkereskedelmi forgalmunk adatainak részletesebb ismertetése folyamán csak itt-ott, s leginkább az ipari export terén van fellelhető nyoma a bevezető sorokban vázolt válságos tüneteknek, s az adott körülmények között különösen a kiviteli forgalom, az ország egyetemes érdekei szempontjából inkább kedvező képet nyújt. Ez pedig arra enged következtetni, hogy *gazdasági életünk válságos tünetei nem támadták meg az ország mindinkább egészségessé váló s jól megalapozott gazdasági szervezetét.* Sőt azt is jelentik, hogy a sokat hangoztatott válságtünetek nem voltak oly mélyenszántók, mint amilyenek azt a köz-

vélemény tartja. Az utolsó hónapokban tapasztalt gazdasági pangás ugyanis, karöltve a korona állandósulásával inkább csak azt idézte elő, hogy számos, az infláció idején kedvező kereseti lehetőség összezsugorodott, illetve megszűnt, ami, ha ezúttal szélesebb körökre nehezedett is súlyos teherként, s lassította gazdasági életünk vérkeringését, de azt megzavarni még sem tudta.

A jó termés, a javulásnak, a forgalom élénkülésének legbiztosabb záloga, a legutóbbi viharos időjárás által okozott károk dacára már biztosítottak tekinthető. Ez pedig a fejlődő iparunknak és a kereskedelemnek is új kereseti lehetőségeket nyújt. A jó termés a kereskedelmi mérleg szempontjából is javulást fog hozni, úgyhogy ma már nyugodtan jósolható az, hogy az 1925. évi kereskedelmi mérleg, jóval kedvezőbb lesz az 1924. évinél. A folyó évi forgalomnak a kedvező termésre alapított becslésénél figyelembe kell azonban venni azt, hogy a most kezdődő gazdasági évben a kenyérterményekből az országnak alig vannak az előző évről áthozott készletei, míg az 1924/1925. gazdasági év elején a terményekből a készletek becsléseink szerint, megközelítették a 3 millió métermázsát.

Az az állapot, hogy a Magyarországgal legnagyobb forgalmat lebonyolító szomszédos államokkal mindeddig nem sikerült szerződéses viszonyba lépni, sem adhat a statisztika eddigi adatai szerint agrárexportunkat illetőleg komolyabb aggodalomra okot. Élénken igazolják ezt a könnyen romlandó s a magasabb szállítási költségeket nehezebben viselő árúk eddigi exportadatai is. A kitűnő gyümölcs-termés hatása alatt ugyanis a júliusnál sokkal kisebb júniusi gyümölcs-export, a sokat hangoztatott nehézségek dacára is kedvező volt. Kivittünk ugyanis főként cseresznyét és meggyet közel félmillió aranykoronaértékben, mindannak dacára, hogy az egész Közép-Európának kitűnő gyümölcs-termése által támasztott versennyel kellett megküzdenünk. Még kevésbé van aggodalomra okunk a gabonát illetőleg, mert a gabona olyan nem romlandó világcikk, mely a világpiaci árakon mindig eladható. Egyedül az lehet kérdés tárgya, hogy gabonafeleslegünkben mennyit tudunk lisztalakban exportálni, ez pedig nem annyira az agrárérdekek, mint inkább a malomipar szempontjából bir jelentőséggel.

Tormay Béla.

Különböző országok külkereskedelmi mérlege aranykoronára átszámítva.

Bilan du commerce extérieur de quelques pays, converti en couronnes-or.

Időszak	Behozatal	Kivitel	Behozatali (-) vagy kiviteli (+) többlet	Időszak	Behozatal	Kivitel	Behozatali (-) vagy kiviteli (+) többlet
	millió aranykoronában				millió aranykoronában		
Ausztria				Japán			
1921	1.700	911	— 789	1913	1.793	1.554	— 239
1922	1.757	1.111	— 646	1922	4.461	3.819	— 642
1923	1.922	1.129	— 793	1925 I.	428	278	— 150
1924	2.412	1.381	— 1.031	” II.	558	320	— 238
1925 I.	250	176	— 74	” III.	639	305	— 334
” II. ¹⁾	250	176	— 74	Magyarország			
” III.	162	125	— 37	1921	521	254	— 267
Bulgária				1922	539	330	— 209
1913	180	89	— 91	1923	423	338	— 85
1921	131	100	— 31	1924	703	575	— 128
1922	136	149	+ 13	1925 I.	63	35	— 28
1924	199	176	— 23	” II.	59	40	— 19
1925 I.	18	18	—	” III.	58	52	— 6
” II.	18	19	+ 1	” IV.	53	47	— 6
” III.	24	13	— 11	” V.	53	53	—
” IV.	23	13	— 10	” VI.	47	46	— 1
Csehszlovákia				Németország			
1924	2.320	2.491	+ 171	1913	13.167	11.984	— 1.183
1925 I.	208	223	+ 15	1923	7.219	7.170	— 49
” II.	193	221	+ 28	1924	10.734	7.676	— 3.058
” III.	213	250	+ 37	1925 I.	1.506	819	— 687
” IV.	186	216	+ 30	” II.	1.258	740	— 518
” V.	172	194	+ 22	” III.	1.218	833	— 385
Dánia				” IV.	1.176	787	— 389
1913	1.027	842	— 185	” V.	1.168	855	— 313
1921	1.429	1.195	— 234	Olaszország			
1922	1.559	1.195	— 364	1913	3.470	2.391	— 1.079
1923	1.781	1.368	— 413	1921	3.604	1.732	— 1.872
1924	1.930	1.604	— 326	1922	3.695	2.173	— 1.522
1925 I.	180	151	— 29	1923	3.903	2.491	— 1.412
” II.	167	134	— 33	1924	4.162	3.074	— 1.068
” III.	180	153	— 27	1925 I.	376	230	— 146
” IV.	169	148	— 21	” II.	421	285	— 136
” V.	131	132	+ 1	” III.	520	297	— 223
Franciaország				” IV.	526	271	— 255
1913	8.017	5.497	— 2.520	” V.	490	288	— 202
1921	8.111	7.268	— 843	Svájc			
1922	9.540	8.230	— 1.310	1913	1.828	1.310	— 518
1923	9.648	9.028	— 620	1921	1.970	1.835	— 135
1924	10.370	10.724	+ 354	1922	1.796	1.656	— 140
1925 I.	843	947	+ 104	1923	2.005	1.573	— 432
” II.	873	982	+ 109	1924	2.264	1.868	— 396
” III.	846	962	+ 116	1925 I.	198	212	+ 14
” IV.	781	936	+ 155	” II.	183	210	+ 27
” V.	758	929	+ 171	” III.	203	238	+ 35
Hollandia				” IV.	177	206	+ 29
1913	7.769	6.112	— 1.657	Egyesült-Államok			
1921	3.734	2.283	— 1.451	1913	8.752	12.070	+ 3.318
1922	3.851	2.322	— 1.529	1923	18.398	20.169	+ 1.771
1923	3.869	2.508	— 1.361	1924	17.438	22.175	+ 4.737
1924	4.476	3.145	— 1.331	1925 I.	1.654	2.171	+ 517
1925 I.	422	280	— 142	” II.	1.568	1.799	+ 231
” II.	391	270	— 121	” III.	1.853	2.196	+ 343
” III.	401	288	— 113	” IV.	1.682	1.931	+ 249
” IV.	381	284	— 97	” V.	1.571	1.788	+ 217
” V.	393	297	— 96				

1) Shilling.

Az egyes országok külforgalmának terjedelmében és irányában a háború mélyreható változásokat idézett elő. A háború folytán előállott területváltozások az egyes országok közötti relációk eltolódását okozták. A háborús mentalitásban gyökeredző elzárkózottság lassú felengedése pedig az országok közötti árucseré terjedelmét befolyásolta jelentékenyen.

A területváltozások által érintett országoknak a nemzetközi áruforgalom szempontjából tekintett jellege (exportáló vagy importáló ország) módosult aszerint, amint exportáló vagy bevitelre szoruló részek csatoltattak át. Jellemző példa erre Oroszország, mely a háború előtt mint nagy fölöslegekkel rendelkező gazdasági egység jelentkezett, a belőle támadt országok (Lengyel-, Lett-, Esztorország) és maga Oroszország is jelenleg jelentékeny deficitet tüntetnek fel árucseréjükben. Franciaország, mely a békeévekben erősen passzív volt, a hatalmas szén- és vasércbányákkal rendelkező Elzász-Lotharingia odacsatolása folytán erősen javított helyzetén s már az 1924. évet jelentékeny aktívummal zárta.

Az egyes országok külkereskedelmi mérlegeit vizsgálva szembetűnő, hogy a háború utáni évek külforgalmának mértéke a békeévekét még mindig nem érte el. S e jelenleg nemcsak egyes országoknál tapasztalható, hanem az egész világ áruforgalmának összességét tekintve is jelentkezik.

A nemzetközi áruforgalom nagysága az *Economist* *) kimutatása alapján 1913-ban és 1923-ban a következőkép alakult:

É v	Bevitel millió aranykoronában	Kivitel
1913	104.767·2	96.835·2
1923	136.800·0	127.176·0

*) 1925, 4274. sz.

Aranykoronaértékben a világ áruforgalma úgy a kivitelben, mint a bevitelben jelentékeny emelkedést tüntet fel (30%). Ha azonban az általános drágulást, mely a háború előtti állapottal szemben kb. 55%-os áremelkedést jelent, figyelembe vesszük, kitűnik, hogy az egyes országok között végbemenő árucseré kisebb terjedelmű volt — kb. 16% kal — mint az utolsó békés esztendőben.

A ki- és beviteli végösszegekre vonatkozólag még megjegyzendő, hogy azoknak elméletileg fedniök kellene egymást. Az eltérés egyik magyarázata az, hogy a legtöbb ország a beviteli árút a megérkezési hely szerint értékeli, tehát fuvar- és egyéb költségek figyelembevételével. Ehhez járul még az a körülmény, hogy az árúk értékelési módszere országok szerint különböző.

Ami már most a nemzetközi áruforgalomnak a békeidővel szemben való tényleges csökkenését illeti, ennek magyarázatául a következő okok szolgálhatnak:

1. A népesség vásárlóerejének a háború után általánosan tapasztalható csökkenése,
2. az egyes országok iparának tervszerű fejlesztése a lakosság szükségleteinek import helyett belföldi piacról való fedezése érdekében.

Mindezekből azonban még nem következik, hogy a nemzetközi áruforgalom terjedelme csökkenő irányzatú marad. Az általános vásárlóképesség emelkedésével a belföldi ipar fejlődése mellett is emelkedhetik az áruforgalom nagysága. Csupán a tömegszükségleti, egyszerű-minőségű javak helyett fognak a jobb minőségű árúk, melyeknek előállítására különös ügyességet, vagy speciális viszonyokat igényel, a jövő árucseréjében nagyobb szerephez jutni s így a nemzetközi áruforgalom országok szerinti megoszlása fog megfelelőleg módosulni.

H. S. dr.

A magyarországi vasutak 1924. évi teherforgalma.

Mouvement des marchandises des chemins de fer de Hongrie en 1924.

Résumé. D'après les données préliminaires fournies par les chemins de fer de Hongrie assurant le mouvement à distance, le trafic des chemins de fer s'accrut de nouveau en 1924. On a transporté, en 1924, 31,065,950 tonnes de marchandises, ce qui accuse, par rapport au trafic de l'année 1923, un accroissement de 2·3%, (687,177 tonnes), contre

24·7% en 1923. Le nombre des kilomètres-tonnes faits par les marchandises s'accrut de 84,075,537, et monta à 2,612,694,837. Cet accroissement correspond à 3·3%, contre 23·3% en 1923.

La plupart des marchandises, soit 84·7%, contre 85·2 en 1923, fut transportée, en 1924 aussi, par les chemins de fer de l'État hon-

gros et par les chemins de fer d'intérêt local exploités par ceux-là; le reste, soit 15·3%, contre 14·8 en 1923, fut expédié par les chemins de fer privés. Les recettes totales des chemins de fer montaient, en 1924, à 3.288.565.460 couronnes, dont 58·9%, contre 64·1 en 1923, provenait du mouvement de marchandises.

A távolsági forgalmat lebonyolító vasút vállalatok ezidőszerint rendelkezésünkre álló ideglenes adatai a teherforgalomnak az 1924. évben újabb emelkedését mutatják. A teherárúkból az 1924. év folyamán 687.477 tonnával több, összesen 31.065.950 tonna súlyú árú került elszállításra, ami 2·3%-os (1923-ban 24·7%) növekedésnek felel meg. Az árúk által befutott tonnakilométerek száma 84,075.537-tel emelkedve 2.612,694 837-re rúgott. Ez a gyarapodás 3·3%-os (1923-ban 23·3%).

Az árúk javarészt (84·7%, 1923-ban 85·2%), ebben az évben is a magyar királyi államvasutak és a kezelése alatt álló helyi érdekű vasutak továbbították s a teherforgalomnak csak 15·3%-a (1923-ban 14·8%) bonyolódott le a magánvasutakon. A vasutak összes bevételei 3.288,565.460 ezer koronára rúgtak, melynek 58·9%-a (1923-ban 64·1%) esett a teherszállításra

A vasutak teherforgalma havonta.

Mouvement de marchandises par mois.

H ó n a p Mois	A szállított teherárú Marchand. transportées		Az összes Recettes totales	
	mennyisége tonnában quantité en tonnes	után elért recettes pro- venant du transport		
		bevétel ezer koronában en milliers de couronnes-or		
Január	1923	2,006.058	2,717.782	4,019.966
Janvier	1924	2,288.939	44,699.083	70,287.077
Február	1923	1,810.496	2,701.104	3,870.999
Février	1924	2,404.693	51,169.117	79,096.999
Március	1923	2,217.950	3,027.851	4,285.065
Mars	1924	2,553.005	82,504.922	133,518.855
Április	1923	2,352.273	4,461.019	6,490.949
Avril	1924	2,278.128	86,768.597	150,647.563
Május	1923	2,484.700	5,317.843	7,691.181
Mai	1924	2,517.376	92,091.119	161,324.487
Június	1923	2,598.075	5,759.549	8,355.507
Juin	1924	2,376.165	129,173.282	236,511.182
Július	1923	2,428.324	8,122.105	14,526.789
Juillet	1924	2,449.932	208,562.176	359,968.416
Auguszt.	1923	2,549.304	19,948.865	33,240.310
Avût	1924	2,438.248	222,173.272	392,280.626
Szept.	1923	2,728.053	32,735.088	52,113.452
Sept.	1924	2,654.866	256,420.589	423,991.805
Október	1923	3,525.917	41,759.674	62,482.844
Octobre	1924	3,345.693	285,915.869	480,497.176
Novemb.	1923	3,071.786	47,179.827	71,174.290
Nov.	1924	3,177.744	234,955.216	399,119.095
December	1923	2,605.537	41,142.821	66,796.782
Déc.	1924	2,581.161	242,469.106	401,322.179
Mindössze	1923	30,378.473	214,873.528	335,048.134
Total	1924	31,065.950	1.936,902.348	3.288,565.460

© ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY ©

A magyar nagykereskedelmi áruk és a létfenntartási költségek indexszámai 1925 július 31-én.

Nombres indices des prix de gros et du coût de la vie en Hongrie, au 31 juillet 1925.

Résumé. La formation du nombre-indice des prix de gros étant tout à fait sous l'influence de la baisse considérable du blé et de la farine, le nombre-indice de juin tomba, en juillet, de 20.326 à 19.591, soit de 3·6%. L'influence de la diminution des prix de blé saute encore plus aux yeux, si l'on considère, séparément, d'une part, le nombre-indice des produits agricoles et alimentaires, et de l'autre, celui des matières et des produits industriels. Tandis que ce dernier augmenta encore de 2·9%, le nombre-indice des produits agricoles et alimentaires a baissé, considérablement, de 8·9%. En revanche, par rapport à juin, le nombre-indice du coût de la vie ne présenta guère de changement.

A nagykereskedelmi áruk indexszámának alakulása teljesen a gabona- és lisztárak nagymértvű visszaesésének hatása alatt állott és így a júliusi index a júniusival szemben 20.326-ról 19.591-re, vagyis 3·6%-kal visszaesett. Még jobban kidomborodik a gabonaárak visszaesésének hatása, ha elkülönítve szemléljük egyrészt a mezőgazdasági termékek és élelmezési cikkek, másrészt az ipari anyagok és termékek indexszámait. Az utóbbi ugyanis még 2·9%-os emelkedést is mutat, míg az előbbi nem kevesebb, mint 8·9%-kal esett vissza.

A búza ára egy hónap alatt 27·3%-kal, a rozs ára pedig még többel, 33·6%-kal esett vissza és kivétel nélkül olcsóbbodtak a

Különböző államok ár- és deviza-indexszámai.

Nombres-indices des prix et des cours de devises en différents pays.

Év, hó Année, mois	Anglia Angleterre	Ausztria Autriche	Belgium Belgique	Finország Finlande	Franciaország France	Hollandia Pays-Bas	Németország Allemagne	Norvégia Norvège	Olaszország Italie	Svájc Suisse	Svédország Suède	Magyarország Hongrie	Ész. Am. Egy.-All. — Él. Un. d'Amérique			
	K i i n d u l á s i i d ő p o n t — B a s e															
	1913	1914 I. fél- év — 1er semestre	1914 április avril		1	9	1	3		1914 július juillet		1	9	1	3	
a) Nagykereskedelmi árak indexszámai — Nombres-indices des prix de gros																
1925 V	1.59	19.850	5.37	11.22	5.21	1.51	1.32	2.62	6.87	1.62	1.62	20.264	1.55			
1925 VI	1.58	20.360	5.52	11.29	5.43	1.53	1.34	2.60	7.11	—	1.61	20.326	1.57			
b) Váltóárfolyamok diszparitásának indexszámai (New-Yorki paritás = 1) — Nombres-indices de la disparité des cours des devises (Parité de New York = 1)																
1925 V	1.00	14.373	3.84	7.63	3.74	1.00	1.00	1.59	4.74	1.00	1.00	14.322	1.00			
1925 VI	1.00	14.373	4.20	7.63	4.16	1.00	1.00	1.53	5.24	0.99	1.00	14.292	1.00			
c) Aranyértékben számított nagykereskedelmi indexszámok — Nombres-indices des prix de gros calculés en or																
1925 V	1.59	1.38	1.40	1.47	1.39	1.51	1.32	1.65	1.45	1.62	1.62	1.41	1.55			
1925 VI	1.58	1.42	1.31	1.48	1.31	1.53	1.34	1.70	1.36	—	1.61	1.42	1.57			
d) Megélhetési indexszámok — Nombres-indices du coût de la vie																
1925 V	1.73	—	1.31*)	11.76	3.90	—	1.35	—	4.87	1.67	—	16.567	1.52			
1925 VI	1.72	—	1.35*)	—	3.90	—	1.38	2.59	—	1.69	—	16.292	1.55			

*) 1921 = 1

többi gabonafajták is, ha nem is ily nagy arányban. A liszt ára is megközelítőleg lépeést tartott a gabona olcsóbbodásával (a 0-ás liszt malomára 23.5%-kal csökkent) és mindez természetesen lezoritotta az indexszámot, bár a többi fontosabb élelmezési anyagoknál alig volt számottevő eltolódás, sőt egyeseknél némi szilárdulás is tapasztalható volt, mint a sertésáraknál és a zsírnál.

Az ipari anyagok és termékeknél általában szilárduló volt az irányzat. Emelkedtek a fémárak, a pamutárak (és pedig úgy a nyerspamut, mint a fonalak és szövetek ára), a bőrárak, stb. Olcsóbbodás csak szórványosan volt észlelhető ebben a csoportban. Említhető a magyar szén árának 1000 K-ás csökkenése. Aranykoronában számítva az áralakulást, a júliusi index 1.36 volt, a múlt havi 1.41-gyel szemben.

A létfenntartási költségek indexszáma az előbbivel ellentétben alig mutat változást. A gabona- és lisztárak csökkenésének itt amugyis korlátoltabb lenne a befolyása, de még ez sem érvényesült, mert július 31-én még jóformán változatlanul érvényben voltak a júniusi kenyérárak.

Más cikkek kisforgalmi ára (ruházat, tűzifa stb.) sem igen mutatott változást és így a létfenntartási index július 31-én csak 16.254-re esett vissza az előző havi 16.292-ről, ami csak 0.2%-os, vagyis teljesen jelentéktelen változás. A lakásbért figyelmen kívül hagyva, a júliusi index 19.429 volt, míg a júniusi index 19.480.

A létfenntartási költségeket aranykoronában számítva július 31-én az indexszám a lakásbérrel együtt változatlanul 1.13 volt, lakásbér nélkül pedig 1.35 (júniusban 1.36).

Kiskereskedelmi árak s egy négytagú család heti kiadásai Budapesten.
Prix de détail et dépenses hebdomadaires d'une famille de 4 personnes à Budapest.

Megnevezés <i>Désignation</i>	Minőség <i>Qualité</i>	Kiskereskedelmi egység- árak Budapesten — <i>Prix</i> <i>de détail à Budapest</i>		Egy négytagú család heti <i>Famille de 4 personnes</i> 1 9 2 5		
		1 9 2 5		szükség lete*) <i>besoins</i> <i>hebd. *)</i>	kiadásai — <i>dépenses</i> <i>hebdomadaires</i>	
		VI/30.	VII/31.		VI/30.	VII/31.
I. Élelmezés — Alimentation						
Marhahús — <i>Viande de boeuf</i>	II. o. lev. — <i>2e q. pour pot.</i>	30000	30000	2 kg	60000	60000
Sertéshús — <i>Viande de porc</i>	Comb — <i>Jambon</i>	35000	37000	1.5 „	52500	55500
Zsír — <i>Saindoux</i>	—	30000	32000	0.8 „	24000	25600
Tej — <i>Lait</i>	teljes — <i>non écrémé</i>	5600	5300	7 lit.	39200	37100
Tojás — <i>Oeufs</i>	főző — <i>Pour cuire</i>	1550	1350	3 darab <i>piéc.</i>	4650	4050
Sajt — <i>Fromageon</i>	Juhtúrósajt	36000	35000	0.5 kg	18000	17500
Kenyér — <i>Pain</i>	gyári félb. — <i>fabr. d.-br.</i>	7250	7150	14 „	101500	100100
Főzőliszt — <i>Farine à cuire</i>	2-es számú — <i>No. 2</i>	8400	7800	1 „	8400	7800
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	fehér — <i>blanches</i>	1900	1750	10 „	19000	17500
Sav. káposzta — <i>Choucroute</i>	—	5500	6000	2 „	11000	12000
Bab — <i>Haricots</i>	fehér apró sz. <i>blancs, menus.</i>	5600	5500	2 „	11200	11000
Cukor — <i>Sucre</i>	kristály — <i>en cristaux</i>	16800	16800	0.5 „	8400	8400
I. összesen — <i>I. Au total</i>		K-ban — <i>en couronnes</i>		—	357850	356550
		Index-számok (1913. = 1) <i>Nombres-ind. (1913 = 1)</i>		—	19075	19006
II. Ruházat — Habillement						
Férfiruha — <i>Vêtement p. hommes</i>	II. o. gyári — <i>2e qual. conf.</i>	900000	900000	1 darab <i>piéc.</i>	17308	17308
Női ruha — <i>Robes de femmes</i>	„	1125000	1125000	„	21635	21635
Gyermekruha — <i>Habits d'enf.</i>	„	500000	500000	1.5	14423	14423
Férfiing — <i>Chemises p. hommes</i>	munkásing — <i>pour ouvriers</i>	70000	70000	3 db	4038	4038
Férfi alsónadrág — <i>Caleçons</i> <i>pour hommes</i>	II. o. — <i>2e qualité</i>	78000	78000	3 <i>piéc.</i>	4500	4500
Nőiing — <i>Chemises pour femm.</i>	„	62000	62000	„	3577	3577
Férfiharisnya — <i>Chausset. p. hom.</i>	rövid II. o. — <i>Courtes 2e qual</i>	16000	15000	4 pár	1231	1154
Női harisnya — <i>Bas pour femmes</i>	II. o. — <i>2e qualité</i>	28000	28000	<i>paires</i>	2154	2154
Gyermekhar. — <i>Bas d'enfants</i>	„	17000	17000	„	1308	1308
Férficipő — <i>Chaussures p. hommes</i>	gépsz. fek. box — <i>En box. n.</i>	310000	310000	2 pár	11923	11923
Női cipő — <i>Chaussures p. femmes</i>	magassz. fek. box — <i>Bottines en boxcalf noir</i>	315000	315000	<i>paires</i>	12115	12115
Gyermekcipő — „ <i>p. enfants</i>	33-35. sz. — <i>No. 33-35</i>	210000	210000	„	8077	8077
II. összesen — <i>II. Au total</i>		K-ban — <i>en couronnes</i>		—	102289	102212
		Index-számok (1913. = 1) <i>Nombres-ind. (1913 = 1)</i>		—	22432	22415
III. Fűtés és világítás — Chauffage et éclairage						
Szén — <i>Houille</i>	Porosz — <i>de Prusse</i>	88000	88000	35 kg	30800	30800
Fa — <i>Bois</i>	—	60000	60000	„	21600	21600
Villany — <i>Électricité</i>	—	765	765	30 hw.	22950	22950
III. Összesen — <i>III. Au total</i>		K-ban — <i>en couronnes</i>		—	75350	75350
		Index-számok (1913. = 1) <i>Nombres-ind. (1913 = 1)</i>		—	18070	18070
IV. Lakás — Logement						
Egyszoba-konyhás — <i>1 pièce,</i> <i>1 cuisine</i>	—	—	48624	heti bér	53306	53306
Index-számok (1913. évi költség = 1) <i>Nombr. ind. (Dépenses de 1913 = 1)</i>	—	—	—	<i>Loyer</i> <i>hebdo-</i> <i>mad</i>	6163	6163
I-IV. összesen — <i>I-IV. Au tot.</i>		K-ban — <i>en couronnes</i>		—	588795	587408
		Index-számok (1913. = 1) <i>Nombres-ind. (1913 = 1)</i>		—	16292	16254
Lakás nélkül — <i>Non compris</i> <i>le logement</i>		K-ban — <i>en couronnes</i>		—	535489	534102
		Index-számok (1913. = 1) <i>Nombres-ind. 1913 = 1)</i>		—	19480	19429

*) A „ruházat“nál az évi szükséglet mennyisége van feltüntetve. — *Pour „l'habillement“ la quantité des besoins annuels est indiquée.*

A magyar nagykereskedelmi árak index-számai az 1925. év június és július havában.

Nombres-indices des prix de gros en Hongrie au mois de juin et de juillet 1925.

Árúmegnevezés	M i n ö s é g	Egység — Unité	Árak papírkoronákban Bpsten <i>Prix de gros à Budapest en couronn.-papier</i>		Index-számok (1913. évi átlag-ár = 1) <i>Nombres-indices (Prix moyen de 1913 = 1)</i>		Désignation des marchandises	Q u a l i t é
					1 9 2 5			
			június 30. 30 juin	július 31. 31 juillet	június 30. 31 juin	július 31. 31 juillet		
Egy aranykorona a dollár árfolyamán át számítva		—	—	—	14369	14369	Une couronne-or calculée sur la base du cours du dollar	
I. Élelmezési cikkek:			I. Produits alimentaires:					
A) A hazai mezőgazdaság és mezőgazdasági ipar termékei:			A) Produits de l'agriculture et de l'industrie agricole hongroises:					
1. Búza . . .	Tiszavidéki 76 kg-os	q	507500	366250	23026	16618	1. Froment . . .	De la Région de la Tisza, poids d'usance 76 kg
2. Rozs . . .	I. r.	"	412500	273750	23135	15353	2. Seigle . . .	1 ^{re} qual.
3. Árpa . . .	Takarmányozásra . . .	"	305000	265000	18932	16449	3. Orge . . .	à fourrages
4. Zab . . .	—	"	482500	430000	25341	22584	4. Avoine . . .	—
5. Tengeri . . .	—	"	282500	262500	18696	17373	5. Maïs . . .	—
6. Bab . . .	Fehér, aprószemű . . .	kg	3500	3500	14583	14583	6. Fèves . . .	menues, blanches
7. Burgonya . . .	Fehér	q	130000	110000	23173	19608	7. Pommes de terre	blanches
8. Búzaliszt . . .	0-ás	kg	8100	6200	23824	18235	8. Farine d. from.	N ^o 0
9. " . . .	2-es	"	7950	5950	24091	18030	9. " . . .	N ^o 2
10. " . . .	6-os	"	7150	5250	23833	17500	10. " . . .	N ^o 6
11. Maláta . . .	—	q	680000	660000	21935	21290	11. Malt . . .	—
12. Cukor . . .	Kristálycukor, zsákb.	kg	14840	14880	18321	18370	12. Sucre . . .	Sucre en crist. en sacs
B) A hazai állattenyésztés termékei:			B) Produits de l'élevage du bétail de Hongrie:					
13. Szarvasmarha . . .	I. r. tarka ökör . . .	élős, kg poids viv.	15000	14500	14706	14216	13. Bêtes à cornes	Boeufs tachetés 1 ^{re} qual.
14. Borjú . . .	I. r. belföldi szopós	" "	14250	14750	12500	12939	14. Veaux . . .	Indigènes 1 ^{re} qualité
15. Sertés . . .	I. r. urasági nehéz, fiatal . . .	" "	20850	22500	15331	16544	15. Porcs . . .	Jeunes, gras 1 ^{re} qual.
16. Juh . . .	Hízlalt ürfű	" "	7750	7750	12109	12109	16. Moutons . . .	Moutons gras
17. Zsír . . .	Disznózsír	kg	27000	31000	17881	20530	17. Graisse . . .	Saindoux
18. Marhahús . . .	I. a. helybeli, hátulja	"	29000	29000	16763	16763	18. Viande d. boeuf	Quart de derrière 1 ^{re} qualité
19. Vaj . . .	Szövetk. centrifugált teavaj	"	54000	51000	20149	19030	19. Beurre . . .	Beurre centrifuge
20. Tojás . . .	I. r. teatojás	1440 db 1440 piéc.	2030000	2016000	20814	20671	20. Oeufs . . .	1 ^{re} qualité
C) Gyarmatárúk:			C) Denrées coloniales:					
21. Rizs . . .	Burmah II.	kg	8050	8050	23676	23676	21. Riz . . .	Burmah II.
22. Kávé . . .	Santos	"	65000	65000	24529	24529	22. Café . . .	Santos
23. Tea . . .	Souchong	"	92000	92090	15333	15333	23. Thé . . .	Souchong
II. Bányászati termékek:			II. Produits miniers:					
A) F é m e k:			A) M é t a u x:					
24. Vas . . .	Rúdvas	q	370000	370000	19577	19577	24. Fer . . .	Fer en barres
25. " . . .	Finom lemez 1 ^{m/m} -es	"	490000	490000	16897	16897	25. " . . .	Plaques de fer 1 ^{m/m}
26. Vörösréz . . .	Elektrolit	kg	22900	23700	13314	13779	26. Cuivre . . .	Électrolythique
27. Ólom . . .	Huta	"	12500	13600	24038	26154	27. Plomb . . .	En saumon
28. Ón . . .	Banka vagy Billiton . . .	"	90000	92000	18182	18586	28. Étain . . .	Banka ou Billiton
29. Horgany . . .	Huta	"	12900	14000	20156	21875	29. Zinc . . .	En saumon
B) S z é n:			B) C h a r b o n:					
30. Szén . . .	Hazai barnaszén . . .	q	36000	35000	31034	30172	30. Charbon . . .	Lignite indigène
31. " . . .	Porosz, felsősziléziai	"	80000	80000	22857	22857	31. Houille . . .	De Prusse, de la Haute-Silésie
C) K ö o l a j:			C) Huiles minérales:					
32. Petróleum . . .	Világító	kg	4200	4350	12353	12794	32. Pétrole . . .	Pour éclairage
33. Benzin . . .	Nehéz motorbenzin 0.765/0.775°	"	6000	6000	20000	20000	33. Benzine . . .	Benzine lourde à moteur 0.765/0.775°

(folytatás)

(suite)

Árúmegnevezés	M i n ő s é g	Egység — Unité	Árak papírkoronákban Bpsten Prix de gros à Budapest, en couron.-papier		Index-számok (1913. évi átlag- ár = 1) — Nom- bres-indices (Prix moyen de 1913 = 1)		Désignation des marchandises	Q u a l i t é	
					1	2			5
			június 30 30 juin	július 31 31 juillet	június 30 30 juin	július 31 31 juillet			
III. Textiliák, bőr, papiros:			III. Articles textiles, cuirs, peaux, papier:						
A) Textiliák:			A) Textiles:						
34. Nyerspa- mut . . .	Amerikai	kg	45700	47120	31517	32497	34. Coton brut	Américain	
35. Pamutfonál	20. számú I a amerikai pamutból	"	69250	71608	30180	31165	35. Fils de coton	No 20. coton américain Ia.	
36. Pamutsző- vet	Középszálú fehéritett 60 cm ² -en 21/24 lárc és vetőlékfonállal 30/50 sz. fonálból, 80 cm széles	m	18500	19000	32500	31667	36. Tissus de coton	Blanchi, fils moyens, dans 6-6 cm carrés avec 21/21 fils, de fils No 30/30, largeur 80 cm	
37. Nyersgyapj.	Középfinom szövétgvapjú, szennyben nyírott . . .	kg	34000	32000	23129	21769	37. Laine brute	Laine pour tissus, mi-fine	
38. Gyapjűsző- vet	Férfi téli tiszta gyapjűsző- vet, folyóméterenkint 150 gr súlyú, 136/140 cm széles	m	174000	174000	29000	29000	38. Tissus de laine	Tissus de laine pure d'hiver pour hommes, 150 gr. par mètres, largeur 136/148 cm.	
39. Kender . .	Gyári tilott	kg	22000	22000	27500	27500	39. Chanvre . .	Broyé en fabrique	
40. Len	Nyers	"	26440	26440	22033	22033	40. Lin	Brut	
B) Bőr:			B) Cuirs et peaux:						
41. Nyers marhabőr .	Zöldsúlyú, vágóhídi . .	kg	18000	19000	13846	14615	41. Peaux brutes de boeuf . . .	Cuirsvets d'abattoir	
42. Nyers borjúbőr .	Zöldsúlyú, hosszúlábú, fejcs	"	29000	30000	14146	14634	42. Peaux brutes de veau . . .	Cuirsvets avec pieds et tête	
43. Talpbőr .	Vache croupon	"	71000	71000	12137	12137	43. Cuir à semelles	Vache croupon	
44. Felsőbőr .	Box calf, fekete	□ láb	25000	25000	17241	17241	44. Cuir à empeigne.	Boxcalf noir	
C) Papiros:			C) Papier:						
45. Újság- papiros . .	Rotációs újságnomópa- piros, napilapok részére	kg	6100	6100	24400	24400	45. Papier à journaux . . .	Papier d'imprimerie à jour- naux, rotatif	
IV. Külömfélék:			IV. Divers:						
46. Téglá . . .	25 × 12 × 6 cm méretű	1000 db 1000 piéc.	544000	544000	17548	17548	46. Tuiles . . .	De 25 × 12 × 6 cm.	
47. Mész . . .	Darabos, égetett . . .	q	52500	52500	23864	23684	47. Chaux . . .	Calcinée	
48. Épületfa .	Ácsolt épületfa fenyőfából	m ³	650000	670000	14444	14889	48. Bois d. charpente	De charp. équarrie, de bois de sapin	
49. Kénsav . .	66° Bé	q	170000	170000	17000	17000	49. Acide sulfurique	66° Bé	
50. Szuperfoszfát	—	kg %	7400	7400	14800	14800	50. Superphosphate	—	
51. Tűzifa . .	—	q	41000	40000	17982	17544	51. Bois d. chauffage	—	
52. Korpa . . .	Búzakorpa	"	252500	218750	22646	19619	52. Son	Son de froment	
Nyers anyagok átlaga	—	—	—	—	20176	19404	Moyenne des matières premières		
Gyártmányok	—	—	—	—	20475	19164	" " produits fabriqués		
Belföldi árúk	—	—	—	—	19428	18169	" " marchandises indigènes		
Külföldi "	—	—	—	—	22173	22521	" " " étrangères		
Élelmiszerek és mezőgazd. termékek átl.	—	—	—	—	19682	17928	Moyenne des vivres et d. produits agricoles		
Aranykoronákban (\$-alapon számítva)	—	—	—	—	1.37	1.25	En cour.-or (sur la base du cours du doll.)		
Ipari anyagok és termékek átlaga . . .	—	—	—	—	20836	20912	Moy. des matières et produits de l'ind.		
Aranykoronákban (\$-alapon számítva)	—	—	—	—	1.45	1.46	En cour.-or (sur la base du cours du doll.)		
Az összes árúk (1—52) átlaga	—	—	—	—	20326	19591	Moyenne totale des marchandises (1—52)		
Aranykoronákban (dolláralapon szá- számítva)	—	—	—	—	1.41	1.36	En couronnes-or (calculées sur la base du cours du dollar)		
Százalékos változás az előző hónap- hoz képest	—	—	—	—	0.0	3.6	Pourcentage des changements par rap- port au mois précédent		

A részvénytőkék értékének változása indexszámokban.

Changements de la valeur des capitaux-actions indiqué en nombres-indices,

A részvénycsoport megnevezése <i>Désignation des groupes des sociétés anonymes</i>	Részvényindex (1913 december 31 = 100) — <i>Indice d'actions (Valeur du 31 décembre 1913 = 100)</i>									
	az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével — <i>se rapportant à l'effectif des actions à la fin de l'année 1913 eu égard aux changements des capitaux-actions</i>					az összes tőkeváltozások számbavételével — <i>eu égard aux changements totaux des capitaux-actions</i>				
	1924 XII/31. 31 déc. 1924	1925 IV/30. 30 avr. 1925	1925 V/31. 31 mai 1925	1925 VI/30. 30 juin 1925	1925 VII/31. 31 juil. 1925	1924 XII/31. 31 déc. 1924	1925 IV/30. 30 avr. 1925	1925 V/31. 31 mai 1925	1925 VI/30. 30 juin 1925	1925 VII/31. 31 juil. 1925
I. Bankok — <i>Banques</i>	9.1	6.8	6.3	6.3	6.7	12.6	9.5	8.6	8.8	9.8
II. Takarékpénztárak — <i>Caisses d'épargne</i>	6.2	4.2	3.9	3.9	4.0	11.2	8.0	7.6	7.4	7.7
III. Biztosító-társaságok — <i>Sociétés d'assurances</i>	7.8	5.1	3.9	3.3	3.5	7.8	4.9	3.9	3.8	4.1
IV. Gőzmalmok — <i>Minoteries</i>	28.9	32.4	29.8	30.8	35.2	37.4	41.0	37.6	39.5	44.3
V. Bányák és téglagyárak — <i>Mines et briqueteries</i>	29.3	25.0	23.6	22.3	25.5	36.3	31.6	28.3	27.6	31.6
VI. Könyvnyomdák — <i>Imprimeries</i>	12.3	9.9	10.0	10.0	9.9	29.6	28.3	27.6	27.5	27.2
VII. Vasművek és gépgyárak — <i>Forges et ateliers des construct. mécan.</i>	32.8	21.5	19.9	19.4	23.1	34.8	23.5	21.4	21.4	25.2
VIII. Közlekedési vállalatok — <i>Communications et transport</i>	5.1	5.5	5.1	4.7	5.4	6.9	7.9	7.4	6.8	7.9
IX. Cukorgyárak — <i>Sucreries</i>	82.8	64.9	58.2	58.5	62.6	96.2	75.7	67.8	68.0	72.4
X. Gáz- és villamossági vállalatok — <i>Gaz et électricité</i>	22.7	23.5	24.7	24.5	27.4	41.6	43.6	46.3	46.2	51.9
XI. Sörgyárak és szeszipari vállalatok — <i>Brasseries et distilleries</i>	27.0	26.1	27.4	27.1	30.3	48.8	47.8	50.0	49.5	54.8
XII. Szállodák és gyógyfürdők — <i>Hôtels et établissem. d'eaux minérales</i>	17.7	18.0	18.0	17.9	18.5	30.9	33.7	33.1	31.1	32.2
XIII. Textilipari vállalatok — <i>Entreprises textiles</i>	26.5	23.1	19.5	20.8	21.0	32.7	27.3	23.1	25.1	25.4
XIV. Vegyészeti vállalatok — <i>Entreprises chimiques</i>	25.6	17.0	16.6	16.5	18.2	23.8	19.1	18.4	18.3	20.5
XV. Különböző vállalatok — <i>Entreprises diverses</i>	27.9	22.9	21.3	21.9	24.9	44.2	36.3	33.4	34.4	39.7
Az összes részvények indexe — <i>Indice des actions totales</i>	13.3	11.2	10.5	10.2	11.4	18.0	15.3	14.1	14.0	15.7

Résumé. A la Bourse de Budapest, le nombre-indices augmenta, en général, pour chaque groupe des actions cotées. Seules, les actions d'imprimeries baissèrent de 1%, donc bien légèrement.

A budapesti tőzsdén jegyzett részvények árfolyamhullámzását jelző s az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi jogok figyelembevételével svájci frankalapon kiszámított indexszám 1924 június 30-tól 1925 július 31-ig 10.2-ről 11.4-re emelkedett, tehát az 1913. december 31-i állapothoz képest a részvényeseknek az elővételi jogok teljes kihasználása mellett 100 svájci frank befektetéssel

szerezett részvényei ez év július hó utolsó tőzsdei napján 11.4 svájci frankot értek. Az indexszám általában a részvények mindegyik csoportjánál emelkedett, csak a könyvnyomdák részvényeinél látunk alig számbavehető — 1%-os — csökkenést. Jelentősebben emelkedtek a vasművek és gépgyárak (19.1%), a közlekedési vállalatok (14.9%), gőzmalmok (14.3%), valamint a bányák és téglagyárak (14.3%) részvényei.

A részvényérték indexe, amennyiben a befizetéseket és a részvénygyarapodást nemcsak az elővételi jogon elért határig, hanem teljes egészben vesszük számba, az 1913. december 31-iki 100-hoz viszonyítva 1925. július 31-én 39.7.

A betétek alakulása a postatakp.-nál és a 13 legnagyobb budapesti pénzüintézetnél.

Formation des dépôts dans la Caisse d'épargne postale roy. hongroise et dans les 13 établissements de crédit les plus importants de Budapest.

H ó v é g é n A la fin du mois	Magyar koronaértékben elhelyezett betétek — Dépôts placés en valeur de couronne hongroise			Külföldi értékben elhelyezett betétek Dépôts placés en valeurs étrangères	Betétek összesen — Dépôts totaux	Indexszámok Nombres indices		
	Postatakarékpénztár Caisse d'épargne postale roy. hongroise	13 legnagyobb budapesti pénzüintézet 13 établissements de cr. les plus importants de Budapest	Magyar koronaértékű betétek összesen Total des dépôts placés en couronnes hongroises			Belföldi értékben elhelyezett betétek alakulása az 1913. XII. 31-i betétállományhoz viszonyítva — Formation des dépôts placés en valeurs indigènes par rapport à l'effectif des dépôts du 31 déc. 1913	Az összes betétek alakulása az 1913. XII. 31-i betétállományhoz viszonyítva — Formation des dépôts totaux par rapport à l'effectif des dépôts du 31 déc. 1913	
	aranykorona — couronnes-or							
Takarékbetétek álladéka <i>Effectif des sommes versées sur livrets de caisse d'ép.</i>								
1913 dec. 31-én — le 31 déc. 1913	112574000	752493507	865067507	—	865067507	100	100	
1924 júni. 30-án — le 30 juin 1924	271985	2419225	2691210	470937	3162147	0·3	0·4	
1925 máj. 31-én — le 31 mai 1925	4463713	53491055	57954768	3329616	61284384	6·7	7·1	
1925 júni. 30-án — le 30 juin 1925	4565459	63616000	68181459	3400519	71581978	7·9	8·3	
1925 júli. 31-én — le 31 juil. 1925	2607538	75491003	78098541	3231804	81330345	9·0	9·4	
Folyószámlabetétek álladéka <i>Effectif des dépôts sur comptes-courants</i>								
1913 dec. 31-én — le 31 déc. 1913	114714000	624197602	738911602	—	738911602	100	100	
1924 júni. 30-án — le 30 juin 1924	20328209	35026921	55355130	18212549	73567679	7·5	10·0	
1925 máj. 31-én — le 31 mai 1925	72283961	118320334	190604295	42305279	232909574	25·8	31·5	
1925 júni. 30-án — le 30 juin 1925	85819406	125556957	211376363	50327998	261704361	26·8	35·4	
1925 júli. 31-én — le 31 juil. 1925	79800380	132784200	212584580	50937000	263521580	28·8	35·7	
Betétek összesen <i>Dépôts totaux</i>								
1913 dec. 31-én — le 31 déc. 1913	227288000	1376691109	1603979109	—	1603979109	100	100	
1924 júni. 30-án — le 30 juin 1924	20600194	37446146	58046340	18683486	76729826	3·6	4·8	
1925 máj. 31-én — le 31 mai 1925	76747674	171811389	248559063	45634895	294193958	15·5	18·4	
1925 júni. 30-án — le 30 juin 1925	90384865	189172957	279557822	53728517	333286339	17·4	20·8	
1925 júli. 31-én — le 31 juil. 1925	82407918	208275203	290683121	54168804	344851925	18·1	21·5	

Résumé. Le montant des dépôts en banque, — respectivement celui des dépôts de caisse d'épargne et de compte-courant placés à la Caisse d'Épargne de la Poste et aux 13 principaux établissements de crédit de Budapest, — s'accrut en juillet aussi.

A pénzüintézeti betétek összege, illetőleg a postatakarékpénztárnál és a budapesti 13 legnagyobb pénzüintézetnél elhelyezett takaré- és folyószámlabetétek állománya júliusban is emelkedett, amennyiben a szóbanforgó pénzüintézeteknél június 30-tól július 31-ig a takarékbetétek összege 71·6 millió aranykoronáról 81·3 millió aranykoronára, a folyószámlabetétek álladéka 261·7 millió aranykoronáról 263·5

millió aranykoronára, a kettő együttesen pedig 333·3 millió aranykoronáról 344·9 millió aranykoronára növekedett.

A takarékbetétek júliusi emelkedése a június havi növekedésnek ugyan némileg alatta marad, az állomány azonban július hó folyamán mégis jelentős, és pedig 13·6%-os gyarapodást mutat, bár a postatakarékpénztárnál elhelyezett takarékbetétek álladéka csaknem felére — 4·6 millió aranykoronáról 2·6 millió aranykoronára csökkent. A takarékbetétek összege 1924. évi június hó 30-tól, vagyis a szanalás kezdete óta 2472%-kal, a folyószámlabetéteké 258·2%-kal emelkedett; az egész betétálladék növekedése pedig 349·4%-os volt.

Különböző államok aranytartaléka, bankjegyforgalma és bankkamatlába 1913 december és 1925 júniusban.

Réserve en or, circulation de billets de banque et taux d'intérêts de banque de différents États en décembre 1913 et en juin 1925.

Állam	1913 december			1925 június		
	arany-tartalék	bankjegy-forgalom	kamatláb	arany-tartalék	bankjegy-forgalom	kamatláb
	millió a.-kor.			millió aranykor.		
Belgium . . .	237	1015	5·88	259	1788	5·5
Franciaország	3340	5440	4	5281	12388	7
Anglia ¹⁾ . . .	840	711	4·77	3786	9253	5
Olaszország ¹⁾ .	1412	2649	5·50	³⁾ 1241	³⁾ 3747	7
Hollandia . . .	299	621	4·52	901	1795	4
Svájc	162	299	4·81	474	798	4
Spanyolország	457	1438	4·50	2414	3070	5
Svédország . .	135	309	5·50	311	690	5·5
Norvégia . . .	58	143	5·50	194	324	6
Dánia	97	201	5·75	276	441	7
Finnország . .	34	107	5·95	41	156	9
Lengyelország	—	—	—	114	476	10
Cseh-Szlovákia	—	—	—	140	1107	7
Németország .	1375	3221	5·87	1248	⁴⁾ 2907	9
Ausztria . . .	—	—	—	78	573	11
Magyarország	—	—	—	43	312	9
Jugoszlávia . .	—	—	—	70	477	6
Románia . . .	145	416	6	536	447	6
Bulgária . . .	52	180	6·50	³⁾ 39	150	10
Japán	551	1043	6·60	2763	2329	7·3
Északamerikai Egyes.-Áll. ²⁾	1930	5270	3·50	14509	13163	3·5

¹⁾ Bank- és államjegy összesen. — ²⁾ 1914-ben. —

³⁾ Május. — ⁴⁾ Reichsmark alapján.

Mellékelt táblázatunk azokat az eltolódásokat szemlélteti, melyek a különböző országok aranytartalékában és bankjegyforgalmában 1925 júniusban a háború előtti évekkel szemben beállottak. Ezekben az eltolódásokban tudvalevőleg a háborús éveknek az állampénzügyekre gyakorolt rendkívüli hatásai nyilvánulnak meg. Legszembetűnőbbben mutatkoztak ezek a hatások a bankjegyforgalomnak minden egyes országban tapasztalt rendkívüli növekedésében. A bankjegyszaporítás mértéke egyes — főként a legyőzött és újonnan keletkezett — államokban eddig nem tapasztalt méreteket öltött. A fedezetnélküli, kényszerfolyammal felruházott, tehát papírpénzjelleggel bíró bankjegyszaporítás a pénzürtékcsökkenését idézte elő s így a pénzforgalom névértékszerinti összegének nagyarányú emelkedése mellett annak tényleges, a gazdasági élet pénzürtéklete szempontjából inkább mérvadó értékösszege alig vagy egyáltalán nem emelkedett. Ez volt a helyzet főként a gyengevalutájú országokban a háborút közvetlen követő évek-

ben, amikor is a papírpénzforgalom árfolyamszerinti értékösszege messze a békeévekéi mögött maradt. Ily körülmények mellett a gazdasági élet pénzürtékletének kielégítéséhez aranyparitás alatt mozgó árak és a pénzürtékmozgás nagymértékű gyorsulása szükséges, mely jelenségek a fenti államokban tényleg tapasztalhatók voltak.

Hogy az egyes országok pénzforgalmának és aranytartalékának egymásközi összehasonlítása könnyebben legyen eszközölhető, a táblázat adatait azonos pénzegységre, aranykoronára vannak visszavezetve. Természetes, hogy a fenti összeállítás alapján eszközölt összehasonlítás útján egészen nyers eredményeket kaphatunk a különböző államok aranytartalékának és bankjegyforgalmának mértékét illetően. Annak a megállapításához ugyanis, hogy valamely országban a többi országokhoz viszonyítottan alacsony-e vagy magas a pénzforgalom nagysága, az illető országok lélekszámának, gazdasági élete fejlettségének és annak a körülménynek ismerete szükséges, hogy az illető ország gazdasági szervezete mennyire tudja magát a készpénzhasználatától függetleníteni.

Ezen a helyen csupán annak a vizsgálatára szorítkozunk, hogy az egyes országokban a háború előtti állapothoz képest a háború után milyen változások állottak be.

Aranytartalékok nagyságát illetően Németország, Bulgária és Olaszország kivételével minden országban erős növekedés látható. Különösen nagymértékben emelkedett az Egyesült-Államok (hétszeres), Spanyolország (hat-szoros), Japán (ötszörös), Anglia, Hollandia és Románia aranytartalékja. A Federal Reserve Board kimutatása szerint az Egyesült-Államok aranykészlete a világtartaléknak 48·5%-át teszi. Az európai központi bankok aranytartaléka a maga egészében 1913-hoz képest csupán csekély növekedést (circa egy milliárd aranykorona) mutat, s csupán az egyes országok közti megoszlásban állott elő változás.

Táblázatunk kiegészítéseképpen ide iktatjuk a Federal Reserve Bulletin által a világ aranytartalékáról, illetve az abban 12 év alatt beállott változásról összeállított kimutatást. (L. túlfoldali tábla.)

A világ központi bankjainak aranytartaléka tehát az utolsó 12 év alatt 73%-kal emelkedett.

Év	aranytartalék millió aranykoronában	Év	aranytartalék millió aranykoronában
1913	26.726·75	1919	34 402·69
1914	29.191·24	1920	37.815 91
1915	33.831·14	1921	41.534·40
1916	35.450·89	1922	43.279·00
1917	37.674·68	1923	44.410·78
1918	35.616·92	1924	46.240·28

Igen érdekes eltolódások tapasztalhatók a békeévvvel szemben a bankjegyforgalom nagyságát illetőleg. Bulgáriát és Németországot kivéve, minden egyes országban jelentékeny mértékben növekedett a jegypénzforgalom értéke. Kétségtelen, hogy a pénzforgalom értékének növekedése erősen összefügg az egész világon tapasztalható drágulással, az arany- és ezüsttermékeknek a forgalomból való kivonásával, továbbá a készpénzzel való fizetések gyakoribb alkalmazásával. Ha azonban

az általános drágasági jelzőszámokat a bankjegyforgalom értékének emelkedését jelző számokkal összehasonlítjuk, megállapítható, hogy a háborúban nyertes és semleges államokban a fizetőeszközök szaporodása erősen meghaladta az áremelkedés által indokolt mértéket. Különösen erős volt a pénzforgalom értékének növekedése Angliában, Svájcban, Hollandiában és Spanyolországban.

Érdekes jelenség, hogy a 110 millió lelket számláló Egyesült-Államok papírpénzforgalmának értéke a 40 milliós Franciaország papírpénzforgalmának értékét alig haladja túl, amihez a fejlett hitelgazdaságon kívül az is hozzájárul, hogy az Egyesült-Államokban, úgy a háborús, mint a háború utáni évek alatt nagyobb mennyiségű aranypénz volt forgalomban.

H. S. dr.

© KONZULI JELENTÉSEK ©

Ausztria.

Autriche.

A wieni m. kir. követség gazdasági jelentése az 1924. évről.

Ausztriának a szanálás első évében nyugodt irányú fejlődésnek indult gazdasága 1924-ben, a szanálás második évében, erős megrázkódtatásokon ment keresztül.

Az előző 1923. év Ausztria számára, a szanálási művelet megkezdését és ezzel kapcsolatban az ország pénzügyeinek hirtelen fordulattal történt kiegyensúlyozását, valamint ezen intézkedés üdvös kihatásaként az eddigi valutakrízisnek befejezését hozta. A gazdasági helyzetnek ilyen módon való megváltozása nagyobb pénzmennyiségeknek a külföldről való beözönlését és az értékpapírok árfolyamának emelkedését eredményezte. Mindezen körülmények folyamánként tetemesen javult fogyasztási képesség a „Ruhr-konjunktúra” következtében pedig, fokozottabb üzleti élet állott be. A fogyasztásnak előbbi körülményekből folyó nagymérvű emelkedése azonban nem haladt párhuzamosan megfelelő mértékű termeléssel, minek következtében a kereskedelmi mérleg passzivitása mindjobban emelkedett. Ilyen gazdasági viszonyok között lépett be Ausztria az 1924. évbe.

A pénzügyi helyzetet valamint az államháztartás egyensúlya az 1924. évben is állandóak maradtak, azonban a pénzügyi helyzet hirtelen stabilizációjának, valamint a szanálással kapcsolatos in-

tezkedéseknek természetszerű kihatásai, melyek már az előző év végével kezdtek érezhetőkké válni, 1924 elején már mindjobban akcentuálódtak.

Mesterséges beavatkozások a gazdaságnál tapasztalat szerint mindig reakcióval szoktak járni, mivel pedig a szanálási művelet is kétségtelenül mesterséges beavatkozást képez, várható volt, hogy a szanálás megkezdésének pillanatában már az összeomláshoz közelállott gazdaságnak erős nyomás alatt történt új beállítása következtében, a gazdaságnak magát előbb-utóbb krízisen is kell majd átküzdenie. Ezen fenyegető általános krízisen kívül már 1923 végén párhuzamosan jelentkezni kezdett a túlzott optimizmus által okozott tőzsdei túlspekuláció reakciója. Először az eddig pénzt nagy összegekben osztrák értékpapírokba fektetett nyugati külföld kezdett értékpapírjaitól nyereséggel szabadulni, míg a belföld azokhoz még ragaszkodott és csak utóbb kezdte habozva követni a külföld példáját. 1924 elején tehát Ausztria gazdasága már egy kétoldalról fenyegető latens krízis előtt állott.

A helyzet természetes kitérési mellett Ausztria gazdasága ezen krízisekkel esetleg nagyobb megrázkódtatások nélkül is megküzdhetett volna. Azonban a közelmúlt gaz-

dasági depressziója után még csak lábbadozó-félben levő osztrák gazdaság a leggyengébb külső behatásra reagálván, nem bírt ellentállani a márciusban beállott nemzetközi tőzsdekrízis hatalmas kihatásainak.

A frankspekuláció összeomlása következtében a tőzsdén már megindult általános likvidáció oly mérvet öltött, hogy ezen összeroppanás kihatásai a gazdaság minden ágazataira érezhetővé váltak. Ausztriának már eddig is eléggé gyenge gazdasága ezután egy nyomasztó krízisbe került, amelyet még 1924 végével nem sikerült teljesen kihevernie. Úgy látszik azonban, hogy az ezen összeroppanás utóhatásaként jelentkező kijózanodás magával hozta elsősorban az igények alábbszállítást és a termelés intenzívebbé tételét is, amely tünetek az év utolsó hónapjaiban ismét észlelhetőkké váltak és a kereskedelmi mérlegnek javulásában jutottak kifejezésre. Jóllehet a pénz belső vevőképességének folytonos csökkenése és a megélhetési viszonyoknak ebből kifolyó növekvő súlyosbodása a termelést tetemesen megnehezítik, az év utolsó negyede mégis a helyzetnek némi javulásával, főleg pedig annak tisztulásával járt.

Az 1924. év gazdasági helyzetének általános jellemzése következőkben foglalható össze:

1924 végével kedvezőtlen tünetek még mindig észlelhetők. A külkereskedelem minden javulás mellett még mindig erősen passzív, a munkanélküliség növekszik, fizetésképtelenségek még mindig gyakoriak. Viszont kedvező tünetnek mondható, hogy a pénzügyi irányítása ismét a jegyintézet kezében van és utóbbi az osztrák valuta stabilitását továbbra is biztosítani képes, nemkülönben a takarékbetétek növekvése a pénzeszközök produktív értékesítését ismét lehetségessé kezdi tenni, azonkívül ismét észlelhető a külföld Ausztria iránti bizalmának némi visszatérése. Különös fontossággal bír azonban azon körülmény, hogy a vezető nagybankok hitele és pozíciója nem szenvedett, ami ugyancsak a fontosabb iparvállalatokról is mondható.

Számos kereskedelmi szerződésnek megkötése a külkereskedelemben a bizonytalanságot eltüntette. A szomszédállamokban is beállott konszolidáció pedig előreláthatólag a kivitelnek a külföldi piacokra való irányítását is meg fogja könnyíteni, jóllehet ezidő szerint egyes iparágaknál még kérdéses, hogy azok a nemzetközi gazdasági rendszerbe miként fognak beilleszkedhetni.

Különös figyelmet igényel az áruk és béreknek észlelhető folytonos emelkedése. A

pénzérték belső vevőképességének alakulása, amely az áruk indexében jut kifejezésre, a pénzérték stabilitása dacára az egész elmúlt éven át állandóan emelkedő tendenciát mutatott.

Az áruk átlagosan 40—50%-al, ennek megfelelően pedig a bérek 50—100%-al emelkedtek.

Az eddigi adócsökkentések és a Nemzeti Bank leszámítoló kamátlábjának novemberben történt leszállítása nem voltak elegendők arra, hogy a drága előállítási költségeket oly mérvben csökkentsék, hogy ezen körülmény az áralakulásra erősebben kihatással lehetett volna.

A nagykereskedés árai decemberben némileg csökkentek, ellenben a kiskereskedelmiek továbbra is emelkedtek.

Mezőgazdaság.

Ausztriának megművelés alatt álló területének kiterjedése az elmúlt évben is, habár nem jelentékenyen, emelkedett. A rendelkezésre álló legutolsó adatok szerint Ausztriának megművelés alatt álló területe 3,019.300 hektárra terjed, ami az összterületnek 24%-át teszi ki. Ebből szántóföld 1,870.300 ha, rét 1,035.400 ha, szőlő 31.900 ha, kert 81.700 ha.

A búzatermés az előző évinél valamivel jobb volt, a rozs- és árpatermés, jóllehet nagyobb területen történt a vetés, várakozáson alul maradt.

A széna- és lucernatermés az első kaszálásnál még kielégítő volt, hanem ezután a szárazság alatt nagyon szenvedett.

A bortermés kimondottan rossz volt, úgyszintén gyengének bizonyult a gyümölcsstermés is.

Ausztria állattenyésztése, amely főleg az alpesi részeken jelentékenynek mondható, súlyos értékesítési válság alatt szenved, melynek okai a kiviteli korlátozásokban és a kedvezőtlen vasúti tarifákban rejlik.

Az osztrák mezőgazdaság is az Ausztriában túltengő szociális terhek alatt szenved. A nyolcórás munkanap a mezőgazdasági üzemben nem tartható fenn, azonkívül pedig a mezőgazdasági munkásoknak betegségi és baleset elleni biztosítása a gazdálkodókra is jelentékeny terheket róttak. Ennélfogva a mezőgazdasági kamarák a tárgyavágó törvények novellázását állandóan napirenden tartották, azonban az elmúlt évben eredményt nem sikerült elérniük.

Erdőgazdaság. Ausztriának erdőterülete 31.393 négyzetkilométert foglal el. Ezen erdőterületnek körülbelül 60%-a kiscgazdák tulaj-

donában van, amely körülmény az osztrák erdőgazdaságnak különös jelleget ad.

Az ausztriai erdőgazdaság helyzete az elmúlt évben nem volt kedvező. A konjunktúra már az év legelején szünetelt. A Ruhr-vidék megszállása az odaváló kivitel lehetlenné tette. Ezen körülmény, Németország lévén a fakivitelnek főpiaca, az osztrák erdőgazdaságot súlyosan károsította, amihez még főleg a romániai és jugoszláviai erdésznek külföldön észlelhető versenye járult. Mivel utóbb említett országok sokkal csekélyebb szociális terhekkel dolgozhatnak mint Ausztria, azonkívül az ottani kiviteli díjak olyképp szabályoztatnak, hogy a kivitel külföldön versenyképes maradhasson, Ausztria nem volt képes ezen versennyel szemben érvényesülni. Jóllehet a faárak előbbi körülményekből kifolyólag egyharmaddal estek, ezzel szemben a bérek és szociális terhek emelkedtek. Az ausztriai erdőgazdaságnak nagy hátrányát képezi, az összefüggő nagy erdőterületeknek hiánya, amely a faszállítás célszerű berendezésére szükséges beruházások eszközését csak a néhány nagyobb üzemnél teszi lehetővé. Utóbbi körülménynél fogva a faállomány kellő kihasználása korlátolt és a legtöbb távolabb eső erdőterület üzeme, csökkent faárak mellett passzív

Az állami erdők üzeme sem mutathatott fel kielégítő eredményt, minélfogva a szanálási művelet végrehajtásánál szükségessé vált, az állami erdőüzemeknek állami kezelésből, önálló kereskedelmi kezelésbe való átvezetését hasonlóan, mint az az államvasutaknál történt, foganatosítani. Ezen átszervezés ezidőszerint még nem hajtatott végre és különösen a kisgazdák körében talál nagy ellenszenvre, mivel ezen körök az új intézkedéstől az állami erdők tőszomszédságában fekvő erdőbirtokaik javára fennálló szolgalmi jogukat féltik.

Ipar.

Az 1924. év gazdasági válságát természetesen az ausztriai ipar is megsínylette, de talán mégis mondható, hogy az ausztriai ipar ezen válságos évben teljesítő- és alkalmazkodóképességének tanujelét adta.

Az év első negyede a piaci helyzetnek oly javulását mutatta, hogy az ipari termékek elhelyezési lehetőségének jelentékeny érvényesülése remélhető volt. Áprilisig még meglehetősen élénk építési és beruházási tevékenység volt észlelhető, akkor azonban a konjunktúra hirtelen megszűnt és a mindinkább növekvő pénzsűke a vásárlókedvet és beruházási tevékenységet teljesen elfojtotta.

1924 közepe felé a német verseny is mindjobban érezhetővé vált. A bevétel csaknem minden árnemnél, különösen vasnál és gépeknél emelkedett, míg az osztrák kivitel Németország felé, amely a „Ruhrkonjunktúra“ alatt nagyméretű volt, úgyszólván teljesen megszűnt. A verseny úgy kül- mint belföldön mindinkább kiéleződött és végül a helyzet a német, csehszlovák és nyugateurópai verseny behatása alatt odafejlődött, hogy általános ár-derout-ot okozott. A pénzsűke oly nyomasztóvá vált, hogy még a feldolgozóipar is sok esetben, csakhogy bérkifizetésekhez szükségelt összegeket előteremtse, kénytelen volt nyersanyagát ismét eladni.

Ily viszonyok között az iparnak foglalkoztatása is folyton csökkent és a stájerországi vasipar az ősz folyamán kényszerülve volt üzemeket beszüntetni. Csak november közepe felé állott be ismét némi javulás, amely főleg a németországi árú kínálatnak csökkenésére vezethető vissza. A németbirodalmi ipar ezidőszerint már oly kedvező helyzetbe jutott, hogy érdeklődése a kis osztrák piac iránt inkább csökkenőben van. Főleg ezen körülménynek köszönhető az osztrák gép- és fémiparnál legújabb beállott némi javulás.

Az elmúlt év végén is még mindig észlelhető nagymérvű árúelhelyezési nehézség legjobban jellemeztetik azon körülmény által, hogy a legtöbb gyár átlag a békebeli teljesítőképesség 60%-ával dolgozott. A legtöbb gyáros kényszerülve volt árpolitikájában áldozatokat hozni, csakhogy a helyzet még erősebben ki ne éleződjék. Jóllehet az elmúlt ősz folyamán a munkásságnak béremelések engedélyeztettek és amellet a nyersanyag árak átlag emelkedtek, az osztrák fémipar árait nem emelte, mindamellet azonban a gyártmányok eladási lehetősége folyton csökkent.

A helyzet nyomása yégre azt eredményezte, hogy az ellenlábások is már legalább az ipart hátráltató körülmények megállapításánál találkozni kezdenek. Ezen pontban úgy a munkáskamarának, mint a nagyiparosok képviselőinek ítélete egyöntetűvé kezd válni, ami azonban őket még ezidőszerint nem gátolja abban, hogy a bajok okairól ugyanegy nézetten lévén, azok orvoslásának kérdésében azonnal homlokegyenest ellentétes álláspontot el ne foglaljanak. E téren is a helyzet még további kiérésre szorul.

A főbb iparágakra vonatkozólag észlelt jelentékenyebb mozzanatok röviden következőképp jellemezhetők:

Vas- és fémárúipar. Összehasonlítva az előző évi termeléssel, az év első kilenc hónapjában ugyan emelkedést mutat, amelyre azonban az év utolsó hó-

napjaiban erős hanyatlás állott be. A piaci helyzet csak részben volt kielégítő. A vasöntődék az év elején kedvező helyzetben voltak, azonban az év folyamán mindinkább fokozó válságba és stagnációba kerültek és csak az év legutolsó hónapjaiban kezdett ezen szakmának helyzete némileg javulni.

Vegyészeti ipar. Általánosságban a vegyészeti árúkat fogyasztó iparágaknak csökkentett foglalkoztatása következtében a fogyasztásnál hanyatlás volt érezhető. Mindamellet egyes ágak haladást is mutattak, amely körülmény különösen az ásványsavaknál jutott kifejezésre, minélfogva ezeknél 1924-ben a behozatal jelentékenyen csökkent. Utóbbi iparágak további fejlesztésével kapcsolatosan, a mesterséges trágyák (superphosphátok és ammoniumsulphát) gyártása és kelendősége is javulni fog.

Pamutipar. A pamutfonóipar foglalkoztatása nem volt kielégítő, az összes munkásoknak közel egyharmada csak rövid munkában volt foglalkoztatva. Az áralakulás is kedvezőtlen volt, úgyhogy többnyire még a fonó-költségek sem voltak teljesen fedezhetőek. Külföldi megrendelések nem jelentkeztek rendszeresen, hanem inkább csak alkalmi jellegűek voltak. A pamutszövészet nyersárúkból kevéssé és csak nagyon nyomott árak mellett volt foglalkoztatva, míg a tarkaszövészet némileg jobban állott.

A' jutaipar, amely gyártmányai 80%-ának külföldi piacokon való elhelyezésére szorul, különösen az indiai és az olasz iparnak versenye, főképp pedig utóbbinak olcsóbb árai következtében szenvedett.

A gyapjúárúipar kedvezőtlen helyzetben volt és a külföldi behozatal által szenvedett. Érdekeltsége reméli, hogy az új vámtarifa javulást fog eredményezni.

Bőrpar. Átlag kedvezőtlen helyzetben volt. Különösen a cipő-, bőröndösárú- és bőrárúipar szenvedtek a szomszédállamok újabban életbeléptetett magas vámtételei alatt. Ezen iparágak helyzete is csak megfelelő kereskedelmi szerződések megkötése után javulhat.

Üvegipar. Ezen ipar az elmúlt évben Ausztriának kétségtelenül legkedvezőtlenebb helyzetben levő iparága volt. A fennálló 23 üzemből, melyek mindössze 40 kohóval rendelkeznek és 7.000 munkást foglalkoztathatnának, 1924 tavaszáig időnként csak 10 gyár és 13 kohó volt üzemben és 5.000 üveg-munkás volt munka nélkül. Csak az elmúlt nyár folyamán kezdett a helyzet javulni.

Papírosipar. Az utóbbi években beállott jelentékeny fellendülés után ezen iparnál az elmúlt évben, a nagyon érzékeny verseny, a nyomott árak és a piaci helyzetnek tetemes rosszabbodása következtében ismét stagnáció állott be. A belföldi papírosfogyasztás, amely 1921-ben fejenként 13 kilogrammot tett ki, 1923-ban 9 kg-ra csökkent, azonkívül a kivitel többféle megnehezítéseknek van kitéve, minélfogva ezen iparág is a további gazdasági tárgyalások eredményétől reméli helyzetének javulását.

Sörpar. Az 1923/1924. évi idény kerek 4-5 millió hl. sörtermelés mellett az előző idénnyel szemben 50% többtermelést eredményezett, ezáltal a háború előtti termelésnek már több mint 70%-a éretett el. Az 1924. év nyara folyamán az árpa- és malátipiacon beállott igen jelentékeny áremelkedések azonban ezen ipar helyzetét kétségtelenül megnehezítették.

Vízierőművek. A vízierőműveknek kiépítési munkálatai az 1924. évben megszakítást nem szenvedtek, jóllehet a pénzpiaci viszonyok ezen tere is kihatottak és a munkálatoknál megszakításokat okoztak. Mindamellet az elmúlt év több nagyobb erőmű befejezését és üzembehelyezését hozta.

Az Ausztriában rendelkezésre álló és kihasználásra alkalmas vízierők kerek 1.7 millió lóerőre becsültek. Ezekből 1924 végéig közel 14% volt kiépítve, 4% azonban még kiépítés alatt állott.

Az eddig kiépült művek évi összteljesítőképesége 617.000 HP. Az összes műveknek évi átlagos erőtermelése az elmúlt évben 456.000 HP-re és annak megfelelően 2.600 millió kilowatt órára rúgott.

Az elmúlt évben üzembe helyezett vízierőművek között elsősorban a felsőausztriai vízierő- és villamosművek rt.-nak partensteini erőműve említendő. Ezen erőmű, melynek harmadik erőműtelepe még építés alatt van, ennek üzembehelyezése után 38.000 HP évi teljesítőképeség mellett 60—100 millió kilowatt órát fog előállíthatni, melyekből kerek 40 millió kilowatt óra, 210 kilométer hosszú, 110.000 voltos távvezetéken Bécs városába fog vezetetni.

Bányáipar. Az 1924. évnek súlyos gazdasági válsága természetesen az osztrák bányáipart sem hagyta érintetlenül. Az év első hónapjaiban az érc- és kőszéntermelés még aránylag kedvezőnek mondható, azonban az év későbbi hónapjaiban a piaci helyzet hétről hétre mindinkább rosszabbodott. Különösen a kőszénbányászat szenvedett ezen nehézségek alatt, egyrészt mivel a belföldi gyáripár szükséglete erősen csökkentett tevékenysége következtében érhetően alábbszállt, másrészt pedig a belföldi piacon külföldről eredő erős kínálat jelentkezett, melynek alacsony áraival a belföldi bányáipar, magasabb termelési költségei következtében, versenyezni nem volt képes.

A kőszéntermelés az elmúlt év júniusában volt legalacsonyabb, amikor az összes osztrák bányák hozadéka alig 200.000 tonnát ért el. A nagyobb bányák is kényszerülve voltak ismételt szüneteltetni, kisebb bányák pedig kénytelenek voltak üzemüket teljesen beszüntetni.

A vasérctermelés az elmúlt év utolsó hónapjaiban erősen hanyatlott és az év utolsó negyedében átlagos havi 17.000 tonnát tett ki, míg a havi átlag a nyár kezdetén még 93.000 tonnát ért el. A belföldi vasiparnak csekély foglalkoztatottságánál fogva az év végével sem javulhatott még a vasércbányászat helyzete. A lefolyt évi válság a vasércbányászatot súlyosan érintette. A nyersvasfelesleg a legjelentékenyebb üzemekkel bíró Alpin-Montan-társaságnál 1924 június hónapja óta a nyersvaselőállítás fokozatos csökkentését, végül pedig az összes kohók üzemének két hónapig (október és november) való beszüntetését okozta.

A réz-, ólom- és horganybányászat, az állandóan fennállott kereslet következtében, kedvezően fejlődött.

Végül pedig felemlíthető, hogy a rauris-i bányában üzött aranybányászat, melynél az állam harmad-részben részesedik, az elmúlt évben eszközölt új be- rendezések és beruházások következtében kedvező eredményt mutat és előreláthatólag napi 1 kg aranytermelést fog eredményezni.

Az elmúlt évben a főbb termelési ágakban fennállott bányüzemek száma, valamint az összteljesítő mennyisége az ezidőszerint ismeretes, azonban még véglegeseknek nem tekinthető adatok szerint a következő:

1. Kőszén	132 üzem, összterm.	155.359 t.
2. Barnaszén	77 " "	2.516.564 "
3. Vas- és mangánérc	6 " "	710.388 "
4. Ólom és horgany	6 " "	7.534 "
5. Réz	6 " "	75.658 "
6. Kén	6 " "	12.918 "

Kereskedelem és közlekedés.

Kereskedelempolitikai helyzet. Ausztria jelenleg kényszerülve van a lakosságának ellátásához szükségelt élelmiszerek nagy részét, továbbá ipara számára kőszent és nyersanyagot behozni. Míg egyrészt egyes árucsoportoknál fennáll a behozatalnak szükségessége, ezzel szemben az ország túlnyomó ipara nagyarányú kivitelre szorul, mivel termelésének még felét sem bírja a belföldi piacon elhelyezni. A kereskedelem, különösen a nemzetközi kereskedelem, Bécsben összpontosul, Bécs jövedelmének egy nagy része pedig a transitkereskedésből ered. A gazdasági helyzetnek ezen tényezői folytán Ausztria kényszerülve volna oda törekedni, hogy az elkerülhetetlen bevitt kivitele hozadékából fedezhesse és ennél fogva kereskedelmi politikáját lehetőleg szabad kereskedelmi alapra fektesse.

1921 óta Európa államaiban általános vámvédelmi tendencia érvényesül. Egymásután Franciaország, Olaszország, Csehszlovákia, Lengyelország, Németország, Belgium léptettek életbe teljesen védvámrendszeren alapuló új vámtarifákat vagy egyéb az eddigi tarifákat ily értelemben súlyosbító határozmányokat. Ezek után Ausztria, melynek kivitele időközben folyton emelkedő bevittel mellett, állandóan csökkent, kényszerülve volt szintén a védvám rendszerre áttérni és ennél fogva az elmúlt évben egy új vámtarifát léptetett életbe, hogy ennek az eddiginél tetemesen magasabb tarifafétélei alapján hozzájárasson a kivitelének lehetővé tétele végett szükséges szerződések megkötéséhez.

Kereskedelempolitikai szempontból az 1924. év Ausztria számára nagyjelentőségűnek mondható. Ausztria ezen évben megkezdte gazdasági viszonyát a külfölddel új alapokon rendezni és az év folyamán elért eredmények nagy haladást jelentenek. Az év elején még csak tervezetként fennálló új vámtarifája alapján Ausztria Olasz-, Spanyol-, Lengyel-, Francia- és Németországgal, valamint Csehszlovákiával fennálló kereskedelmi szerződéseivel pótszerződéseket kötött. Ezen szerződések között a Csehszlovák szerződés tekinthető legfontosabbnak, mivel az első, nagy tarifaszerződés, amely az osztrák kivitel számára tényleg számottevő könnyebbitéseket teremt.

Az osztrák kereskedelmi mérleg deficitje 1924 tíz első hónapjában már meghaladta az 1923. év teljes évi deficitjét. A passzívum októberben érte el legmagasabb fokát és novemberben ismét csökkent.

Eddig csak az év első tíz hónapjának statisztikai anyaga dolgoztatott fel. A be- és kivitel alakulását (1000 aranykoronában) a fenti összeállítás mutatja.

A bevitelnek augusztus, szeptember és október hónapjaiban észlelhető feltűnő emelkedése, minden valószínűség szerint azonban nem is annyira a rendes belföldi szükségletre vezethető vissza, hanem inkább az új vámtarifa életbeléptetésével hozható összefüggésbe.

A kereskedelmi mérleg passzivitása különösen Csehszlovákiával emelkedett erősebben. Ezen emelkedés már az első félévben az előző év ugyanazon időszakához viszonyítva 28%-ot tett ki.

Jan.- Febr.	Márc.	Apr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.
<i>Bevitel:</i>								
331792	172754	182892	184644	182891	167577	171713	184246	214339
<i>Kivitel:</i>								
142260	89667	103008	108819	85603	87080	103765	120359	126527
<i>Beviteli többlet:</i>								
189532	83087	79884	75825	97288	80497	67948	63887	87812

Németországgal, Lengyelországgal és Svájjal a kereskedelem Ausztriára nézve szintén kevésbé kedvezően alakult.

A Franciaországgal és Olaszországgal való áruforgalom az ezen államokkal kötött kereskedelmi szerződések életbeléptetése óta ugyan némileg élénkült, anélkül azonban, hogy ebből kitolyólag a kereskedelmi mérleg javulása észlelhető volna.

Úgyisint kielégítőnek mondható az áruforgalom Nagybritanniával és Jugoszláviával.

Utóbbival és Romániával azonban a forgalom időközönként szigorú devizasabályok következtében hátráltatva volt.

Az Orosz-szovjet köztársasággal újabban élénkebb áruforgalom fejlődött ki. Élelmiszerek és nyersanyagoknak számottevő bevittelével készárúknak tetemesen emelkedő kivitele állott szemben úgy, hogy az első félév 3 millió aranykorona kiviteli többlettel zárult.

Vasútak. A 6640 km-t kitevő osztrák vasúti hálózatból 5070 km a szövetségi (állami) vasúttakra, 1570 km pedig a saját üzemükben álló magánvasúttakra esik.

Az osztrák államvasutaknál állandóvá vált deficit, azoknál gyökeres átszervezést tett szükségessé. A szanálás végrehajtása folyamán az 1923. évi július 19-iki törvénnyel az osztrák állami és állami kezelésű vasutaknak kereskedelmi alapon szervezett önálló gazdasági testté való átalakítása mondatott ki. Ezen intézkedés által a szövetségi vasutak az általános állami kezelés keretéből kiváltak és lehetővé vált az egész üzletvezetésnek tisztán kereskedelmi szempontokból való átszervezése.

Az 1923. évi március 29-én megkötött és ugyanazon év október 1-én életbelépett római egyezmény értelmében az osztrák állam 1924 január 1-ével kezelésébe vette a déli vasúttársaság ausztriai vonalait.

Az ezen két eseményből kifolyólag szükségessé vált nagy átszervezési munkálatok az 1924. évet Ausztria vasúti rendszerére nézve azért is nagyfontosságúvá tették, mivel valószínűleg a vasutak kezelési rendszerének az előbb jelzett módon történt új alapokra való helyezése nélkül, az államvasutaknak elidegenítése vagy bérbeadása alig lett volna elkerülhető.

A vasúti üzemnek kereskedelmi alapon való folytatása természetszerűleg mindenekelőtt az eddigi kezelési módszer mellett le nem küzdhető deficitnek megszüntetését, tehát a hozam emelését tette szükségessé. Ezen célnak megfelelően elsősorban az eddig a régi 20.000 kilométeres hálózatra szabott üzletvezetési rendszernek egyszerűsítését és mennél behatóbb centralizálása vált szükségessé. Ennélfogva a szövetségi vasutak vezetése az e célra szervezett vezérigazgatóságnál összpontosított, azonkívül a megmaradt üzletigazgatóságok ügyköre a megmaradt hálózatnak megfelelően osztott be és belső ügykezelésük egyszerűsített. A vasúti hálózat igazgatása az 1924. év folyamán eszközölt átszervezés következtében a megmaradt öt üzletigazgatóságra következőképp osztott fel:

Bécs-délnyugati üzletigazgatóság	. . .	1271 km,
Bécs-északkeleti	" . . .	1710 "
Linz-i	" . . .	1109 "
Innsbruck-i	" . . .	817 "
Villach-i	" . . .	1072 "

Az eddig 8–10 osztályból álló üzletigazgatóságok ügyköre oly módon csökkentetett, hogy az üzletigazgatóságok teendőinek egy része a vezérigazgatóságnál összpontosított, amely intézkedés következtében az üzletigazgatóságok eddigi összes osztályainak száma 250-ről 140-re volt csökkenthető.

Az állam kezeléséből való kiválás következményeként az osztrák állam a szövetségi vasutaknak a szövetségi alkalmazottaknak meghagyott vasúti kedvezmények után évi 10 milliárdot, a postaszállításért pedig évi 60 milliárdot térít meg.

Az osztrák államvasutaknak önálló kezelésbe való átmenetele időpontjában a teherárútarifák, a háborúelőtti tarifáknak 14.600-szorosát, a személytarifák pedig utóbbiaknak 7100-szorosát érték el. 1924. január 1-ével a személytarifák a háborúelőtti tarifák 9800-szorosára emeltettek. A teherárú-tarifák nem emeltettek azonban lineárisan hanem egy a gazdasági igényekre kellő tekintettel levő tarifa rendszer alapján szabályoztattak és az elmúlt év folyamán a háborúelőtti tételek 16.060-szorosára emelkedtek. Az 1925. évi január 1-ével életbelépett új 30%-os személytarifaemelés által a legutóbb megállapított személytarifa 12.740-szerese a háborúelőtti tarifának.

A személy-, podgyász- és teherárú-tarifák átlaga körülbelül a 14.400-szorososa a háborúelőtti tarifáknak, ennélfogva az osztrák szövetségi vasutak a valorizációs határt mindeddig túl nem lépték.

A forgalmi viszonyokat illetőleg megállapítható, hogy a teherárúforgalom 1924-ben, 1923-hoz viszonyítva, 10%-kal emelkedett. Ezen kedvező eredmény főleg a lefolyt év első öt hónapjai fokozott forgalmának eredménye. A következő hónapok szintén az általános gazdasági válság kihatásai alatt szenvedtek és csak októbertől kezdődőleg volt ismét észlelhető javulás.

A személyforgalom 1924-ben szintén kielégítő volt és az előző évekhez viszonyítva emelkedett, jóllehet ezen évben több, főleg nem vasúti alkalmazottaknak engedélyezett kedvezmény be lett szüntetve.

Pénzügy.

Pénzérték, pénz- és hitelügyi intézkedések. Az osztrák korona stabilizálása tudvalevőleg dollár-alapon történt és a jegybanknak sikerült a két pénzérték közötti értékviszonyt: 1 dollár (Kabel New-York) = 70.935 o. K. (pénz), az 1924. éven át állandóan fenn tartani. Az 1923. április havában 14.400 papirkoronán megállapodott aranyparitás ezen időponttól kezdve

szakadatlanul változatlan maradt és ugyancsak állandó maradt a bécsi kifizetésnek jegyzése New-Yorkban (0 0014125) is. Az osztrák koronánál a többi pénzértékekkel szemben 1924 folyamán beállott árfolyamváltozások tehát csakis a dollár és az egyéb valuták közötti érték hullámzásokra vezethető vissza.

Az év utolsó hónapjában a nemzetgyűlés elfogadta a Schillingszámításról szóló törvényt. Az új pénzérték alapjául szolgáló és 100 garasból álló Schilling értéke 10.000 papirkoronában állapított meg. A törvény megállapítja, hogy 1 kg 900/1000 finomságú éremaranyból 4250·88, 1 kg finom aranyból 4723·2 arany Schilling fog veretni és pedig 25 és 100 Schillinges darabokban. A jelenlegi ezüstárak alapján egy ezüst Schilling belértéke közel 6.200 papirkorona. Az ezüst pénzermeken kívül 20, 10, 2 és 1 garasról szóló nikkell és réz váltópénz is fog kiadni. — Ezen törvény főjellege azonban nem az eddigi nagy pénzszerelési összegeknek kezelhetőbb kisebb számokra való redukálása, hanem az új pénzértéknek az eddigi dollár-reláció helyett, az aranyhoz való fix relációjának a szóbanforgó törvény által történt megállapítása. A kormány ezen törvénnyel az aranyvalutára való áttéréshez szükséges előfeltételt megteremtette, egyúttal pedig megfelelt a népszövetség pénzügyi bizottsága ebbeli felszólításának is. Ugyancsak ezen bizottság kívánalmának és az aranyvalutarendszer lényegének megfelelően az ezüst Schilling a szóbanforgó törvény által, ellentétben az eddigi törvényes állapottal, váltópénznek jelentetett ki. Ezen határozmányok által az aranyparitás, törvényileg megrögzített és a jövőre is, az osztrák valuta alapjául mondatott ki.

A Schillingszámítás a közhivatalok részére 1925. évi június 30-án válik kötelezővé, egyébként pedig egyelőre fakultatív.

További lépés az aranypénzértékre való áttérés felé az osztrák kormány az aranymérlegrendszer bevezetéséről szóló törvényjavaslata, amely 1924 végén jelent meg.

Állami pénzügyek. A szanálás második évében is sikerült az osztrák államháztartást, ha nem is teljesen, de legalább is lényegesebb eltérések elkerülésével az újjáépítési terv keretein belül tartani.

Az újjáépítési tervnek harmadik szakát képező 1924 első félévre a kiadások havi 39·8 millió és a bevételek havi 36·3 millió, a negyedik szakát képező második félévre pedig 36·6 illetőleg 38·4 millió aranykoronában irányoztattak elő.

Az állami pénzkezelésre vonatkozó adatok eddig csak az 1924. év első kilenc hónapjaira ismeretesek. Ezeknek alapján az újjáépítési terv előirányzatának tételei szembeállítva a tényleges pénzkezelési adatokkal, 1924 szeptember hó végéig aranykoronákban a következő eredményt tüntetik fel:

előirányzott	tényleges
kiadások 348·6 millió	— kiadások 489·3 millió
bevételek 332·9 "	— bevételek 466·5 "
deficit 15·7 "	— deficit 22·8 "

A tényleges különbözet tehát 7·1 millió aranykorona. A deficit, tekintve azon körülményt, hogy október és november hónapokban

még különös kiadások adódtak, a pénzügy-miniszternek közlése szerint előreláthatólag 22·8 millióról kerek 40 millióra fog növekedni.

Az 1925. évre szóló budget az elmúlt év október havában benyújtott, azonban a közbejött kormányválság és kormányváltozás következtében idejében nem volt elintézhető, minélfogva egy négy havi budget-provizorium vált szükségessé.

1924 szeptember havában a népszövetséggel újabb megállapodások létesítettek, melyeknek értelmében a kiadások 1925-re 495 millió aranykoronában állapították meg és értéknövelő beruházásokra 50 millió aranykorona engedélyeztetett, amely számok megközelítőleg megfelelnek a múlt évi kezelés számadatainak. Jóllehet az újjáépítési terv keretei az 1925. évre szóló költségvetési törvény tervezetében be is tartattak, azoknak a tényleges kezelésben való betartása, előreláthatólag csak nagy megerőltetés árán fog lehetségessé válni.

Jegybank. Az osztrák Nemzeti Bank az elmúlt évben hármass feladat előtt állott: 1. Az osztrák valuta stabilitásának fenntartása. 2. A pénzpiac feletti uralomnak visszaszerzése. 3. A gazdasági válságnak hitelnyújtás által való leküzdése.

A Nemzeti Bank mindezen feladatoknak teljes mérvben megfelelt, amennyiben a válság idejében még a fokozottabb váltóigényeknek is meg tudott felelni anélkül, hogy elhanyagolta volna abbeli feladatát, hogy a pénzpiacot a kamatláb szabályozása által irányítsa és anélkül, hogy az ország valutája akárcsak ideiglenesen is megrázkódtatásnak lett volna kitéve.

Az osztrák Nemzeti Bank havi kimutatásainak főbb adatai.

H ó n a p	Arany- és devizakészlet	Leszámitott váltók	Az állam adóssága	Bankjegyforgalom	A bankjegyforgalom fedezet %-ban		
					az érc-készlet által	leszámitott váltók által	érc-készlet és váltók együttesen
m i l l i ó a r a n y k o r o n á k b a n							
Január . .	303·2	86·7	175·9	532·9	56·9	16·3	73·2
Február . .	371·6	94·5	175·9	513·2	72·4	18·4	90·8
Március . .	314·5	118·2	175·8	594·3	53·0	19·9	72·9
Április . .	381·0	119·6	159·3	546·7	69·7	21·9	91·6
Május . .	262·5	147·6	159·3	557·2	47·1	26·5	73·6
Június . .	227·8	188·1	156·9	560·6	40·6	33·6	74·2
Július . .	232·7	221·6	155·3	604·8	38·5	36·7	75·2
Augusztus .	232·7	231·2	154·9	618·4	37·7	37·4	75·1
Szeptemb.	254·2	217·3	154·1	625·2	40·7	34·8	75·5
Október . .	276·5	188·2	153·4	617·7	44·8	30·5	75·3
November .	310·0	153·0	152·9	611·3	50·7	25·0	75·7
December .	314·5	134·0	152·4	600·5	52·4	22·3	74·7

Bankkamatláb :

január 1-től június 5-ig	9%
június 5-től augusztus 13-ig	12%
augusztus 13-tól november 6-ig	15%
november 6-tól az év végéig	13%

Tőzsde és pénzintézetek. Ausztria gazdasága 1924-re várta a felértékelést és ennélfogva azon feltevésben, hogy a felértékelés a tőzsdére erős impulzussal fog járni, az 1923 október hava óta folyton eső árfolyamok, 1924 január havában ismét emelkedő tendenciát mutattak. A várt felértékelési rendelet azonban kimaradván, az árfolyamok rövidesen ismét ellenkező irányban kezdtek indulni és a helyzet az értékpapirpozícióknak 1923 ősze óta folyamatban levő és folyton növekvő likvidálása által mindinkább kezdett kiéleződni. A frankspekulációba befektetett összegek is a tőzsdéről vonattak el, úgyhogy 1924 február és március havában teljes üzlettelenség állott be. Az így már eléggé elgyengült tőzsde azután a frankspekuláció letörésével járó megrázkódtatásoknak egyáltalán nem bírt ellentállani és jóllehet a bécsi piacnak frankangazsmán-ja aránylag nem volt jelentékeny, a frankkötelezettségek lefedezésére szükségessé vált értékpapireladások mértéktelen árzuhanásokat idéztek elő.

A frankspekulációból keletkezett veszteségek tulajdonképpen nem is terhelték teljességükben Ausztria gazdaságát, mivel a frankműveletek egy része az utódállamok által a bécsi piacon át köttetett. Ezen körülményt tekintetbe véve, a következőkben feltüntetett különbözetek túlnagyoknak nem mondhatók. Ugyanis a francia frankokban dollár ellenében történt határidőkötések szállítási, illetőleg átvételi egyenlegei következőképpen alakulnak :

per ultimó április	908.485—	dollár
„ „ május	1.846.673·15	„
„ „ június	1.460.950—	„
„ „ július	188.631·50	„
összesen	4.404.739·65	dollár

Kedvező képet mutatott a takarékbetéteknek folytonos növekvése, amely különösen a tőzsdének elgyengülése után számottevően fejlődött. A takarékbetétek összegei *milliárd* koronákban kikerekítve az év különböző hónapjaiban a következők: január 624; február 723; március 810; április 871; május 1.008; június 1.140; július 1.241; augusztus 1.411; szeptember 1.553; október 1.740; november 1.983; december 2.201.

A gazdasági válságból kifolyólag az 1924. év természetesen a részvénytársasági alapításoknak, valamint a részvénytőke emelésének tetemes csökkenését mutatja. Míg 1922-ben 316 és 1923-ban 202 részvénytársaság alapítás engedélyeztetett, az 1924. év első felében 94, a második felében pedig csak 51, tehát összesen 145 engedélyezés történt. Részvénytőke-emelés 1924 első felévére 139, a második felévére pedig csak 42 esik.

Munkapiac.

Az osztrák termelés legsúlyosabb akadály a magas adóterheken kívül a szociálpolitikai megterhelés. A munkanélküliségi biztosítás, a betegségi biztosítás és a nyolcórás munkanap képezik az iparra nehezedő főterheket. A munkanélküli biztosítás, a munkaközvetítési pótlékkal, a betegségi biztosítási járulékkal

142%-ra emelkedett, azonkívül pedig a munkanélküli segélyre való igényjogosultságnak fél-éven túli időre is való kiterjesztése a munkanélküli segélyre igényjogosultak számát oly mérvben növelte, hogy ebből kifolyólag a járulékok folytonos emelkedése fenyeget.

A nyolcórás munkanap az üzemi berendezések teljes kihasználását lehetetlenné teszi, hátrányos kihatása azonban a sok termelési ágban jelenleg fennálló gyenge üzletmenetnél, ezidőszerint teljességében nem jut kifejezésre. A munkások elbocsátása még mindig oly megszorítások alatt áll, hogy a gyáros, a rossz üzleti konjunktúra dacára, kényszerülve van munkáslétszámát a szükségletet meghaladó állományban fenntartani és azt rövid munkában foglalkoztatni.

A munkások bérpolitikája Ausztriában az elmúlt évben is azon tervszerű törekvésben jutott kifejezéshez, hogy nagymérvű erőszakos bérharcokban és tekintet nélkül a gazdasági helyzetre, a drágasági folyamatnak állandóan megfelelő béremeléseket érjenek el. A kor-

mánynak ilyenmű követelésekkel szemben esetleg megkísérlett fellépései azonnal megfeneklettek, mielőtt a műszaki unió, amely a vasutasok, távirászok és távbeszélő alkalmazottak szakszervezeteiből áll, a munkásszolidaritás címén sztrájkfenyegetések mellett szóhoz jelentkezett. Ezeken kívül pedig a munkavevők munkateljesítménye a háború kitörése előtti időkéin alul maradt. Nem csodálható tehát, hogy ha Ausztria termelése a fentiekben ecsetelt viszonyok mellett a külfölddel szemben versenyképességében veszített.

A munkanélküliség az év végével a júliusi állománynak csaknem kétszeresére emelkedett. Ennek oka főleg azon körülményben lefelé, hogy az építészeti ipar a nyári hónapok alatt számos munkaerőt foglalkoztatott, azokat azonban kényszerülve volt a téli időjárás beálltával elbocsátani. Az építőmunkásokon kívül a munkanélküliség még a szabóknál, cipészeknél és bőrárúkészítőknél emelkedett erősebb mértékben.

Legújabb adatok.

Données les plus récentes.

A Szemle nyomdai munkálatainak lezárása közben érkeztek be a *munkanélküliekre* vonatkozó 1925. július havi adatok, melyek szerint a szociáldémokrata szakszervezetek 32.041, a ker-

szocialista szakszervezetek 995 munkanélkülit tartottak nyilván. A nyilvántartott munkanélküliek összes száma tehát júliusban 33.036 volt, azaz 2174-el (6,2%) kevesebb, mint júniusban.

Magyarország 1925. évi *gabonatermése* a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz érkezett legutolsó cséplési bejelentések adatai alapján számítva az egyes vidékek szerint a következőképen alakul:

La production des céréales de la Hongrie calculée pour les certaines régions d'après les données relatives au battage parvenues dernièrement à l'Office Central roy hongrois de Statistique se forme comme suite:

T e r ü l e t Territoire	Búza — Froment		Rozs — Seigle		Árpa — Orge		Zab — Avoine	
	kat. holdankinti átlagtermés — Récolte moyenne par arpents cadastr.	Várható termés Récolte probable	kat. holdankinti átlagtermés — Récolte moyenne par arpents cadastr.	Várható termés Récolte probable	kat. holdankinti átlagtermés — Récolte moyenne par arpents cadastr.	Várható termés Récolte probable	kat. holdankinti átlagtermés — Récolte moyenne par arpents cadastr.	Várható termés Récolte probable
m é t e r m á z s á k b a n — e n q u i n t a u x m é t r i q u e s								
Dunántúli dombosvidék — Région montueuse transdanubienne	9.17	7,662.223	7.67	3,746.365	8.48	2,327.980	7.75	2,026.958
Északi dombosvidék — Région montueuse du Nord	5.70	2,162.158	5.82	726.191	5.51	652.874	4.69	285.424
Alföld — Grandepleine	6.91	9,109.142	5.75	3,310.614	6.81	2,269.863	5.88	1,113.319
Magyarorsz. összesen — Hongrie au total	7.47	18,933.523	6.55	7.783.170	7.23	5,250.717	6.69	3,425.701

Magyarország gazdasági jelzőtáblája. — *Tableau économique de la Hongrie.*

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti adatok ¹⁾ <i>Données d'avant- guerre</i>	1923	1924	1 9 2 5			
					április <i>avril</i>	május <i>mai</i>	június <i>juin</i>	
1. Népmozgalom. — Mouvement de la population.								
Házasságkötések — <i>Mariages</i>	száma <i>nombre</i>	1909—1912. évi átlag <i>moyenne de 1909—1912.</i>	77.023	75.453	4.225	6.607	4.358	
1000 lélekre jut — <i>Proportion pour 1000 âmes</i>	"	9.1	9.5	9.0	6.2	9.7	6.4	
Élve szülöttek — <i>Nés-vivants</i>	"	263.000	230.374	214.918	19.463	20.456	18.466	
1000 lélekre jut — <i>Proportion pour 1000 âmes</i>	"	35.2	28.4	26.3	28.4	29.9	27.1	
Halálozás — <i>Décès</i>	"	174.000	155.951	164.371	13.102	13.266	11.030	
1000 lélekre jut — <i>Proportion pour 1000 âmes</i>	"	23.3	19.2	20.1	19.1	19.4	16.2	
Egy éven aluli elhaltak — <i>Décédés au- dessous d'un an</i>	"	55.000	42.785	41.852	3.108	3.425	2.820	
100 élveszülöttre esik — <i>Proportion pour 100 nés-vivants</i>	"	20.9	18.6	19.5	15.9	16.7	15.3	
Gümőkórban elhaltak — <i>Décès causés par la tuberculose</i>	"	27.000	24.265	25.758	2.354	2.160	1.778	
1000 lélekre esik — <i>Proportion pour 1000 âmes</i>	"	3.5	2.9	3.2	3.4	3.2	2.6	
Szaporodás — <i>Accroissement</i>	"	89.000	74.423	50.547	6.361	7.190	7.436	
1000 lélekre jut — <i>Proportion pour 1000 âmes</i>	"	11.9	9.2	6.2	9.3	10.5	10.9	
Kivándorolt — <i>Émigrés</i>	"	—	2.951	2.025	356	434	275	
Visszavándorolt — <i>Rémigrés</i>	"	—	287	474	20	31	31	
2. Munkapiac. — Marché du travail.								
Hatósági munkaközvetítők:								
<i>Offices publics du placement:</i>								
Munkahelyek — <i>Offres d'emploi</i>	száma <i>nombre</i>	—	80.331	100.094	4.718	5.540	5.668	
Munkakeresők — <i>Demandes d'emploi</i>	"	—	104.579	149.294	12.925	13.386	12.616	
100 munkahelyre esett munkakereső <i>Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	130.2	149.1	274	241	222	
Munkaközvetítés — <i>Placements</i>	"	—	51.888	49.493	2.843	3.329	3.381	
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Proportion des placements pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	64.2	49.4	60.3	60.1	59.7	
Munkabérek — Salaires:								
Bádogos — <i>Ferblantiers</i>	"	—	—	7.721	9.430	9.709	9.074	
Asztalos — <i>Menuisiers</i>	"	—	—	6.812	7.859	7.912	8.520	
Szabó — <i>Tailleurs</i>	"	—	—	8.581	8.979	7.376	9.559	
Kőműves — <i>Maçons</i>	"	—	—	8.459	9.667	9.000	11.000	
Napszámos — <i>Journaliers</i>	"	—	—	4.853	7.102	6.412	6.093	
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabr.</i>	"	—	—	2.964	3.817	3.499	4.420	
Napszámosnő — <i>Journalières</i>	"	—	—	3.715	4.964	5.652	5.149	
3. Termelés. — Production.								
Búza — <i>Froment</i>	q	1911/15. évi átl. <i>moyenne de 1911 à 1915</i>	19,950.076	18,426.572	14,034.771	—	—	17,976.000 ³⁾
Rozs — <i>Seigle</i>	"	8,042.139	7,944.139	5,614.498	—	—	—	7,709.000 ³⁾
Árpa — <i>Orge</i>	"	7,141.212	5,937.613	3,203.123	—	—	—	4,767.000 ³⁾
Zab — <i>Avoine</i>	"	4,404.705	3,985.575	2,280.718	—	—	—	3,325.000 ³⁾
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	15,055.696	12,509.418	18,828.066	—	—	—	—
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	"	19,458.893	13,342.276	15,351.479	—	—	—	—
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	"	15,019.512	8,635.888	12,742.032	—	—	—	—
Bor (mustterm.) — <i>Vin (production de moût)</i>	hl	1,997.622	4,696.560	1,368.165	—	—	—	—
Kőszén — <i>Houille</i>	q	8,060.857	6,786.436	6,886.750	624.993	622.758	—	—
Barnaszén — <i>Lignite</i>	"	54,525.932	62,246.767	57,416.547	3,675.178	3,491.020	—	—
Szesz ²⁾ — <i>Alcool</i> ²⁾	hl	—	238.856	225.144	23.137	12.714	—	—
Cukor (nyerscukorértékben) ²⁾ — <i>Sucre (en valeur de sucre brut)</i> ²⁾	q	2,758.927	818.820	1,234.450	—	10	—	—

¹⁾ Az adatok Magyarország mai területére vonatkoznak. — *Les données se rapportent au territoire actuel de la Hongrie.* — ²⁾ A fel-
tüntetett évvel végződő gazdasági év adatai. — *Données de la campagne se terminant par l'année indiquée.* — ³⁾ A m. kir. földművelésügyi
minisztérium augusztus hó 8-iki vetésjelentése alapján. — *D'après le rapport du 8 août du Ministère roy. hong. de l'Agriculture.*

(folytatás — suite)

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti ad. <i>Données d'avant- guerre</i>	1923	1924	1 9 2 5		
					április <i>avril</i>	május <i>mai</i>	június <i>juin</i>
4. Pénz és hitel — Monnaie et crédit.¹⁾							
A korona zürichi árfolyama — <i>Cours du change de la couronne à Zurich</i>	100K = sv. fr. 100 cour. = francs suiss. 1 sv. fr. = kor. 1 jr. suiss. = cour.	1913 105.01	0.0305	0.007025	0.007225	0.007275	0.00725
Postatakarékpénztári betétálladék — <i>Effectif des dépôts dans la Caisse d'épargne postale</i>	millió kor. — millions de cour.	—	104.699	1,884.895	1,879.066	1,107.698	1,309.022
13 legnagyobb pénzintézet betétáll. — <i>Effectif des dépôts de 13 établ. de crédit</i>	" száma <i>nombre</i>	—	421.654	3,454.371	2,941.112	3,188.400	3,517.884
Csődök — <i>Faillites</i>	"	—	15	58	37	45	36
Kényszeregyezségek — <i>Concordats judiciaires</i>	"	—	—	—	246	302	193
Magyar Memzeti Bank — <i>Banque Nationale de Hongrie</i> : Érckészlet — <i>Encaisse métal.</i> : (arany, ezüst, devizák és valuták — <i>or, argent, devises et valeurs</i>)	millió kor. millions de cour.	—	—	2,479.497	2,747.668	2,790.632	2,737.202
Leszámított váltók, közraktári jegyek és értékpapírok — <i>Traites, warrants et titres escompt.</i>	"	—	—	1,976.888	1,485.898	1,459.274	1,428.972
Jegyforg. — <i>Billets en circul.</i>	"	—	—	4,513.990	4,526.216	4,493.649	4,583.175
Kamatláb — <i>Taux en banque</i>	"	—	—	12.5	11	9	9
Tőzsdeindex ²⁾ — <i>Indices de la Bourse</i>	száma <i>nombre</i>	100	32.6	13.3	11.2	10.5	10.2
Nagykereskedelmi indexszám — <i>Nombre-indice des prix de gros</i>	"	1	7.915	23.466	20.766	20.264	20.326
Megélhetési indexszám — <i>Nombre indice du coût de la vie</i>	"	1	—	17.103	15.823	16.567	16.292
5. Külkereskedelmi forgalom Commerce extérieur.							
Behozatal — <i>Importation</i>	drb — <i>pièces</i>	—	164.720	327.589	84.364	59.484	32.668
	q ezer ar. kor. en milliers de couronn. or	—	37,540.090	45,135.320	2,383.340	3,143.183	3,541.370
Kivitel — <i>Exportation</i>	drb — <i>pièces</i>	—	1,195.174	1,217.297	31.242	31.501	25.867
	q ezer ar. kor. en milliers de couronn. or	—	12,089.211	16,956.746	1,384.332	1,582.284	1,366.193
			338.088	575.010	46.626	52.461	46.003

¹⁾ A csődök kivételével év-, illetve hóvégi adatok. — *Données à la fin de l'époque, excepté pour les „Faillites“.*

²⁾ Az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével. — *Eu égard aux changements des capitaux affectant le nombre total des actions de 1913.*

Hunyadi János

világhírű természetes keserűvíz.

Legjelesebb orvosok véleményei szerint kiváló előnyei: **gyors, biztos és enyhe hatás.** Nemcsak egyszerű hashajtó, hanem mint természetes gyógyvíz a gyomor- és bélbetegségek kiváló gyógyszere. Rendes adag: reggelenként éhgyomorra egy ivópohárral.

TULAJDONOS: SAXLEHNER ANDRÁS, BUDAPEST.

Hüttl Tivadar

*m. kir. udvari szállító
porcellángyáros és nagykereskedő
Budapest, V., Dorottya-u. 14.*

*Saját porcellángyára Óbudán.
Állandó nagy választék úgy
használati, mint dísz tárgyakban,
porcellán, fayence és üvegből.*

HAIDEKKER SÁNDOR

SODRONYSZÖVET RT.

FONAT-, VASBÚTOR ÉS LÁNCGYÁR

Budapest, VIII., Üllői-út 48. sz.

Telefon: József 3—21, József 41—03.

Fiók: II., Fő-utca 59.

Telefon: 184—37.

SZABADALMAZOTT

HUNGÁRIA

DRÓTFONATOK

EGYEDÜLI GYÁRTÓJA.

*

Drótszövetek, drótfonalak, kerítések,
mennyezetnádszövet, sziták, rosták,
vasbutorok, láncok.

HAHN ÉS PREYSS

PAPÍRKÁRPIT GYÁRI RAKTÁRA

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCA 8. — TELEFON: 154—79.

Teljesen újonnan berendezett kárpitraktár. Bel- és külföldi kárpitok legnagyobb választékban. Nagy választék a legújabb ízlésnek megfelelő fali- és függönyszövetekben.

LINOLEUM. LINCRUSTA. STUCKOLIN. TECCO.